

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

31 Δεκεμβρίου 2021

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 6410

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 142053

Έγκριση Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).

2. Το μέρος ΙΗ' «Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης» του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167) και ιδίως του άρθρου 125 και της παρ. 1 του άρθρου 132.

3. Τον ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143) και ιδίως τα άρθρα 23, 57, 78 και 79 και 80.

4. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

5. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους. Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).

6. Το π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121).

7. Το π.δ. 147/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης» (Α' 192).

8. Την υπ' αρ. 38/2020 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου «Έγκριση και προσδιορισμός των πόρων υλοποίησης του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) για την προγραμματική περίοδο 2021-2025» (Α' 174).

9. Την υπ' αρ. 51875/07.05.2021 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Ανάθεση Αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ιωάννη Τσακίρη» (Β' 1867).

10. Την υπ' αρ. 95189/14.09.2020 απόφαση του Υφυ-

πουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» (Β' 3961).

11. Την υπ' αρ. 62564/04.06.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου - Κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 2442).

12. Την υπ' αρ. 64957/10.06.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Μεταφορά συνεχιζόμενων έργων εθνικού σκέλους Π.Δ.Ε. 2021 στα Προγράμματα Ανάπτυξης του ΕΠΑ 2021-2025 και ρυθμίσεις χρονοδιαγράμματος έγκρισης των Προγραμμάτων» (Β' 2548).

13. Την υπ' αρ. 82119/21.07.2021 εγκύκλιο - 1η τροποποίηση οδηγιών για την έγκριση και χρηματοδότηση του ΠΔΕ 2021 και τον προγραμματισμό δαπανών ΠΔΕ 2022 - 2024.

14. Την υπό στοιχεία οικ. 292919/3000/24.12.2021 υποβολή πρότασης του Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας για την έγκριση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

15. Την υπ' αρ. 150697/1529/15.07.2021 υποβολή προς έγκριση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021 - 2025 στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 106 του ν. 4849/2021 (Α' 207).

16. Την από 27/12/2021 εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Π.Δ.Ε. (Δι.Δι.Ε.Π.) προς τον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την έγκριση του «Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας», ύστερα από την ολοκλήρωση της διαβούλευσης και την οριστικοποίησή του.

17. Την υπ' αρ. 141620/27.12.2021 εισήγηση δημοσιονομικών επιπτώσεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (περ. ε' της παρ. 5 του άρθρου 24 του ν. 4270/2014), σύμφωνα με την οποία με την παρούσα απόφαση προκαλείται δαπάνη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του κρατικού προϋπολογισμού ύψους διακοσίων πενήντα εννέα εκατομμυρίων ευρώ (259.000.000 €), η οποία θα καλυφθεί από πιστώσεις που θα εγγραφούν στο εθνικό σκέλος του Π.Δ.Ε. του Υπουργείου Ανάπτυξης

και Επενδύσεων την περίοδο 2021 έως 2025, ως φορέα που εγγράφονται οι πιστώσεις των Περιφερειών της Ελληνικής Επικράτειας, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Έγκριση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

1. Εγκρίνεται το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, το οποίο καταρτίστηκε και αξιολογήθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις, τους όρους και τη διαδικασία της υπ' αρ. 95189/14.09.2020 απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» (Β' 3961) και του Μέρους ΙΗ του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167).

2. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, το οποίο περιλαμβάνεται στο Παράρτημα της παρούσας απόφασης, μέσα σε ένα μήνα από την έγκρισή του, αναρτάται στον επίσημο ιστότοπο για το ΕΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και στον ιστότοπο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 125 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

3. Στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θα μεριμνήσει για την τήρηση των όρων, περιορισμών και κατευθύνσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Άρθρο 2

Προϋπολογισμός Προγράμματος

Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος για την Προγραμματική Περίοδο 2021 - 2025 ανέρχεται σε 259.000.000 ευρώ και κατανέμεται στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

Άρθρο 3

Υπηρεσία Διαχείρισης

1. Αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ορίζεται η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, η οποία θα αναλάβει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 και με αντίστοιχη προσαρμογή του θεσμικού της πλαισίου.

2. Στην Υπηρεσία Διαχείρισης ανατίθεται η διαχείριση των πόρων του άρθρου 2 της παρούσας.

Άρθρο 4

Παράρτημα

Προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης το Παράρτημα που ακολουθεί, το οποίο περιλαμβάνει το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2025

Δεκέμβριος 2021

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	
1 Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης	
1.1 Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	
1.1.1 Γενικά.....	
1.1.2 Θεσμικό Πλαίσιο του Φορέα.....	
1.1.3 Τομείς Παρέμβασης - Αρμοδιότητες.....	
1.2 Εθνικά Κανονιστικά Κείμενα.....	
1.2.1 Κανονιστικά Κείμενα.....	
1.2.2 Λοιπές Διατάξεις.....	
1.3 Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης ανά Τομέα Παρέμβασης.....	
1.3.1 Έξυπνη Ανάπτυξη.....	
1.3.2 Πράσινη Ανάπτυξη.....	
1.3.3 Ανάπτυξη Υποδομών.....	
1.3.4 Κοινωνική Ανάπτυξη.....	
1.3.5 Εξωστρέφεια.....	
1.3.6 Συμπεράσματα – Κρίσιμα Σημεία.....	
1.4 Έργα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανά Τομέα Παρέμβασης.....	
1.4.1 Υλοποιούμενα και σε εξέλιξη Έργα από Εθνικούς Πόρους.....	
1.4.2 Υλοποιούμενα και σε εξέλιξη Έργα από συγχρηματοδοτούμενους Πόρους.....	
2 Η Αναπτυξιακή Στρατηγική για την Περίοδο 2021 – 2025	
2.1 Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 και το πλαίσιο αντιμετώπισης.....	
2.2 Ανάλυση της Στρατηγικής.....	
2.2.1 Το Όραμα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	
2.2.2 Ανάλυση Στρατηγικής ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Ειδικούς Στόχους.....	
2.2.3 Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ.....	
2.2.4 Κατηγορίες Έργων και Δράσεων.....	
2.2.5 Τεκμηρίωση της ανάγκης χρηματοδότησης από το ΕΠΑ.....	
2.2.6 Καθεστώς Ενίσχυσης.....	
2.2.7 Δείκτες Εκροών.....	
2.2.8 Δυνητικοί Δικαιούχοι.....	
2.3 Συμβολή των αναπτυξιακών στόχων στη Συμβολή των Δεικτών του ΕΠΑ.....	
3 Τεχνική Βοήθεια Προγράμματος	
3.1 Δράσεις που θα Χρηματοδοτηθούν στο Πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας του ΠΠΑ ...	

4	Προϋπολογισμός του Προγράμματος .....
5	Η Συμβολή του Προγράμματος στην Εφαρμογή Δημόσιων Πολιτικών .....
5.1	Συμπληρωματικότητα με Πολιτικές Ευρωπαϊκών Ταμείων.....
5.2	Συνέργεια Αξονων Προτεραιότητας ΠΠΑ με ΕΣΠΑ 2021-2027 .....
5.3	Επιπτώσεις των Μεγάλων έργων στην Οικονομία .....
6	Οριζόντιες Αρχές .....
6.1	Συμβολή του Προγράμματος στη Βιώσιμη Ανάπτυξη.....
6.2	Συμβολή του Προγράμματος στην Ισότητα Ευκαιριών και Κατάργηση των Διακρίσεων .....
6.3	Συμβολή του Προγράμματος στην Ισότητα των Φύλων .....
6.4	Συμβολή του Προγράμματος στην προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία .....
7	Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος .....
7.1	Οργάνωση και Αρμοδιότητες .....
7.2	Η Υπηρεσία Διαχείρισης .....
7.3	Κανονιστικό Πλαίσιο .....
8	Κριτήρια Επιλογής έργων .....
9	Σχεδιασμός του Προγράμματος .....
9.1	Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας σχεδιασμού.....

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1:SWOT Ανάλυση - Έξυπνη Ανάπτυξη.....	
Πίνακας 2:SWOT Ανάλυση - Πράσινη Ανάπτυξη.....	
Πίνακας 3: SWOT Ανάλυση - Ανάπτυξη Υποδομών.....	
Πίνακας 4:SWOT Ανάλυση - Κοινωνική Ανάπτυξη.....	
Πίνακας 5: SWOT Ανάλυση - Ενίσχυση Εξωστρέφειας.....	
Πίνακας 6: Κόστος υλοποιούμενων και σε εξέλιξη έργων ανά τομέα παρέμβασης.....	
Πίνακας 7:Κόστος συμβασιοποιημένων έργων ανά τομέα παρέμβασης.....	
Πίνακας 8: Πίνακας διάρθρωσης της Στρατηγικής του ΠΠΑ.....	
Πίνακας 9: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Έξυπνη Ανάπτυξη.....	
Πίνακας 10: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Πράσινη Ανάπτυξη.....	
Πίνακας 11: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Κοινωνική Ανάπτυξη.....	
Πίνακας 12: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Ανάπτυξη Υποδομών.....	
Πίνακας 13: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Εξωστρέφεια.....	
Πίνακας 14: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Υποστήριξη του Προγράμματος.....	
Πίνακας 15: Δείκτες εκροών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Έξυπνη Ανάπτυξη'.....	
Πίνακας 16: Δείκτες εκροών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Πράσινη Ανάπτυξη'.....	
Πίνακας 17: Δείκτες εκροών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη'.....	
Πίνακας 18: Δείκτες εκροών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Ανάπτυξη Υποδομών'.....	
Πίνακας 19: Δείκτες εκροών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Εξωστρέφεια'.....	
Πίνακας 20: Δείκτες εκροών δράσεων 'Υποστήριξης Προγράμματος'.....	
Πίνακας 21: Πίνακας Δυνητικών Δικαιούχων.....	
Πίνακας 22: Συμβολή των Αναπτυξιακών Στόχων και Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ στους Δείκτες του ΕΠΑ.....	
Πίνακας 23: Πίνακας Δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας του ΠΠΑ.....	
Πίνακας 24: Πίνακας Κατανομής Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους.....	
Πίνακας 25: Πίνακας Κατανομής Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους.....	
Πίνακας 26: Χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος.....	
Πίνακας 27: Αποτύπωση συνέργειας μεταξύ Προτεραιοτήτων ΠΠΑ με ΕΣΠΑ 2021-2027....	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Τυπική διάταξη SWOT Analysis.....	
Σχήμα 2: Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων στην ΠΣΤΕ.....	
Σχήμα 3: Ποσοστό επιχειρήσεων που εισάγουν καινοτόμες διαδικασίες οργάνωσης - marketing	
Σχήμα 4: Εξέλιξη της ανεργίας ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 - 2018	
Σχήμα 5: Εξέλιξη της ανεργίας νέων 18-24 ετών ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 - 2018	
Σχήμα 6: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 - 2018	
Σχήμα 7: Ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα της ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας.....	
Σχήμα 8: Συμβολή ΑΠΑ στον πρωτογενή τομέα της ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας	
Σχήμα 9: Εξέλιξη Περιφερειακού ΑΕΠ στην ΠΣΤΕ για τα έτη 2010 – 2018	
Σχήμα 10: Εξέλιξη κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΠΣΤΕ για τα έτη 2010 – 2018.....	
Σχήμα 11: Ποσοστιαία διάρθρωση τομέων παραγωγής στην ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας για το έτος 2016.....	
Σχήμα 12: Ποσοστιαία κατανομή των έργων του ΠΔΕ ανά τομέα παρέμβασης	
Σχήμα 13: Ποσοστιαία κατανομή των συγχρηματοδοτούμενων πόρων ανά τομέα παρέμβασης	
Σχήμα 14: Αναπτυξιακές ανάγκες, δυνατότητες και στόχοι.....	
Σχήμα 15: Ποσοστιαία κατανομή Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους.....	
Σχήμα 17: Διάρθρωση Τμημάτων Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού	
Σχήμα 18: Ροή διαδικασίας επιλογής έργων	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τον ν. 4635/2019 (Α'167), θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Για πρώτη φορά εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Οι προγραμματικές περιόδους του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) έχουν πενταετή διάρκεια. Η έναρξη της πρώτης προγραμματικής περιόδου έχει οριστεί για την 1η Ιανουαρίου 2021. Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά Πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του.

Με την 1^η εγκύκλιο για την κατάρτιση του ΕΠΑ που εξέδωσε το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (υπ' αρ. 29428/12-3-2020) σηματοδοτήθηκε η έναρξη του διαλόγου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων με τους φορείς πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να συντονιστούν οι απαιτούμενες ενέργειες για την κατάρτιση των ΤΠΑ και ΠΠΑ στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ.

Το σχέδιο του ΕΠΑ 2021-2025 διαμορφώθηκε εν μέσω της κλιμάκωσης της πανδημίας COVID-19, η οποία προκάλεσε ύφεση στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια οικονομία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020. Η ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της πανδημίας οδήγησε σε προσαρμογές και στο κείμενο του ΕΠΑ 2021-2025, καθώς σήμερα προβάλλει κρισιμότερη από ποτέ η πρόκληση για μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη.

Με την υπ' αρ. 95189/14.09.2021 απόφαση Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Β' 3961) καθορίστηκε ο τρόπος κατάρτισης και υποβολής των Τομεακών και Περιφερειακών (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2025. Σύμφωνα δε με το άρθρο 119 του ν. 4635/2019 κάθε Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης καταρτίζεται από την αρμόδια Περιφέρεια και περιλαμβάνει τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης της, με βάση τον αντίστοιχο προγραμματισμό του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) και την κατανομή των εθνικών πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, οι οποίοι του αναλογούν.

Με την τροποποίηση του άρθρου 139 του ν. 4635/2019, μέχρι την έναρξη της πρώτης προγραμματικής περιόδου του Ε.Π.Α., η οποία λαμβάνει χώρα την 1.7.2021, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τον συντονισμό των φορέων και των ενεργειών για την προετοιμασία του Ε.Π.Α. και τον προσδιορισμό των προγραμματικών στόχων της μεταβατικής περιόδου. Με όμοια απόφαση, μπορεί να ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη διαδικασία ένταξης έργων στο Π.Δ.Ε. για χρηματοδότηση από το εθνικό σκέλος του, τη διαδικασία παρακολούθησής τους και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Στο ίδιο πλαίσιο, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων εγκρίνεται πρόγραμμα ενεργειών Τεχνικής Βοήθειας μεταβατικής περιόδου για την κατάρτιση του Ε.Π.Α. και των προγραμμάτων του και την υποστήριξη έργων του εθνικού σκέλους, με δικαιούχο τη Δι.Δι.Ε.Π. και με περίοδο επιλεξιμότητας δαπανών που αρχίζει από την έναρξη ισχύος του ανωτέρου νόμου και λήγει ένα (1) έτος μετά την έναρξη της πρώτης προγραμματικής περιόδου.

Ο αναπτυξιακός προγραμματισμός διέπεται από τις αρχές της συμπληρωματικότητας προς τις συγχρηματοδοτούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμβάσεις και επομένως θα πρέπει να διενεργηθεί παράλληλα και σε κάθε περίπτωση να λάβει υπόψη του τα αποτελέσματα της διαδικασίας σχεδιασμού των Τομεακών αλλά και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ν. 4635/2019, προχώρησε στη δημιουργία Ομάδας Έργου, η οποία αποτελείται από τα στελέχη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού. Η Ομάδα Έργου υποστηρίζεται τεχνικά από εξωτερικό συνεργάτη, ο οποίος με απόφαση του Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας αναλαμβάνει να υποστηρίξει τη Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στα παρακάτω αντικείμενα :

- στην καταγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης για τα έργα που έχουν ενταχθεί στο ΠΔΕ,
- στη διαβούλευση, με στόχο τη διατύπωση απόψεων από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους, τους εποπτευόμενους φορείς και τους πολίτες της ΠΣΤΕ,
- στη συγκέντρωση των απόψεων από υπηρεσίες και φορείς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στο πλαίσιο της διαβούλευσης του σχεδίου του Ε.Π.Α.,
- στη σύνταξη του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης που θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τα προβλεπόμενα από το θεσμικό πλαίσιο στοιχεία,
- στη σύνοψη των συμπερασμάτων της διαβούλευσης και ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και υποστήριξη στη σύνταξη προτάσεων αναθεώρησης συγκεκριμένων σημείων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης με τη σχετική τεκμηρίωση,
- στην προσαρμογή του ΠΠΑ σε ενδεχόμενες παρατηρήσεις της Δι. .Ε.Π. του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Ο ανάδοχος καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης διέθεσε στελεχιακό δυναμικό στην έδρα της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού προκειμένου να συνδράμει στην υλοποίηση των παραπάνω αντικειμένων. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για το σχεδιασμό του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας, αναλύεται στην Ενότητα 9.1 του παρόντος.

1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1.1 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1.1.1 Γενικά

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι η δεύτερη σε έκταση Ελληνική περιφέρεια και περιλαμβάνει πέντε (5) Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ), τη Βοιωτία, την Εύβοια, την Ευρυτανία, τη Φθιώτιδα και τη Φωκίδα. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 15.549 τετρ. χλμ., (ποσοστό 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας), και διαθέτει εξαιρετικά ενδιαφέροντα, πολύμορφα γεωμορφολογικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Ως αποτέλεσμα δημιουργείται ένα σύνολο με σημαντικά πλεονεκτήματα (πλούσια και αξιόλογη παραγωγική βάση – αγροτική παραγωγή και βιομηχανία – ορεινούς όγκους, λατομικές περιοχές, μεγάλα δάση, πεδιάδες, εσωτερικά και παραθαλάσσια νερά, ακτές ακόμα και νησί, σημαντικό φυσικό, πολιτιστικό και ιστορικό απόθεμα και δυνατότητες υπηρεσιών ειδικά στον τουρισμό και το εμπόριο). Έχει έδρα τη Λαμία, η οποία είναι πρωτεύουσα της ΠΕ Φθιώτιδας.

Το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας είναι ορεινό ή ημιορεινό (ποσοστό 47,4% και 31,8% αντίστοιχα της συνολικής έκτασης) ενώ το πεδινό είναι μόλις το 20,8% της έκτασης. Υπάρχουν δίοδοι που επιτρέπουν τη διέλευση μέσα από τους ορεινούς όγκους, που έχουν αξιοποιηθεί. Επιπλέον, το υπέδαφος της Στερεάς Ελλάδας είναι πλούσιο σε κοιτάσματα μετάλλου (μαγνησίτης, σιδηρονικέλιο, βωξίτης, δολομίτης), σε μάρμαρο και χρώμιο.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού, το έτος 2011, εμφανίζει μείωση κατά 9,66%, η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη από τη γενική τάση μείωσης (1.61%) σε επίπεδο χώρας, ενώ ταυτόχρονα καταγράφεται ίδια γενική τάση μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων με διακυμάνσεις του βαθμού μεταβολής (μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στην ΠΕ Ευρυτανίας, ενώ κοντά στον εθνικό μέσο όρο είναι η μείωση στην ΠΕ Εύβοιας). Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανήλθε σε 546.870 μόνιμους κατοίκους το 2011 και αντιστοιχεί στο 5,07% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Η βαθμιαία μείωση του πληθυσμού κατά τη δεκαετία 2001-2011 είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της πληθυσμιακής πυκνότητας της Περιφέρειας, η οποία από 38,9 κατοίκους ανά τετ. χλμ. το 2001 μειώθηκε σε 35,17 κατοίκους ανά τετ. χλμ. το 2011, πολύ χαμηλότερη από την αντίστοιχη της χώρας (81,75 κάτοικοι ανά τετ. χλμ.). Όσον αφορά την κατανομή του πληθυσμού κατά φύλο και κατά ομάδες ηλικιών διαπιστώνεται ότι η αναλογία των δύο φύλων στο σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι αντίστροφη αυτής που παρατηρείται στο σύνολο της χώρας, αφού οι άντρες αποτελούν το 51% (49,2% για το σύνολο της χώρας) του συνολικού πληθυσμού στην Περιφέρεια, έναντι 49% των γυναικών (50,8% στο σύνολο της επικράτειας). Η ανάλυση των επιμέρους δημογραφικών δεικτών καταδεικνύει ότι το πρόβλημα της πληθυσμιακής γήρανσης της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδα είναι αρκετά μεγαλύτερο σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Ειδικότερα, από τον υπολογισμό του δείκτη γήρανσης για την Περιφέρεια προκύπτει ότι κατά το έτος 2012 σε 100 παιδιά αντιστοιχούσαν 163,2 ηλικιωμένοι, ενώ για τη χώρα η αναλογία αυτή ανέρχεται σε 137.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η ΠΣΤΕ ακολούθησε την κρίση της ελληνικής οικονομίας. Το Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν από € 9,90 δις το 2010 (τρέχουσες τιμές, EUROSTAT) σημείωσε διαρκή μείωση σε όλη την περίοδο 2010-15 για να διαμορφωθεί σε € 7,96 δις το 2015, ενώ η μικρή ανάκαμψη που σημειώνεται τη τριετία 2016-18 (€ 8,767 δις το 2018) δεν

αντισταθμίζει τις απώλειες εισοδήματος της προηγούμενης περιόδου. Το ΑΕΠ ανά κάτοικο διαμορφώνεται στην Περιφέρεια σε € 17.700 το 2010 (EUROSTAT), € 14.300 το 2015, € 15.200 το 2017 και € 15.800 το 2018. Η αποδυνάμωση της Περιφέρειας, τόσο ως προς το σύνολο της χώρας όσο και ως προς την ΕΕ28 αντανακλάται και στην εξέλιξη του ΑΕΠ ανά κάτοικο σε όρους αγοραστικής δύναμης (PPS) συγκρινόμενο με τον μέσο όρο της ΕΕ28. Ειδικότερα, το ΑΕΠ/κάτοικο στην ΠΣΤΕ μειώνεται από 82 το 2009 σε 73 το 2010 για να υποχωρήσει περαιτέρω στο 61 το 2015, ενώ το 2018 διαμορφώνεται στο 62 σημειώνοντας πολύ μικρή βελτίωση (μ.ο. Ε.Ε. 100 PPS). Το ίδιο μέγεθος στο σύνολο της χώρας μειώνεται από το 94 το 2009 στο 85 το 2010 και περαιτέρω στο 69 το 2015 και στο 68 το 2018. Η οικονομική κρίση αντέστρεψε ουσιαστικά την σύγκλιση, που παρατηρήθηκε ως προς το εισόδημα σε προηγούμενες περιόδους, της Περιφέρειας τόσο με τη χώρα όσο και με την ΕΕ28.

Η διάρθρωση της Περιφερειακής οικονομίας ανά τομέα παραγωγής χαρακτηρίζεται από την ισχυρή παρουσία του δευτερογενή τομέα σε σημαντικά υψηλότερο βαθμό από ότι στο σύνολο της χώρας και η σχετική μικρότερη συμμετοχή του τριτογενή τομέα. Ειδικότερα, το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ) στο σύνολο της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Περιφέρειας το 38,1% προέρχεται από το δευτερογενή, έναντι 7,04% του πρωτογενή και 54,1%. Το ίδιο έτος τα αντίστοιχα ποσοστά για το σύνολο της χώρας είναι 17,0% για τον δευτερογενή έναντι 4,1% του πρωτογενή και 78,9% του τριτογενή. Σημειώνεται ότι στη διάρκεια των ετών της οικονομικής κρίσης η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στην Περιφερειακή Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σημείωσε μικρή άνοδο από το 35,7% το 2010 στο 38,1% το 2017. Αντίστοιχο συμπέρασμα μπορεί να διατυπωθεί και ως προς τη διάρθρωση της απασχόλησης. Το 2016 το 19,3% της απασχόλησης στην ΠΣΤΕ αφορά στον πρωτογενή τομέα (έναντι 11,3% στη χώρα), το 21,8% στο δευτερογενή (έναντι 14,1% στη χώρα) και το 58,9% στον τριτογενή (74,5% στη χώρα).

1.1.2 Θεσμικό Πλαίσιο του Φορέα

Η Περιφέρεια αποτελεί, σήμερα, μία αυτοτελή ενιαία Διοικητική Μονάδα αποκέντρωσης της Κρατικής Διοίκησης με αρμοδιότητες σχεδιασμού, προγραμματισμού, συντονισμού και εφαρμογής των πολιτικών για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της γεωγραφικής της περιοχής.

Οι κύριες νομοθετικές παρεμβάσεις με τις οποίες συγκροτήθηκαν οι Περιφέρειες στη σημερινή τους μορφή είναι οι ακόλουθες:

➤ Ο ν.1622/1986 (Α' 92)

Ως ιδρυτικός νόμος της Περιφέρειας θεωρείται ο ν. 1622/1986 "Τοπική Αυτοδιοίκηση - Περιφερειακή Ανάπτυξη - Δημοκρατικός Προγραμματισμός".

Η λέξη Περιφέρεια, όπως χρησιμοποιείται στο συγκεκριμένο νόμο έχει διπλή σημασία:

- ✓ Η Περιφέρεια αποτελεί γεωγραφική μονάδα που έχει συγκεκριμένα όρια, εδαφική έκταση, πληθυσμό και έδρα,
- ✓ Η Περιφέρεια αποτελεί διοικητική μονάδα και αποτελείται από όργανα και υπηρεσίες. Όργανα της Περιφέρειας είναι ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας με τις υπ' αυτόν υπηρεσίες και το Περιφερειακό Συμβούλιο.

Με βάση το άρθρο 61 του ν. 1622/86, καθώς και το π.δ. 51/1987 (Α' 26), η χώρα διαιρείται σε 13 Περιφέρειες ως εξής:

1. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, με έδρα την Κομοτηνή
2. Κεντρικής Μακεδονίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη
3. Δυτικής Μακεδονίας, με έδρα την Κοζάνη

4. Ηπείρου, με έδρα τα Ιωάννινα
5. Θεσσαλίας, με έδρα τη Λάρισα
6. Ιονίων Νήσων, με έδρα την Κέρκυρα
7. Δυτικής Ελλάδας, με έδρα την Πάτρα
8. Στερεάς Ελλάδας, με έδρα τη Λαμία
9. Αττικής, με έδρα την Αθήνα
10. Πελοποννήσου, με έδρα την Τρίπολη
11. Βορείου Αιγαίου, με έδρα τη Μυτιλήνη
12. Νοτίου Αιγαίου, με έδρα την Ερμούπολη, και
13. Κρήτης, με έδρα το Ηράκλειο

➤ Ο ν. 2503/1997 (Α' 107)

Με τον ν. 2503/1997 "Διοίκηση, Οργάνωση, Στελέχωση της Περιφέρειας, Ρύθμιση Θεμάτων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλες Διατάξεις" δόθηκε στην Περιφέρεια ο χαρακτήρας ενιαίας αποκεντρωμένης μονάδας διοίκησης του κράτους.

Η Περιφέρεια συμβάλλει στον εθνικό σχεδιασμό και στο πλαίσιο αυτού σχεδιάζει, προγραμματίζει και εφαρμόζει τις πολιτικές για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική της ανάπτυξη.

Η κάθε Περιφέρεια ως ενιαία αποκεντρωμένη μονάδα διοίκησης έχει τις αρμοδιότητες που ασκούν οι υπηρεσίες της στη συνολική χωρική έκτασή της, συμπεριλαμβανομένων και των υπηρεσιών της Περιφέρειας στο νομό ή νομαρχία, καθώς και τις αρμοδιότητες που ανήκουν στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Η Περιφέρεια ως διοικητική μονάδα έχει δικό της προσωπικό, δικό της προϋπολογισμό, καθώς και δικούς της μηχανισμούς διαχείρισης των πιστώσεων έργων περιφερειακού χαρακτήρα ΣΑΕΠ. Παράλληλα η Περιφέρεια διατηρεί και το χαρακτήρα της ως μονάδα περιφερειακής ανάπτυξης.

➤ Ο ν. 2647/1998 (Α' 237)

Με το νόμο 2647/1998 "Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σε Περιφέρειες" μεταβιβάζονται στις Περιφέρειες διάφορες αρμοδιότητες που ασκούνται από Υπουργούς.

Συγκεκριμένα, στις Περιφέρειες μεταβιβάζονται αρμοδιότητες από:

- ✓ το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
- ✓ το Υπουργείο Ανάπτυξης
- ✓ το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων
- ✓ το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
- ✓ το Υπουργείο Γεωργίας
- ✓ το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- ✓ το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας
- ✓ το Υπουργείο Πολιτισμού
- ✓ το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
- ✓ το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών

Επίσης, στις Περιφέρειες μεταβιβάζεται επιπλέον μία σειρά αρμοδιοτήτων που ασκούνται συναρμοδιότητα, κατά περίπτωση, από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Γεωργίας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας Εμπορικής Ναυτιλίας και Μεταφορών και Επικοινωνιών.

➤ Ο ν. 3852/2010 (Α' 87)

Με το ν. 3852/2010 («Πρόγραμμα Καλλικράτης») επιχειρήθηκε μία σημαντική διοικητική μεταρρύθμιση ευρύτερα στο χώρο της Κρατικής Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Βασική της στόχευση ήταν η οργανωτική και επιχειρησιακή ενίσχυση των δήμων, μέσα από τη συνένωσή τους, ούτως ώστε η παροχή υπηρεσιών τους προς τους πολίτες στα ζητήματα που αφορούν κυρίως την αντιμετώπιση των καθημερινών ζητημάτων να είναι πιο άμεση και αποτελεσματική. Τούτο φαίνεται και από τη σημαντική μεταφορά επί πλέον αρμοδιοτήτων στους δήμους, ούτως ώστε πράγματι ένας μεγάλος όγκος δημοσίων υποθέσεων κοινωνικού προνοιακού και αναπτυξιακού χαρακτήρα να διεξάγεται σήμερα από αυτούς, ενώ παράλληλα η κρατική διοίκηση, στην αποκεντρωμένη της μορφή, να περιορίζεται κυρίως σε εποπτικό και επιτελικό έργο.

Επιπλέον με το ν. 3852/2010 πραγματοποιήθηκε η θεμελίωση της Περιφέρειας ως Β' βαθμού αυτοδιοίκησης.

Η ανάγκη για συγκρότηση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης στο επίπεδο μίας μεγαλύτερης ενότητας, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, προέκυψε για τους ακόλουθους λόγους:

- Η συγκρότηση του δεύτερου βαθμού της αυτοδιοίκησης στα όρια των προϋφιστάμενων 5-νομών καθιστούσε ανέφικτη την ανάληψη της ευθύνης για το σχεδιασμό και την άσκηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ανάπτυξη στην περιοχή τους καθώς η άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής προϋποθέτει ευρύτερες ενότητες.
- Η αναδιάταξη των δήμων σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες που αναλαμβάνουν περισσότερες αρμοδιότητες επέβαλε, αντίστοιχα, την αναδιάταξη του δεύτερου βαθμού σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναλαμβάνουν νέες αρμοδιότητες, ιδίως στην ανάπτυξη.
- Η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση στα όρια των νομών αποδείχθηκε ότι δυσκόλευε τη αποτελεσματική συμμετοχή στα ευρωπαϊκά όργανα, όπως την Επιτροπή των Περιφερειών στα οποία οι περιφέρειες των άλλων κρατών – μελών είχαν ουσιαστικό ρόλο και λόγο.

Η θεμελίωση των Περιφερειών ως δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης:

- οδήγησε σε οικονομίες κλίμακας και συγκέντρωση δυνάμεων.
- εξασφάλισε την απαραίτητη κλίμακα ώστε να είναι δυνατή η ανάληψη σημαντικών αναπτυξιακών λειτουργιών.
- επέτρεψε τη μεταβίβαση και πρόσθετων αρμοδιοτήτων που ανήκαν στις κρατικές Περιφέρειες, σε άλλους κρατικούς φορείς ή ακόμη και στο κεντρικό κράτος, με αποτέλεσμα να μειωθούν έτσι τα επίπεδα και η πολυπλοκότητα άσκησης αρμοδιοτήτων και διεκπεραίωσης διαδικασιών, προς όφελος του πολίτη, της Πολιτείας, αλλά και της οικονομίας.

Με τον ν. 3852/2010 οι οργανισμοί της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, στους οποίους περιλαμβάνονταν 54 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, 3 διευρυμένες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις

και 19 επαρχεία (ένα σύνολο 76 διοικητικών ενοτήτων), συνενώθηκαν δημιουργώντας τις 13 αιρετές περιφέρειες που υφίστανται μέχρι σήμερα.

➤ Ο ν. 4555/2018 (Α' 133)

Ο ν. 4555/2018 "Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] -Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις" αποτελεί την τελευταία σημαντική θεσμική μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Θεωρείται διάδοχος του σχεδίου Καλλικράτης με βασική φιλοσοφία την μείωση της θητείας των δημοτικών αρχών από πενταετία σε τετραετία και την υιοθέτηση της απλής αναλογικής.

1.1.3 Τομείς Παρέμβασης - Αρμοδιότητες

Τομείς Παρέμβασης

Οι αρμοδιότητες των Περιφερειών, ως έχουν καθοριστεί με το ν. 3852/2010 («Πρόγραμμα Καλλικράτης») και έχουν τροποποιηθεί στην διάρκεια των επόμενων ετών, αφορούν τους ακόλουθους εννέα τομείς:

- A. Προγραμματισμού - Ανάπτυξης,
- B. Γεωργίας – Κτηνοτροφίας – Αλιείας, στους οποίους περιλαμβάνονται, ιδίως:
  - α. Υποτομέας Προγραμματισμού
  - β. Υποτομέας Γεωργίας
  - γ. Υποτομέας Κτηνοτροφίας
  - δ. Υποτομέας Αλιείας
- Γ. Φυσικών Πόρων – Ενέργειας – Βιομηχανίας, στους οποίους περιλαμβάνονται, ιδίως:
  - α. Υποτομέας Διαχείρισης Υδάτων
  - β. Υποτομέας ορυκτού πλούτου
  - γ. Υποτομέας Ενέργειας
  - δ. Υποτομέας Βιομηχανίας και Βιοτεχνίας
- Δ. Απασχόλησης – Εμπορίου – Τουρισμού,
- Ε. Μεταφορών–Επικοινωνιών
- ΣΤ. Έργων - Χωροταξίας - Περιβάλλοντος
- Z. Υγείας
- Η. Παιδείας – Πολιτισμού – Αθλητισμού
- Θ. Πολιτικής Προστασίας και Διοικητικής Μέριμνας

Αρμοδιότητες στον Τομέα του Προγραμματισμού - Ανάπτυξης

Ειδικότερα για τον τομέα του Προγραμματισμού - Ανάπτυξης οι αρμοδιότητες των Περιφερειών είναι οι ακόλουθες:

- Ο περιφερειακός αναπτυξιακός σχεδιασμός, ο προγραμματισμός, η υλοποίηση των σχετικών με αυτόν δράσεων και η παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της περιφέρειας.
- Η εξειδίκευση των στόχων και των κατευθύνσεων της αναπτυξιακής πολιτικής, στο επίπεδο της περιφέρειας, η υλοποίηση των διαδικασιών του Δημοκρατικού Προγραμματισμού, για τα ετήσια και μεσοχρόνια προγράμματα ανάπτυξης.
- Η σύνταξη προτάσεων για τη διαμόρφωση της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής.
- Η προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων.
- Η διαχείριση, ο έλεγχος και η εφαρμογή των αναπτυξιακών παρεμβάσεων, για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, όπως αυτή οριοθετείται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (Ε.Σ.Π.Α.), για τα περιφερειακά όργανα στις διατάξεις του ν. 3614/2007 (Α' 267), όπως ισχύει, περιλαμβανομένης και της υποστήριξης του συνόλου των φορέων της Αυτοδιοίκησης, καθώς και της κατάρτισης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Π.Ε.Π.).
- Η κατάρτιση του αναπτυξιακού προγράμματος της περιφέρειας.
- Η έγκριση των μεσοχρόνιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, που εκπονούνται στο πλαίσιο των αντίστοιχων περιφερειακών αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Ο συντονισμός των φορέων εκτέλεσης και η παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του αναπτυξιακού προγράμματος της περιφέρειας.
- Η διατύπωση προς τους κεντρικούς φορείς του δημόσιου τομέα προτάσεων για έργα και μέτρα πολιτικής, εθνικής σημασίας, που αφορούν την περιφέρεια, αλλά εντάσσονται στο μεσοχρόνιο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα.
- Η εκπόνηση γενικών και ειδικών αναπτυξιακών μελετών που αφορούν τη χωρική αρμοδιότητα της περιφέρειας.
- Η συνεργασία με φορείς της περιφέρειας για τη σύνταξη και υποβολή προτάσεων υλοποίησης έργων που χρηματοδοτούνται από τις κοινοτικές πρωτοβουλίες και προγράμματα διαπεριφερειακής συνεργασίας.
- Η τελική διαμόρφωση, η μέριμνα για την έγκριση και η παρακολούθηση της εκτέλεσης των ετήσιων Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων περιφερειακού επιπέδου.
- Η πορεία υλοποίησης, η διενέργεια ελέγχων, ως δικαιούχος, στους φορείς υλοποίησης έργων, για την τήρηση των δεσμεύσεων, τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών, την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου και την αξιοπιστία των οικονομικών στοιχείων.
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων που χρηματοδοτούνται με εθνικούς πόρους, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή άλλους πόρους.
- Η κατανομή των πιστώσεων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.
- Η κατανομή των αντίστοιχων ποσών και η έγκριση της εκταμίευσής τους από τους λογαριασμούς, που τηρεί το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης στην Τράπεζα της Ελλάδος.
- Ο προσδιορισμός των δικαιούχων των πιστώσεων, που εγκρίνονται κατά πρόγραμμα και διαρθρωτικό ταμείο.
- Η συγκέντρωση, επεξεργασία και τεκμηρίωση γεωγραφικών, δημογραφικών, οικονομικών, κοινωνικών και άλλων στοιχείων που αφορούν την περιφέρεια.

- Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης όλων των αναπτυξιακών και θεσμικών παρεμβάσεων στη χωρική αρμοδιότητά της.
- Η σύσταση Περιφερειακής Γνωμοδοτικής Επιτροπής, η οποία γνωμοδοτεί για τις αιτήσεις υπαγωγής επενδύσεων ή προγραμμάτων χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων.
- Η παραλαβή των αιτήσεων υπαγωγής επενδύσεων, ο έλεγχος των στοιχείων, η αξιολόγησή τους, η εισήγηση στην Περιφερειακή Γνωμοδοτική Επιτροπή, η έκδοση της απόφασης υπαγωγής, οι αποφάσεις τροποποίησης και η παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου, ανάκλησης υπαγωγής και επιστροφής ενισχύσεων που έχουν καταβληθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων.
- Η συγκρότηση των Περιφερειακών Οργάνων Ελέγχου των επενδύσεων για την πιστοποίηση των δαπανών και την υλοποίηση των εγκεκριμένων εργασιών, σύμφωνα με τις διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων.
- Η καταβολή της επιχορήγησης του κόστους επένδυσης, η ολοκλήρωση και πιστοποίηση έναρξης παραγωγικής λειτουργίας.
- Η καταγραφή των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από την υλοποίηση των εγκεκριμένων επενδύσεων.
- Η παροχή στοιχείων προς καταγραφή σε βάση δεδομένων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας των στοιχείων των ενισχυόμενων επενδύσεων.
- Η σύνταξη τεχνικών δελτίων των ιδιωτικών επενδύσεων που εντάσσονται στα επιχειρησιακά προγράμματα.
- Η λειτουργία βάσης δεδομένων για την ενίσχυση, παρακολούθηση και εξέλιξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της περιφέρειας, κατά κλάδο και τομείς της οικονομίας.
- Η διατύπωση προτάσεων πολιτικής και μέτρων για την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων προς το Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.
- Η πληροφόρηση και υποβοήθηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε κλαδικό ή άλλο επίπεδο, με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικής ικανότητας και ανταγωνιστικότητάς τους.
- Η παρακολούθηση και η επισήμανση στους αρμόδιους φορείς ζητημάτων, που αναφέρονται στη λήψη των αναγκαίων μέτρων προς βελτίωση του επιπέδου ζωής των πολιτών.
- Η γνωμοδότηση για κάθε θέμα τοπικού ή ευρύτερου ενδιαφέροντος για το οποίο ζητείται η παροχή γνώμης.

Μεταβίβαση άσκησης πρόσθετων αρμοδιοτήτων στις περιφέρειες

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, κατόπιν γνώμης της Ένωσης Περιφερειών, μπορεί να μεταβιβάζονται στις περιφέρειες αρμοδιότητες της Κεντρικής Διοίκησης, που συνάπτονται με εκείνες που απονέμονται, κατά τομείς, με το προηγούμενο άρθρο, εφόσον υπηρετούν αναπτυξιακού και λειτουργικού χαρακτήρα περιφερειακές ανάγκες και δεν αφορούν θέματα άσκησης ενιαίας κρατικής πολιτικής.

Με το ίδιο διάταγμα ρυθμίζεται και η απόδοση των αντίστοιχων οικονομικών πόρων για την άσκησή τους.

Με όμοια διατάγματα, με τις ίδιες προϋποθέσεις και με την ίδια διαδικασία αρμοδιότητες που ανήκουν σε νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς κοινής ωφέλειας, που συνάπτονται με τους ανωτέρω τομείς, μπορεί να μεταβιβάζονται στις περιφέρειες μετά από γνώμη του διοικητικού συμβουλίου τους.

Παροχή γνώμης της Περιφέρειας για ειδικά θέματα

Προκειμένου η Κρατική Διοίκηση να εκδώσει οποιαδήποτε κανονιστική πράξη, η οποία αφορά την αιφόρο ανάπτυξη, τα ρυθμιστικά ή χωροταξικά ή πολεοδομικά σχέδια και τις αποφάσεις χωροθέτησης εγκαταστάσεων και λοιπών δραστηριοτήτων, οφείλει να ζητά τη γνώμη των οικείων αιρετών συλλογικών οργάνων των περιφερειών.

Στα συλλογικά όργανα της Διοίκησης που καταρτίζουν τα προγράμματα για την περιφερειακή ανάπτυξη, τη χωροταξία και την αιφόρο ανάπτυξη μετέχουν υποχρεωτικά και εκπρόσωποι των περιφερειών.

Βασικό πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων

Τα όργανα των περιφερειών ασκούν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας.

Η άσκηση των αρμοδιοτήτων τους οριοθετείται από τις σχετικές διατάξεις των νόμων και των κανονιστικών διατάξεων της διοίκησης.

Κατά την άσκησή τους θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

- I. Οι εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές που σχετίζονται με τις αρμοδιότητές τους.
- II. Η ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού με άλλες τοπικές ή δημόσιες αρχές και οργανισμούς.
- III. Οι διαθέσιμοι πόροι για την κάλυψη των αρμοδιοτήτων και η ανάγκη να διασφαλισθεί η επωφελής και αποτελεσματική χρήση τους, καθώς και η ισόρροπη κατανομή τους.
- IV. Η ανάγκη οργάνωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια και η ποιότητά τους, η διαφάνεια και η ισονομία, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και
- V. Η ανάγκη αιεφόρου ανάπτυξης και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

1.2 ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1.2.1 Κανονιστικά Κείμενα

Οι κανόνες που διέπουν την κατάρτιση, τον συντονισμό, τη διαχείριση, τη χρηματοδότηση, τον έλεγχο και την εφαρμογή των αναπτυξιακών παρεμβάσεων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) και των επιμέρους προγραμμάτων του, που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) θεσπίστηκαν με την ψήφιση του ν. 4635/2019 "Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις".

Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων καταρτίζει το ΕΠΑ, αντικείμενο του οποίου αποτελεί ο μεσοπρόθεσμος αναπτυξιακός προγραμματισμός αξιοποίησης των εθνικών πόρων του ΠΔΕ, με βάση τις κατευθύνσεις και τις ανάγκες που προκύπτουν από το σχέδιο ανάπτυξης της χώρας για την παραγωγική ανάταξη, την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Το ΕΠΑ εγκρίνεται με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου.

Το ΕΠΑ, για κάθε προγραμματική περίοδο, καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, τη διάρκεια

της εφαρμογής του, το συνολικό και ανά Πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του.

Ο αναπτυξιακός προγραμματισμός διέπεται από τις αρχές της συμπληρωματικότητας προς τις συγχρηματοδοτούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμβάσεις και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών, των προγραμμάτων και των δράσεων και λαμβάνει υπόψη του και εξειδικεύει τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί από τη χώρα για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, καθώς και τις ανάγκες που έχουν προκύψει από όλα τα στάδια διαβούλευσης. Στο πλαίσιο των αρχών αυτών, το κάθε επίπεδο προγραμματισμού μεριμνά, ώστε να επιτυγχάνεται ο τομεακός και ο χωρικός συντονισμός των παρεμβάσεων του ΕΠΑ με τις ενωσιακές πολιτικές με στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση κάθε πηγής πόρων.

Αναπόσπαστα τμήματα του ΕΠΑ είναι τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης και τα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης. Τα Προγράμματα περιλαμβάνουν:

- την «καταγραφή» της υπάρχουσας κατάστασης, των προβλημάτων
- τους ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους του Προγράμματος
- δείκτες εκρών και δυνατικούς δικαιούχους
- αναλυτικούς χρηματοδοτικούς πίνακες,
- τα γενικά κριτήρια επιλογής των προς ένταξη προτεινόμενων έργων
- τον προσδιορισμό της /των Υπηρεσίας / ών Διαχείρισης του προγράμματος

Στα Προγράμματα περιλαμβάνονται τα έργα του φορέα ή της περιφέρειας που έχουν ήδη ενταχθεί σε συλλογικές αποφάσεις του ΠΔΕ, ή που πρόκειται να ξεκινήσουν μέσα στην προβλεπόμενη προγραμματική περίοδο.

1.2.2 Λοιπές Διατάξεις

Στις διαδικασίες του αναπτυξιακού προγραμματισμού, καθώς και κατά την υλοποίηση του ΕΠΑ και των προγραμμάτων του, τηρούνται οι αρχές και οι κανόνες της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, καθώς και των διεθνών συμφωνιών τις οποίες έχει κυρώσει η Ελλάδα, ιδίως, όσον αφορά το περιβάλλον, το χωροταξικό σχεδιασμό, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προσβασιμότητα χωρίς διακρίσεις, με ειδική μέριμνα στην προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία, την άρση και αποτροπή ανισοτήτων, τον ανταγωνισμό, καθώς και τις κρατικές ενισχύσεις.

Στη συνέχεια παρατίθενται τα κείμενα που αποτυπώνουν το παραπάνω προγραμματικό πλαίσιο και που ελήφθησαν κατά κύριο λόγο υπόψη κατά την σύνταξη του παρόντος.

► Α. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2014 -2020

Το Αναπτυξιακό Όραμα της Στερεάς Ελλάδας όπως αποτυπώνεται στο **Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2014 -2020** συνοψίζεται στην φράση: *«Ισόρροπη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας μέσω της βελτίωσης του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, με σεβασμό στο περιβάλλον και στον πολίτη».*

Στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2014 - 2020 είναι η προώθηση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας, η διασφάλιση του περιβάλλοντος, της αειφορίας της ανάπτυξης και βελτίωση της ποιότητας ζωής, η ολοκλήρωση των μεταφορικών υποδομών και δικτύων , η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού – ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας και η προώθηση της χωρικής συνοχής και συνεργασίας.

ΓΣ1: Προώθηση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας.

ΓΣ2: Διασφάλιση του περιβάλλοντος, της αειφορίας της ανάπτυξης και βελτίωση της ποιότητας ζωής.

ΓΣ3: Ολοκλήρωση των μεταφορικών υποδομών και δικτύων.

ΓΣ4: Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού – ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής.

ΓΣ5: Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας.

ΓΣ6: Προώθηση της χωρικής συνοχής και συνεργασίας

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2014-2020 διαρθρώνεται σε 13 Άξονες προτεραιότητας ως εξής:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
4. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων
6. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
7. Προαγωγή των βιώσιμων μεταφορών και εξάλειψη των σημείων συμφόρησης σε υποδομές βασικών δικτύων
8. Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
9. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας – ΕΤΠΑ
10. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας – ΕΚΤ
11. Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση
12. Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ
13. Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ

► **Β. Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού**

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού περιλαμβάνει τις αρχές, τους μηχανισμούς και τα έργα που θα υλοποιήσουν τους στόχους του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας. Σύμφωνα με αυτή τη στρατηγική, οι στόχοι, είναι επτά:

1. Η εξυπηρέτηση των αναγκών των πολιτών άμεσα και αποτελεσματικά μέσω ενός ψηφιακού κράτους.
2. Η προαγωγή και η ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων για όλους τους Έλληνες.
3. Ο μετασχηματισμός της χώρας ως το πιο πρόσφορο έδαφος ευδοκίμησης ψηφιακών επιχειρήσεων.
4. Η παροχή βοήθειας σε κάθε επιχείρηση ώστε να καταστεί ψηφιακή.

5. Η απελευθέρωση της παραγωγικής αξίας των δεδομένων του Δημοσίου.
6. Η ικανότητα του Έλληνα πολίτη να εργαστεί αξιόπιστα μέσω Διαδικτύου.
7. Η ένταξη σύγχρονων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Το σχέδιο που έχει καταρτίσει το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης στηρίζεται σε 18 βασικές αρχές, ορισμένες από τις οποίες περιλαμβάνονται και στο eGovernment Action Plan 2016-2020 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρόκειται για αρχές που διαφοροποιούν τον μέχρι σήμερα σχεδιασμό στα έργα τεχνολογίας του δημοσίου, δεκάδες από τα οποία ολοκληρώθηκαν χωρίς να προσφέρουν τις αντίστοιχες υπηρεσίες στους πολίτες.

Η επίτευξη των στόχων θα βασιστεί τόσο στα υφιστάμενα συνθετικά στοιχεία του ψηφιακού μετασχηματισμού, όπως είναι η πύλη e.gov, τα ΚΕΠ, τα μητρώα δεδομένων, το κέντρο διαλειτουργικότητας (ΚΕΔ), τα μεγάλα πληροφοριακά συστήματα (Taxis, ΟΠΣ ΕΦΚΑ, κτηματολόγιο κ.λπ.) όσο και σε μια σειρά νέων στοιχείων που θα προστεθούν. Τέτοια θα είναι τα κέντρα ειδοποιήσεων και ταυτοποιήσεων, ο νέος ψηφιακός χάρτης της χώρας, τα αποθετήρια δεδομένων, ο Atlas/εΕΦΚΑ κ.ά.

► Γ. Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ) 2014- 2025

Το ΣΠΕΜ, που καθορίζει τη στρατηγική ανάπτυξης των Μεταφορών της Χώρας για την περίοδο 2014- 2025, εκπονήθηκε υπό την ευθύνη της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Μεταφορών (ΕΔΑ Μεταφορών) ως Αρχής Σχεδιασμού και εγκρίθηκε με την υπ' αρ. 2031/Φ.97/28.11.2014 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υπ.Υ.Με.Δι.

Οι κύριες διαπιστώσεις του ΣΠΕΜ στους τομείς των οδικών μεταφορών, των θαλάσσιων μεταφορών - Λιμανιών, του αεροπορικού δικτύου και των εμπορευματικών μεταφορών/ Εφοδιαστική αλυσίδα οι οποίες λήφθηκαν σοβαρά υπόψη στη σύνταξη του παρόντος παρατίθενται επιγραμματικά ακολούθως:

Οδικές Μεταφορές

Οι αυτοκινητόδρομοι στην Ελλάδα αποτελούν τμήμα των ΔΕΔ-Μ που ενώνουν τις χώρες της ΕΕ μεταξύ τους με υποδομές υψηλής ποιότητας. Οι κύριοι άξονες / αυτοκινητόδρομοι της χώρας είναι:

- Ο άξονας ΠΑΘΕ, που ενώνει το νότιο μέρος της χώρας με το βόρειο και τα σύνορα με τη Βόρεια Μακεδονία.
- Η Εγνατία οδός, που ενώνει το δυτικό μέρος της χώρας και κατ' επέκταση την Αδριατική Θάλασσα μέσω της Ηγουμενίτσας με το ανατολικό μέρος της χώρας και τα Ελληνο-Τουρκικά σύνορα.
- Η Ιόνια οδός, που ενώνει το νοτιοδυτικό μέρος της χώρας με το βορειοδυτικό της διασχίζοντας τη δυτική πλευρά της Ελλάδας.
- Οι αυτοκινητόδρομοι στην Πελοπόννησο (Ελευσίνα - Πάτρα - Πύργος - Καλό Νερό - Τσακώνα και Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα με κλάδο προς Σπάρτη), που καλύπτουν αυτή τη σημαντική γεωγραφική ενότητα της χώρας εξυπηρετώντας μεγάλους αριθμούς μετακινήσεων.

Οι αυτοκινητόδρομοι της χώρας έχουν συνολικό μήκος (2017) περίπου 2.128 χλμ. Το συνολικό οδικό δίκτυο, συμπεριλαμβανομένων και των εθνικών και επαρχιακών οδών είναι περίπου 1,5 φορές μικρότερο από το μέσο όρο της ΕΕ28.

Ενώ επί σειρά ετών παρατηρήθηκαν αλματώδεις αυξήσεις οδικού μεταφορικού έργου, η πρόσφατη εικόνα παρουσιάζει στασιμότητα ή περιορισμένη αύξηση.

Θαλάσσιες Μεταφορές - Λιμάνια

Δίκτυο Θαλάσσιων Μεταφορών

Η γεωγραφική θέση της χώρας και ο μεγάλος αριθμός των νησιών της, καθιστούν τον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών ιδιαίτερα ζωτικής σημασίας. Εκτός από τις εθνικές μετακινήσεις, σημαντικές είναι και οι διεθνείς ναυτιλιακές συνδέσεις προς τις αγορές της Ανατολής και προς την Ιταλία.

Η σημαντικότητα των θαλάσσιων μεταφορών προκύπτει και από το πυκνό λιμενικό δίκτυο της χώρας. Στο βασικό δίκτυο ΔΕΔ-Μ ανήκουν τα λιμάνια του Πειραιά, της Θεσσαλονίκης, της Ηγουμενίτσας της Πάτρας και του Ηρακλείου ως κύριες πύλες εισόδου και εξόδου της χώρας. Στο αναλυτικό δίκτυο ανήκουν είκοσι (20) λιμάνια καλύπτοντας βασικά νησιά και την ηπειρωτική χώρα.

Σε εθνικό επίπεδο, η στρατηγική στον τομέα θαλάσσιων μεταφορών έχει καθορισθεί από το αρμόδιο Υπουργείο Ναυτιλίας και Αιγαίου, και έχει ληφθεί υπόψη στη διαμόρφωση της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής μεταφορών. Σε στρατηγικό επίπεδο οι ελληνικοί λιμένες έχουν ταξινομηθεί σε τέσσερις ομάδες. Κατά την κατάταξη ελήφθησαν υπόψη:

- οι ιδιομορφίες του ελληνικού γεωγραφικού χώρου,
- τα στατιστικά στοιχεία του συνολικού ετήσιου όγκου διακίνησης εμπορευμάτων και επιβατών των λιμένων.

Η κατάταξη είναι η εξής:

1. Λιμένες Διεθνούς Ενδιαφέροντος: Πειραιώς, Θεσσαλονίκης, Βόλου, Πάτρας, Ηγουμενίτσας, Καβάλας, Αλεξανδρούπολης, Ηρακλείου, Κέρκυρας, Ελευσίνας, Λαυρίου, Ραφήνας, Μυκόνου, Μυτιλήνης, Ρόδου και Σούδας Χανίων.
2. Λιμένες Εθνικής Σημασίας: Αργοστολίου, Ζακύνθου, Θήρας, Καλαμάτας, Κατάκολου, Κορίνθου, Κυλλήνης, Κω, Λάγος, Πάρου, Πρέβεζας, Ρεθύμνου, Βαθέως Σάμου, Σύρου, Χαλκίδας και Χίου.
3. Λιμένες Μείζονος Ενδιαφέροντος: Αγ. Κηρύκου, Ικαρίας, Αγ. Κωνσταντίνου Φθιώτιδας, Αγ. Νικολάου Λασιθίου, Αίγινας, Αιγίου, Γυθείου, Θάσου, Ιτέας, Κύμης, Λευκάδας, Μεσολογγίου, Μύρινας Λήμνου, Νάξου, Ναυπλίου, Ν. Μουδανίων, Πάτμου, Σαμοθράκης, Πόρου Κεφαλληνίας, Σκιάθου, Σκοπέλου, Σητείας, Σπετσών, Στυλίδας, Τήνου και Ύδρας.
4. Λιμένες τοπικής σημασίας: όλους τους υπόλοιπους λιμένες.

Αεροπορικό Δίκτυο

Οι Ευρωπαϊκοί ουρανοί και τα αεροδρόμια κινδυνεύουν από κορεσμό, λόγω της αυξανόμενης ζήτησης και της απουσίας σημαντικών επενδύσεων στις υποδομές αλλά και στον τομέα ανάπτυξης του συστήματος διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας στην Ευρώπη (SingleSky).

Οι αερομεταφορές είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικές για την Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής θέσης της χώρας, της μορφολογίας του εδάφους, της ύπαρξης αρκετών νησιών και της αναπαράστατης αξιόπιστης και γρήγορης σιδηροδρομικής σύνδεσης με τις άλλες χώρες της ΕΕ.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω παραγόντων είναι να έχει δημιουργηθεί στη χώρα ένα πυκνό δίκτυο αεροδρομίων (39 αεροδρόμια), ενώ αναμένεται να ξεκινήσει να λειτουργεί το πρώτο δίκτυο υδατοδρομίων της χώρας, μετά την ψήφιση του ν. 4568/2018 (Α' 178) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών. Με τον νόμο αυτό θεσπίζεται νομοθετικό πλαίσιο αδειοδότησης για την ίδρυση, λειτουργία και εκμετάλλευση αεροδρομίων επί υδάτινων επιφανειών (υδατοδρομίων). Το νομοθετικό αυτό πλαίσιο αναμένεται να οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας αγοράς που θα στηρίξει σημαντικά τον τουρισμό και θα βοηθήσει απομονωμένες περιοχές της Ελλάδας να έχουν εύκολη, γρήγορη και φθηνή διασύνδεση με άλλες περιοχές.

Τα βασικά αεροδρόμια είναι το «Ελευθέριος Βενιζέλος» (Αττική) και το «Μακεδονία» (Θεσσαλονίκη), τα οποία εξυπηρετούν το μεγαλύτερο όγκο επιβατών. Σημαντικό ρόλο κατέχει και το αεροδρόμιο «Καζαντζάκης» (Ηράκλειο Κρήτης), το οποίο εξυπηρετεί ένα πολύ μεγάλο όγκο επιβατών, ειδικά την καλοκαιρινή περίοδο.

Εμπορευματικές μεταφορές/ Εφοδιαστική αλυσίδα

Η ρύθμιση θεμάτων εφοδιαστικής γίνεται με τον ν. 4302/2014 ο οποίος εκτός των άλλων καθόρισε και δυο νέες μορφές επιχειρηματικών πάρκων τα οποία ιδρύονται με τις διατάξεις του ν. 3982/11, τα πάρκα ΕΠΕΕΕ (Εθνικής εμβέλειας) και τα πάρκα ΕΠΕΑ (περιφερειακής εμβέλειας). Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν σε λειτουργία Επιχειρηματικά Πάρκα με αντικείμενο την Εφοδιαστική - Logistics. Υπάρχει βέβαια πληθώρα μεμονωμένων επιχειρήσεων Εφοδιαστικής - Logistics. Με τον ν. 4302/2014 οριοθετήθηκαν δυο ζώνες μια στην Αττική (Θριάσιο Πεδίο) και μια στη Θεσσαλονίκη (Στρατόπεδο Γκόνου) εντός των οποίων μπορούν να ιδρυθούν ΕΠΕΕΕ.

Οδική ασφάλεια

Ο τομέας της οδικής ασφάλεια αναγνωρίζεται στο ΣΠΕΜ ως ένα πρόβλημα διαχρονικά σημαντικό. Έχουν μετρηθεί τρεις δείκτες για τις χώρες της ΕΕ που αφορούν στα θανατηφόρα οδικά ατυχήματα (Θανατηφόρα Ατυχήματα ανά εκατομμύρια κατοίκους, ανά 10 δισεκ. Επιβάτες, ανά εκατομμύρια επιβάτες). Οι επιδόσεις της Ελλάδας, όσον αφορά και στους τρεις δείκτες, βρίσκονται κάτω από το μέσο όρο και στις τελευταίες θέσεις (στοιχεία 2015)

Στην Ελλάδα και όσον αφορά στις οδικές μεταφορές, υπήρξε σημαντική μείωση στους θανάτους σε τροχαία ατυχήματα μετά από μια σημαντική άνοδο κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '90. Το 2000 οι νεκροί ανήλθαν σε 2.037, ενώ το 2005 μειώθηκαν σε 1.658 (μείωση 19%) παρόλη την αύξηση του μεταφορικού έργου (οχηματο-χιλιόμετρα). Τη δεκαετία (2005-2015) παρατηρήθηκε περαιτέρω μείωση των θανατηφόρων οδικών ατυχημάτων σε ποσοστό 52% από 1.658 σε 793 νεκρούς.

Το γεγονός αυτό αποδίδεται κατά κύριο λόγο στη βελτίωση του οδικού δικτύου και στην αύξηση των δαπανών πρόληψης. Σημειώνεται ότι σημαντική μείωση των οδικών ατυχημάτων παρατηρείται την πενταετία (2010-2015) σε ποσοστό 24% λόγω των συνεπειών της οικονομικής κρίσης στην κυκλοφορία (μείωση του αριθμού οχηματοχιλιομέτρων, του αριθμού μετακινήσεων και των ταχυτήτων).

Σχετικά με τη Στερεά Ελλάδα

Για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ως αποτέλεσμα της σχετικής διαβούλευσης, το ΣΠΕΜ αναφέρει ότι κατασκευάστηκε, κατά τις προηγούμενες Προγραμματικές Περιόδους μεγάλος αριθμός έργων, τα οποία αφορούν σε βελτίωση Εθνικών, Περιφερειακών και Τοπικών οδών, σε επεκτάσεις και βελτιώσεις λιμανιών καθώς και σε εκσυγχρονισμό των σιδηροδρομικών γραμμών. Τα βασικά προτεινόμενα έργα της Περιφέρειας είναι τα εξής:

- Ολοκλήρωση οδικού άξονα ΠΑΘΕ
- Οδικός άξονας Κεντρικής Ελλάδας (Ε65)
- Οδικός άξονας Λαμία – Άμφισσα – Ιτέα - Αντίρριο
- Οδικός άξονας Άμφισσα - Λιδορίκι
- Οδικός άξονας Λαμία – Καρπενήσι - Αργίνιο
- Οδικός άξονας Θήβα - Λειβαδιά - Λαμία
- Οδικός άξονας Λειβαδιά – Αράχοβα – Δελφοί - Άμφισσα
- Ολοκλήρωση της κατασκευής της Σιδηροδρομικής Γραμμής Υψηλών ταχυτήτων στο τμήμα Τιθορέα – Λιανοκλάδι - Δομοκός.

- Βελτίωση – Επέκταση του λιμένα Στυλίδας

Στην Περιφέρεια, εκτός από τα προβλήματα της υποδομής, παρατηρούνται γενικότερα διαρθρωτικές και λειτουργικές αδυναμίες, καθώς και έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών ένταξης του σιδηροδρομικού δικτύου στη μεταφορική αλυσίδα. Αποτελεί αναπτυξιακή ανάγκη για την Περιφέρεια η προώθηση συνδυασμένων μεταφορών, η σιδηροδρομική και οδική σύνδεση των λιμένων και η αναβάθμιση του υπάρχοντος σιδηροδρομικού δικτύου.

Τα πόρισμα της έκθεσης αξιολόγησης, αναθεώρησης και εξειδίκευσης του περιφερειακού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης της Περιφέρειας συμφωνεί μερικώς με τα προτεινόμενα έργα της Περιφέρειας, με πρόσθετες προτεινόμενες επενδύσεις στα λιμάνια της Κύμης και της Χαλκίδας.

► **Δ. Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών**

Οι Στρατηγικοί Στόχοι για το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών είναι οι ακόλουθοι:

- Οικονομική Ανάπτυξη και Αποδοτικότητα στην ανάπτυξη και λειτουργία του συστήματος μεταφορών, σε Περιφερειακό και Εθνικό επίπεδο, όπως εκτιμώνται μέσω του χρόνου μετακίνησης, της αξιοπιστίας και της οικονομικής αποδοτικότητας,
- Ενίσχυση της Συνδεσιμότητας των Μεταφορών, η οποία περιλαμβάνει τη συνδεσιμότητα με τα νησιά και μεταξύ συμπληρωματικών μέσων μεταφοράς, τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων, την εδαφική συνοχή και τη διασυνοριακή σύνδεση με χώρες εντός/ εκτός ΕΕ,
- Εξασφάλιση ενός Περιβαλλοντικά Βιώσιμου τομέα μεταφορών,
- Παροχή Προσβασιμότητας και Κοινωνικής Ένταξης σε σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές υπηρεσίες για τον πληθυσμό, και
- Διατήρηση Ασφάλειας και Προστασίας του συστήματος μεταφορών.

Το Σενάριο Βάσης, το οποίο περιγράφει τις επενδύσεις εκείνες που βρίσκονται υπό εξέλιξη ή εκείνες των οποίων η προετοιμασία έχει προχωρήσει επαρκώς και η χρηματοδότηση έχει ήδη εξασφαλιστεί περιλαμβάνει τα ακόλουθα έργα οδικών υποδομών:

- ❖ Κατασκευή του νότιου (Ξυνιάδα - Λαμία) και βόρειου (Γρεβενά - Τρίκαλα) τμήματος του αυτοκινητοδρόμου Α3 (Κεντρική Οδός), μέρος του διαδρόμου Ε65, που συνδέει τους αυτοκινητοδρόμους Α1 και Α2 (συνολικά 94 χιλιόμετρα)
- ❖ Κάθετοι Άξονες Εγνατίας Οδού προς τα σύνορα της Ελλάδας με γειτονικές χώρες
- ❖ Νέος αυτοκινητόδρομος Πάτρα - Πύργος, 75 χλμ., μαζί με αναβαθμίσεις οδικών προσβάσεων
- ❖ Αναβάθμιση Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης (Α90) σε αυτοκινητόδρομο 200 χιλιομέτρων, 4 λωρίδων από Χανιά έως Άγιο Νικόλαο μέσω Ρεθύμνου και Ηρακλείου, και βελτιώσεις σε κάθετους άξονες
- ❖ Αυτοκινητόδρομος «Αμβρακία Οδός», 48,5 χιλιομέτρων, σύνδεσης του Α5 (Ιόνια Οδός) με το αεροδρόμιο Ακτίου, την Πρέβεζα και κλάδους προς Λευκάδα
- ❖ Οδικές παρακάμψεις κύριων πόλεων (ενδεικτικά Δυτικός Εσωτερικός Δακτύλιος Θεσσαλονίκης, Περιφερειακή Οδός Κατερίνης, παρακάμψεις Χαλκίδας, Λάρισας, Καρδίτσας, κ.ά.)
- ❖ Αναβαθμίσεις/ τοπικές βελτιώσεις λοιπών οδικών τμημάτων που περιλαμβάνουν ενδεικτικά τα εξής: οδικός άξονας Θεσσαλονίκη – Κιλκίς - Δοϊράνη, οδικό τμήμα Ποτίδαια - Κασσάνδρεια στη Χαλκιδική, έργα βελτίωσης στην Εθνική Οδό (ΕΟ) Λαμίας - Καρπενησίου, αναβάθμιση τμήματος της ΕΟ Αργίνιου - Καρπενησίου, κατασκευή νέας οδικής σύνδεσης από Ευρεία Παράκαμψη Πάτρας έως ΕΟ Πάτρας – Τρίπολης, νέα οδική σύνδεση από

λιμένα Αιγίου έως αυτοκινητόδρομο (Α/Δ) Α8, κατασκευή οδού Λαστέικα - Παράκαμψη Αγ. Ιωάννη - Κατάκολο, νέα οδός σύνδεσης του Α/Κ Τερόβου του Α/Δ Α5 με την Επαρχιακή Οδό Ιωαννίνων-Γέφυρας Πλάκας, κατασκευή τμήματος Παράκαμψη Πύλης - Παλαιομονάστηρο της ΕΟ Τρικάλων - Άρτας και της οδικής σύνδεσης Δέλτα - Παλαμά, κατασκευή Επαρχιακής Οδού Ριζόμυλου - Κορώνης (τμήμα Γέφυρα Τζάνε - Καλαμάκι), βελτίωση Επαρχιακής Οδού Γυθείου-Αρεόπολης - Γερολιμένα κατά τμήματα, ολοκλήρωση οδικών έργων στον άξονα Ηρακλείου - Βιάννου.

Η τελική Έκθεση για το Εθνικό Σχέδιο Μεταφορών σε σχέση με το σημαντικό αντικείμενο της συντήρησης των οδικών δικτύων αναφέρει ότι η έλλειψη ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων οδικών υποδομών με στοιχεία απογραφής και κατάστασης των οδών τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Μαζί με την απουσία συστηματικών κυκλοφοριακών μετρήσεων, αυτό εμποδίζει τη λήψη σαφούς εικόνας του οδικού δικτύου της κατάστασής του και του κυκλοφοριακού του φόρτου Αυτό αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για τον ορθολογικό σχεδιασμό και προγραμματισμό της ανάπτυξης και συντήρησης οδικών υποδομών. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος προτείνεται η ανάπτυξη σύγχρονων εργαλείων για ορθολογικό σχεδιασμό και προγραμματισμό της ανάπτυξης και συντήρησης εθνικών και επαρχιακών οδών.

Η έλλειψη σύγχρονων εργαλείων για ορθολογικό σχεδιασμό της συντήρησης εθνικών και επαρχιακών Οδών και η έλλειψη «παράδοσης στη συντήρηση» (ιδίως περιοδική συντήρηση) και χρηματοδότησης που να κατανέμεται σαφώς σε αυτή απαιτεί ενίσχυση του όλου συστήματος και εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης για συντήρηση τόσο των εθνικών όσο και των επαρχιακών οδών.

► **Ε. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη**

Το όραμα της Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη βασίζεται σε τρεις άξονες:

- Άμβλυση των ανισοτήτων με έμφαση στην αποτελεσματική προστασία των πλέον ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού
- Εκσυγχρονισμός των δημόσιων πολιτικών ένταξης με έμφαση στον ενεργητικό χαρακτήρα των μέτρων και την αναπτυξιακή διάσταση των κοινωνικών δαπανών
- Αναβάθμιση του πλαισίου συνεργασίας κράτους, κοινωνίας των πολιτών και αγοράς με έμφαση στην δημιουργία ισχυρών εταιρικών σχέσεων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού

Η Εθνική Στρατηγική εξυπηρετεί την προώθηση του υποδείγματος της Ενεργητικής Ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, που συνδυάζει την επαρκή ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον αντίκτυπο των μέτρων στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των ευάλωτων ατόμων, όσο και τις πιθανές μεταξύ τους συνέργειες.

Οι στόχοι της Ενεργητικής Ένταξης είναι :

(α) Στήριξη του εισοδήματος ώστε να διασφαλίζεται αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων χωρίς επαρκείς πόρους για την κάλυψη αναγκών

(β) Σύνδεση με την αγορά εργασίας μέσω ενεργητικών μέτρων απασχόλησης

(γ) Βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης σε υπηρεσίες, ώστε να είναι δυνατή η παροχή συμβουλών, υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας, ψυχολογικής και κοινωνικής αποκατάστασης σε ανθρώπους που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη από τέτοιου είδους υπηρεσίες και δεν έχουν τα μέσα ή τη γνώση να ωφεληθούν από αυτές

Υπό το πρίσμα αυτό, η Εθνική Στρατηγική διαρθρώνεται σε τρεις Πυλώνες, που οριοθετούν τις βασικές προτεραιότητες δράσης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης την περίοδο 2015-2020.

- ΠΥΛΩΝΑΣ 1 «Καταπολέμηση της φτώχειας»
- ΠΥΛΩΝΑΣ 2 «Πρόσβαση σε υπηρεσίες»
- ΠΥΛΩΝΑΣ 3 «Αγορά εργασίας χωρίς αποκλεισμούς»

► **ΣΤ. Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης Στερεάς Ελλάδας**

Η Στρατηγική της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας & κάθε μορφής διακρίσεων έχει τις εξής Προτεραιότητες:

Προτεραιότητα 1η: Στήριξη ομάδων του πληθυσμού της ΠΣΤΕ που πλήττεται από τη φτώχεια και ενίσχυση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες

Προτεραιότητα 2η: Καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων και άνισης μεταχείρισης

Προτεραιότητα 3η: Ενδυνάμωση των υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας και υγείας με παράλληλη αντιμετώπιση της άνισης χωρικής κατανομής, προσφοράς και άνισης πρόσβασης.

Προτεραιότητα 4η: Ενεργός ένταξη στον εργασιακό και κοινωνικό βίο ομάδων θιγόμενων από κοινωνικό διαχωρισμό και αποκλεισμό

Προτεραιότητα 5η: Αναβάθμιση υπηρεσιών και ενίσχυση ομάδων πληθυσμού σε προβληματικές περιοχές

Προτεραιότητα 6η: Ενίσχυση και προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας

Προτεραιότητα 7η: Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Περιφέρειας για το σχεδιασμό και συντονισμό σχετικών δράσεων

Οι Προτεραιότητες αυτές υπαγορεύουν τη διαμόρφωση των ακόλουθων τεσσάρων Αξόνων Προτεραιότητας:

1^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας. Στήριξη ομάδων του πληθυσμού της ΠΣΤΕ που πλήττεται από τη φτώχεια και ενίσχυση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες.

2^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών. Άμβλυση παραγόντων που αποτελούν εστίες υψηλού κινδύνου αποκλεισμού κατά την παιδική ηλικία αντιμετωπίζονται και με τη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών μέσω και της δημιουργίας δομών υποστήριξης για την ενίσχυση της συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

3ος Άξονας Προτεραιότητας: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών ομάδων. Διατήρηση, διεύρυνση και αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών, υπηρεσιών πρόνοιας και πρόσβασης στην υγεία των κοινωνικά αποκλεισμένων και όσων βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας. Ενεργός ένταξη και καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών. Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας & επιχειρηματικότητας-Δίκτυα και επιχειρήσεις. Ενίσχυση της δυναμικής των τοπικών κοινοτήτων και της ικανότητάς τους να δίνουν λύσεις στις διαφοροποιούμενες ανάγκες τους.

4ος Άξονας Προτεραιότητας: Καλή διακυβέρνηση των πολιτικών ένταξης. Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Περιφέρειας για το σχεδιασμό και συντονισμό σχετικών δράσεων.

► **Ζ. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας**

Η προσέγγιση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για την καινοτομία (RIS3) αποτελεί μια ολοκληρωμένη και χωρικά προσδιορισμένη ατζέντα οικονομικού μετασχηματισμού η οποία: για το σχεδιασμό της στρατηγικής.

- επικεντρώνει τις πολιτικές υποστήριξης και επενδύσεων σε λίγες βασικές προτεραιότητες, προκλήσεις και ανάγκες ανάπτυξης βασισμένη στη γνώση, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων ΤΠΕ
- οικοδομεί πάνω στα δυνατά σημεία και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της περιφέρειας, υποστηρίζει τεχνολογικές και μη τεχνολογικές μορφές καινοτομίας και επιδιώκει τη μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων
- εμπλέκει στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση τους κοινωνικούς εταίρους και ενθαρρύνει την καινοτομία και τον πειραματισμό
- βασίζεται στην τεκμηρίωση και περιλαμβάνει ένα συνεκτικό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Όραμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι η ισόρροπη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, η δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης και η βελτίωση της ποιότητας ζωής η οποία θα επιτευχθεί με την υιοθέτηση μιας στρατηγικής η οποία επικεντρώνει τις προσπάθειες και τη μόχλευση επενδύσεων σε τομείς που η Περιφέρεια διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα προστατεύοντας συγχρόνως το περιβάλλον το οποίο αποτελεί ένα από τα σημαντικά της περιουσιακά στοιχεία και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Η ανάπτυξη της αγροδιατροφής, της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών αποτελούν κεντρικό συστατικό της αναπτυξιακής στρατηγικής και συμβάλει στην αύξηση της διατροφικής αυτόαρκειας της περιφέρειας, στην ικανοποίηση των αναγκών της υπόλοιπης Ελλάδας και στην ανάπτυξη εξαγωγών σε αγορές εξειδικευμένες και υψηλών εισοδημάτων. Προϋπόθεση αποτελεί ο σεβασμός στο περιβάλλον, η αξιοποίηση των παραδοσιακών ποικιλιών και καλλιεργητικών τεχνικών και ο εμπλουτισμός τους με σύγχρονες γνώσεις και τεχνολογίες που θα αναζωογονήσουν την παραγωγική δραστηριότητα (καλλιέργεια και μεταποίηση τροφίμων).

Παράλληλα, η ποιοτική, υγιεινή και με τοπική ταυτότητα διατροφή αποτελούν σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της βιομηχανίας της εμπειρίας (τουρισμός, πολιτισμός δημιουργική βιομηχανία) η οποία θα βασιστεί στην αξιοποίηση του φυσικού και πολιτισμικού αποθέματος της Περιφέρειας και στη διαφοροποίηση του προϊόντος αξιοποιώντας τις ιδιαιτερότητες και δυνατότητες κάθε περιοχής.

Η σημαντική βιομηχανική συγκέντρωση που παρατηρείται στην Περιφέρεια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί όχι ως βάρος αλλά ως ένα σημαντικό πλεονέκτημα και ευκαιρία για την ενίσχυση των θετικών δευτερογενών επιδράσεων στην οικονομία και στην επιχειρηματική δραστηριότητα της περιοχής. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι, αφενός η δημιουργία και η βελτίωση των υποδομών υποδοχής και εγκατάστασης βιομηχανικών μονάδων, και αφετέρου η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από τη βιομηχανική δραστηριότητα. Παράλληλα υπάρχουν ευκαιρίες για ανάπτυξη συνεργασιών ανάμεσα στις επιχειρήσεις της σημαντικότερης βιομηχανικής δραστηριότητας της περιοχής, την παραγωγή μετάλλου και μεταλλικών προϊόντων, και στις συμπληρωματικές επιχειρήσεις στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας. Επιπλέον, η συμμετοχή σε έργα της ΓΓΕΤ και του Ορίζοντα 2020 (π.χ. προηγμένα υλικά και νανοτεχνολογία, ή προηγμένες βιομηχανικές διεργασίες) μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας και στην ανάπτυξη καινοτομιών.

Η υλοποίηση του οράματος της Περιφέρειας και του αναπτυξιακού της μοντέλου απαιτεί την αξιοποίηση καθαρών πράσινων τεχνολογιών για τον περιορισμό των επιδράσεων των οικονομικών δραστηριοτήτων (της μεταποίησης, της αγροτικής και οικονομικής δραστηριότητας, του τουρισμού κλπ.) πάνω στη φύση η οποία αποτελεί το βασικό περιουσιακό στοιχείο και συγκριτικό πλεονέκτημα της περιφέρειας. Παράλληλα η εξοικονόμηση ενέργειας και η χρήση εναλλακτικών μορφών στην παραγωγή της, θα συμβάλουν στη βελτίωση του περιβάλλοντος και στη μείωση του ενεργειακού κόστους.

Η αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών θα βοηθήσει στον εκσυγχρονισμό και στην αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων στους παραπάνω τομείς, θα συμβάλει στον εμπλουτισμό της προσφερόμενης εμπειρία στους τουρίστες της Περιφέρειας, καθώς και στη βελτίωση τη ποιότητας ζωής στους πολίτες.

Οι προτεραιότητες της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης είναι οι εξής:

- > Αγρό-διατροφή
- > Βιομηχανία της εμπειρίας
- > Μέταλλο και μεταλλικά προϊόντα
- > Καθαρές - τεχνολογίες (οριζόντια προτεραιότητα)
- > Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (οριζόντια προτεραιότητα)
- > Ανθρώπινο δυναμικό (οριζόντια προτεραιότητα)

► **Η. Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης**

Το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) της Στερεάς Ελλάδας επιδιώκει την επίτευξη των εξής γενικών στόχων:

1. Ενίσχυση της θέσης και του ρόλου της Περιφέρειας στον διεθνή, κοινοτικό και εθνικό χώρο για την ενίσχυση της εξωτερικής ανταγωνιστικότητάς της
2. Προώθηση της εδαφικής συνοχής και διασφάλιση διατηρήσιμης οικονομικής ευημερίας μέσω ολοκληρωμένων ενδοπεριφερειακών χωρικών ενοτήτων που αναδεικνύουν πόλους και άξονες ανάπτυξης
3. Διασφάλιση της προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και ανάδειξή του σε παράγοντα ανάπτυξης μέσω της βιώσιμης διαχείρισης των δραστηριοτήτων
4. Αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων και προώθηση της ανακύκλωσης και επανάχρησης στην παραγωγική διαδικασία και την οικιστική ανάπτυξη
5. Προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και στις ενεργειακές ανάγκες, με προτεραιότητα στην περιφερειακά σχεδιασμένη ανάπτυξη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και τον επανασχεδιασμό των μετακινήσεων
6. Ένταξη της προστασίας του τοπίου με ιεραρχημένη αξιολόγηση
7. Προώθηση των συνεργιών και της συμπληρωματικότητας μέσω δικτυώσεων των χωρικών δομών.

Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης

Το πρότυπο για τη χωρική ανάπτυξη της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας εδράζεται στο δίπτυχο που συνδυάζει την πολυκεντρική και συνεκτική ως προς τη δόμηση ανάπτυξη, σε συνδυασμό με τη δικτύωση και συνεργασία αστικών πόλων ανάπτυξης μέσω της διαμόρφωσης χωρικών ενοτήτων. Ειδικότερα, στο πρότυπο αυτό, ο περιφερειακός χώρος λειτουργεί στη βάση ενός ιεραρχημένου συστήματος αστικών κέντρων, δικτυακά συνδεδεμένου, που επιτρέπει συγκεντρώσεις κρίσιμης μάζας. Οι χωρικές ενότητες, μετά την διοικητική αυτονομία της Περιφέρειας στο πλαίσιο του «Καλλικράτη», υλοποιούν την εταιρική σχέση πόλης – υπαίθρου και ταυτόχρονα αποτελούν ενότητες ή υποενότητες τοπίου.

Πόλοι ανάπτυξης

Οι αστικές περιοχές της Λαμίας και Χαλκίδας αποτελούν τους πρωτεύοντες διεθνείς και εθνικούς αναπτυξιακούς πόλους με εξειδικευμένους ρόλους ως εξής:

- ✓ Η Λαμία αποτελεί αστικό κόμβο, διεθνή πύλη, εμπορευματικό κόμβο και σταυροδρόμι διασύνδεσης της Περιφέρειας με το δευτερεύον διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών
- ✓ Η Χαλκίδα παραλαμβάνει έναν ειδικό ρόλο έλξης κατοίκησης και δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, διασύνδεσης του νησιωτικού χώρου της Εύβοιας και της Σκύρου, καθώς και δευτερεύουσας θαλάσσιας πύλης προς το Αιγαίο

Οι δευτερεύοντες εθνικοί, περιφερειακοί και ειδικοί διεθνείς πόλοι περιλαμβάνουν:

- ✓ Τα αστικά κέντρα δευτέρου επιπέδου του οικιστικού δικτύου: Λιβαδειά, Θήβα, Άμφισσα και Καρπενήσι
- ✓ Τα οικιστικά κέντρα που συνδέονται με τους χώρους πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, καθώς και με ειδικούς πόρους, πεδία τα οποία εξασφαλίζουν διαπεριφερειακή λειτουργία με την ένταξη τους σε υλικά (διαδρομές) και άυλα δίκτυα (πόλεων, ανταλλαγών, κ.λ.π).

► **Θ. Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας**

Το ΠΕΣΔΑ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης του συνόλου των αποβλήτων, τα οποία παράγονται στην Περιφέρεια, προσδιορίζει τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους, σε συμφωνία με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων και υποδεικνύει τα κατάλληλα μέτρα που προωθούν ιεραρχικά και συνδυασμένα: α) την πρόληψη, β) την επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, όπως ανάκτηση ενέργειας, και ε) την ασφαλή τελική διάθεση σε επίπεδο Περιφέρειας. Περιλαμβάνεται, επίσης, σχέδιο Πρόληψης για τη Δημιουργία Αποβλήτων.

Το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ), που είναι σε πλήρη συμφωνία με το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, έθετε κατά την έγκρισή του τους ακόλουθους στόχους:

1. Σταθεροποίηση παραγωγής αποβλήτων στα επίπεδα του 2011, με φθίνουσα τάση.
2. Προτεραιότητα στην διαλογή υλικών στην πηγή με σκοπό στη συνέχεια να οδηγηθούν σε αποκεντρωμένες δομές διαχείρισης, έναντι της ανάκτησης σε συγκεντρωτικές εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής σύμμεικτων ΑΣΑ.
3. Ολοκλήρωση του αναγκαίου δικτύου με τη προσθήκη του νέου δικτύου των Πράσινων Σημείων - ΚΑΕΣΔΙΠ σε υποδομές διαχείρισης αποβλήτων έως το 2020.
4. Μείωση στο ελάχιστο δυνατό της συνολικής ποσότητας ανακτήσιμων αποβλήτων που διατίθενται για υγειονομική ταφή.
5. Ριζικός ανασχεδιασμός του υφιστάμενου σχεδιασμού υποδομών διαχείρισης, με στόχο τη ριζική αναβάθμιση της ανακύκλωσης και ανάκτησης με χωριστή συλλογή έως το 2020.
6. Περαιτέρω αξιοποίηση δευτερογενών υλικών (κομπόστ /compost, κομπόστ τύπου Α) με εξασφάλιση αυστηρών ποιοτικών προδιαγραφών.
7. Ανάκτηση ενέργειας σε συμπληρωματικό ρόλο, όταν έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια άλλου είδους ανάκτησης.
8. Συστηματική καταγραφή και παρακολούθηση των δεδομένων παραγωγής και διαχείρισης των αποβλήτων - Δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου δεδομένων αποβλήτων έως το 2015, το οποίο θα είναι προσβάσιμο από όλους τους αρμόδιους φορείς.
9. Αναμόρφωση κεντρικού μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου της διαχείρισης των αποβλήτων.
10. Ανάπτυξη εθνικής επικοινωνιακής στρατηγικής για τα απόβλητα έως και το 2015, η οποία θα προκαθορίσει ομάδες - στόχους και θα αξιοποιήσει το σύνολο των προσβάσιμων τρόπων επικοινωνίας (π.χ. κοινωνικά μέσα δικτύωσης).

11. Αναθεώρηση των Περιφερειακών Σχεδίων (ΠΕΣΔΑ) με γνώμονα το εγκεκριμένο ΕΣΔΑ έως τις 15 Ιανουαρίου 2016. Βασικά χαρακτηριστικά τους το μοντέλο αποκεντρωμένης διαχείρισης των αποβλήτων, με κεντρικό άξονα την πρόληψη – επαναχρησιμοποίηση αλλά και την οικονομική ανάπτυξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με ίδιους πόρους, από την ανακύκλωση, σε άμεση συνεργασία με τους δημότες-ανακυκλωτές.
12. Εκπόνηση και εφαρμογή τοπικών σχεδίων αποκεντρωμένης διαχείρισης από όλους τους Δήμους, το αργότερο έως τις 25 Δεκεμβρίου 2015.
13. Εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης αστικών αποβλήτων εντός του 2015 και λοιπών αποβλήτων έως το 2018.
14. Ορθολογική διαχείριση των ιστορικά αποθηκευμένων αποβλήτων, με υποβολή των σχετικών προγραμμάτων / σχεδίων συμμόρφωσης από τους υπόχρεους έως τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του 2016. Κατόπιν έγκρισης των παραπάνω σχεδίων συμμόρφωσης η διαχείριση των αποβλήτων και η αποκατάσταση των χώρων αποθήκευσής τους θα ολοκληρωθεί βάσει αυστηρού χρονοδιαγράμματος μέχρι το τέλος του 1ου εξαμήνου του 2018, λαμβάνοντας υπόψη κριτήρια όπως κυρίως η επικινδυνότητα και η ποσότητα.
15. Αποκατάσταση των κυριότερων ρυπασμένων χώρων διάθεσης αποβλήτων έως το 2020.

Προτάσεις Έργων επεξεργασίας

Το ΠΕΣΔΑ, δίνει προτεραιότητα στα ρεύματα των αποβλήτων, τα οποία κατά προτεραιότητα τίθενται στο εγκεκριμένο ΕΣΔΑ. Τα Αστικά Στερεά Απόβλητα, τα Βιομηχανικά Απόβλητα, τα απόβλητα κατασκευών κατεδαφίσεων και κατασκευών και τα γεωργικά απόβλητα είναι τα ρεύματα, των οποίων οι ποσότητες αποτελούν ποσοστό άνω του 95% των παραγόμενων στερεών αποβλήτων στην Περιφέρεια Στ. Ελλάδας.

Για την επεξεργασία των αστικών στερεών αποβλήτων προτείνεται από το ΠΕΣΔΑ, η δημιουργία Πράσινων Σημείων, η δημιουργία μονάδων επεξεργασίας προδιαλεγμένων οργανικών αποβλήτων και η δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας του συνόλου των αστικών στερεών αποβλήτων, στις οποίες θα υπάρχει πρόβλεψη για την επεξεργασία προδιαλεγμένων οργανικών αποβλήτων.

Το ρεύμα των αποβλήτων εκσκαφών κατασκευών και κατεδαφίσεων μπορεί να επεξεργαστεί με ευθύνη εγκεκριμένου από τον ΕΟΑΝ συστήματος σε συνεργασία με τον Περιφερειακό ΦοΔΣΑ.

Αναφορικά με τα ρεύματα των βιομηχανικών μη επικινδύνων και των γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων, αποτελούν στην Περιφέρεια Στ. Ελλάδας το 80% των παραγόμενων στερεών αποβλήτων (βάσει του εγκεκριμένου ΕΣΔΑ). Για το λόγο αυτό αποτελεί προτεραιότητα του ΠΕΣΔΑ η μελέτη του συνόλου των παραγόμενων ποσοτήτων των δύο ρευμάτων και της σύνθεσής τους, προκειμένου να αξιολογηθεί από τον Περιφερειακό ΦοΔΣΑ η δυνατότητα συνεπεξεργασίας τους με άλλα προσομοιάζοντα ρεύματα αποβλήτων ή η δημιουργία μονάδων για την επεξεργασία τους.

► Ι. Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (EL04) και του Υδατικού Διαμερίσματος Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας (EL07)

Το Σχέδιο Διαχείρισης των Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) καταρτίζεται σε επίπεδο Υδατικού Διαμερίσματος για τις περιοχές που υπάρχουν δυνητικοί σοβαροί κίνδυνοι πλημμύρας ή είναι

πιθανόν να σημειωθεί πλημμύρα οι οποίες ονομάζονται Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας.

Το Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας ή Υδατικό Διαμέρισμα EL04, σύμφωνα με την κωδική του αρίθμηση, αποτελεί ένα από τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας. Η συνολική έκταση του διαμερίσματος είναι 10 199 km², από τα οποία τα 303 km² ανήκουν στη Λευκάδα και τα 53 km² σε άλλα, μικρά νησιά. Ο υδροκρίτης του διαμερίσματος ορίζεται από το όρος Λάκμος προς τα βορειοδυτικά, τον ορεινό όγκο της Πίνδου, των Βαρδουσίων και της Γκιώνας στα ανατολικά, τα όρη Βάλτου και τα Αθαμανικά, τον Αμβρακικό Κόλπο και το Ιόνιο Πέλαγος στα δυτικά, και τον Κορινθιακό και Πατραϊκό κόλπο στα νότια. Το υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας εκτείνεται στο βόρειο τμήμα της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην οποία εμπίπτει και η μεγαλύτερη του έκταση (Εικόνα 4-6). Περιλαμβάνει εξ ολοκλήρου ή τμήματα που ανήκουν διοικητικά σε οκτώ (8) Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.), πέντε (5) Περιφέρειες και τρεις (3) Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (ΑΔ).

Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της Π.Ε Αιτωλοακαρνανίας, που ανήκει στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος καθώς και την Π.Ε. Λευκάδος που ανήκει στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Οι παραπάνω Π.Ε. υπάγονται διοικητικά στην ΑΔ Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίων Νήσων. Ακόμη στο ΥΔ περιλαμβάνεται μέρος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (όλη η Π.Ε. Ευρυτανίας και τμήμα της Π.Ε. Φωκίδος) και μικρό μέρος της Περιφέρειας Θεσσαλίας (τμήματα των Π.Ε. Καρδίτσας και Τρικάλων), που υπάγονται διοικητικά στην ΑΔ Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδος. Τέλος, στο ΥΔ ανήκει ελάχιστο μέρος της Περιφέρειας Ηπείρου (τμήμα της Π.Ε. Άρτας), που υπάγεται διοικητικά στην ΑΔ Δυτικής Μακεδονίας-Ηπείρου.

Το Υδατικό Διαμέρισμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας έχει έκταση 12.279 τ.χλμ και χαρακτηρίζεται κυρίως πεδινό ως ημιορεινό και περιλαμβάνει τέσσερα ορεινά συγκροτήματα με υψόμετρο πάνω από 2.000μ και άλλα εννέα ακόμη με υψόμετρα από 1.000 έως 2.000μ. Οι κυριότερες περιοχές του διαμερίσματος είναι οι κοιλάδες του Σπερχείου και του Βοιωτικού Κηφισού – Κωπαΐδας, ενώ μικρότερες είναι οι πεδιάδες της Ιστιαίας και της Αρτάκης στην Εύβοια. Η γεωγραφική θέση και το ανάγλυφο του ΥΔ συμβάλλουν στην μεγάλη κλιματική ποικιλία, που περιλαμβάνει από θαλάσσιο μεσογειακό μέχρι ορεινό κλίμα. Το ΥΔ περιλαμβάνει τις Λεκάνες Απορροής Σπερχείου (EL0718 με έκταση 2.315τ.χλμ), Ευβοίας (EL0719 με έκταση 3.681 τ.χλμ), ΒΑ Παραλίας Καλλίδρομου (EL0722 με έκταση 919 τ.χλμ), Βοιωτικού Κηφισού (EL0723 με έκταση 2.719 τ.χλμ), Άμφισσας (EL0724 με έκταση 786 τ.χλμ), Ασωπού (EL0725 με έκταση 1.362 τ.χλμ) και Σποράδων (EL0735 με έκταση 497 τ.χλμ).

Τα ΣΔΚΠ, περιλαμβανομένων των Χαρτών Επικινδυνότητας και Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας, αποτελούν το στρατηγικό εργαλείο για την εφαρμογή της πολιτικής για την αξιολόγηση και διαχείριση του κινδύνου πλημμύρας στο σύνολο της χώρας. Τα ΣΔΚΠ περιλαμβάνουν ένα Πρόγραμμα Μέτρων για την ορθή διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας σε όλες τις φάσεις διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας που θέτει η Οδηγία 2007/60/ΕΚ (Πρόληψη, Προστασία, Ετοιμότητα, Αποκατάσταση). Ως εκ τούτου, δεν συνιστούν τεχνικές μελέτες για την κατασκευή έργων, αλλά εργαλεία για την άσκηση πολιτικής και για τον προγραμματισμό ενεργειών, τα οποία αναπτύσσονται για πρώτη φορά στη χώρα μας. Συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση των κινδύνων πλημμύρας και τον εντοπισμό περιοχών με υψηλότερο κίνδυνο πλημμύρας, χρησιμοποιώντας για πρώτη φορά ενιαία μεθοδολογία και επιστημονική τεκμηρίωση σε επίπεδο χώρας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ.

Το Πρόγραμμα Μέτρων περιλαμβάνει δράσεις και στους τέσσερεις άξονες διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας «Πρόληψη - Προστασία - Ετοιμότητα - Αποκατάσταση». Όλες οι δράσεις είναι σημαντικές για την αντιμετώπιση του Πλημμυρικού Κινδύνου και μπορούν να εξελισσονται παράλληλα, ορισμένες όμως μπορεί να έχουν μια σχετική προτεραιότητα στην δρομολόγησή τους. Εξ άλλου υπάρχουν δράσεις που δεν αναφέρονται στο Πρόγραμμα Μέτρων, οι οποίες σε κάποιο βαθμό ήδη εξελίσσονται, αλλά διευκολύνεται η εφαρμογή τους με τη δημοσίευση των

Χαρτών Επικινδυνότητας και Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας που περιλαμβάνονται στο ΣΔΚΠ. Παρακάτω γίνεται αναφορά στην σημασία, ιεράρχηση και προτεραιότητα δρομολόγησης των δράσεων αυτών.

Οι περιοχές που χαρακτηρίζονται με Πολύ Υψηλό - Υψηλό Κίνδυνο είναι αυτές που φιλοξενούν μεγάλες συγκεντρώσεις πληθυσμού ή/ και σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες καθώς και σημαντικά πολιτιστικά μνημεία και έχουν προτεραιότητα στην ιεράρχηση και δρομολόγηση δράσεων σε όλους τους άξονες του ΣΔΚΠ. Τέτοιες περιοχές είναι βέβαια τα αστικά κέντρα με τις περιαστικές περιοχές αλλά όχι μόνο. Επίσης σχετική προτεραιότητα έχουν οι δράσεις που αφορούν περιοχές όπου πλημμυρικά φαινόμενα είναι δυνατόν να δημιουργήσουν σημαντικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους και ζημίες.

Μερικά από τα Μέτρα του Προγράμματος που μπορούν να εφαρμοστούν σ' αυτές τις περιοχές κατά προτεραιότητα είναι, ενδεικτικά, χωρίς αξιολογική σειρά τα ακόλουθα:

- «Ανάπτυξη δράσεων για την αντιμετώπιση επιπτώσεων στους τομείς ύδρευσης και αποχέτευσης»
- «Προώθηση πρακτικών ανάσχεσης των πλημμυρικών ροών και συγκράτησης φερτών υλών, με έμφαση στα Μέτρα φυσικής συγκράτησης υδάτων»
- «Έργα αντικατάστασης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων αποχέτευσης ομβρίων»
- «Μελέτες/ έργα αντιπλημμυρικής προστασίας» σε συνδυασμό με το μέτρο «Σύνταξη Στρατηγικών Σχεδίων (MasterPlan) Έργων Αντιπλημμυρικής Προστασίας» που θα διερευνήσουν τις δυνατότητες και θα ιεραρχήσουν τα έργα
- «Ανάπτυξη συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης πλημμυρών»
- «Επικαιροποίηση των Σχεδίων Έκτακτης Ανάγκης λαμβάνοντας υπόψη τους Χάρτες του ΣΔΚΠ».

Επίσης, ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχή επίτευξη των Στόχων του ΣΔΚΠ έχει η ενημέρωση των πολιτών και σχετική προτεραιότητα έχει η εφαρμογή του Μέτρου:

- «Εκστρατείες ευαισθητοποίησης κοινού, τοπικών αρχών και κοινοτήτων έναντι πλημμυρικού κινδύνου».

► **Κ. Σχεδιασμός νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2021-2027**

Στις 2 Μαΐου 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την πρότασή της για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2021-2027 (ΠΔΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντίστοιχα στις 29 Μαΐου 2018 ανακοίνωσε την πρότασή της για την Πολιτική Συνοχής και τους Κανονισμούς των Ταμείων της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027 εγκαινιάζοντας επισήμως την περίοδο διαπραγμάτευσης. Η πρόταση της Ε.Ε. σχετικά με την πολιτική Συνοχής περιλαμβάνει έναν ενιαίο Κανονισμό Κοινών Διατάξεων (ΚΔΔ) που διέπει την εφαρμογή των ακόλουθων Ταμείων: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑΑ) και για πρώτη φορά το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Ταμείο Διαχείρισης Συνόρων και Θεωρήσεων. Με βάση το πλαίσιο αυτό, στη νέα προγραμματική περίοδο έμφαση δίνεται στους παρακάτω πέντε στόχους πολιτικής:

- 1) Μια εξυπνότερη Ευρώπη — καινοτόμος και έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός.
- 2) Μια πιο «πράσινη» Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.
- 3) Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη — κινητικότητα και περιφερειακές διασυνδέσεις ΤΠΕ.

- 4) Μια πιο κοινωνική Ευρώπη — υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- 5) Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της — βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών χάρη σε τοπικές πρωτοβουλίες.

Την προγραμματική περίοδο (ΠΠ) 2021-2027, η χωρική ανάπτυξη εντάσσεται σε διακριτό Στόχο Πολιτικής (ΣΠ) και ειδικότερα στο ΣΠ5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες», ο οποίος χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ. Στο πλαίσιο του ΣΠ5, οι αρμόδιοι φορείς για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μπορούν να επιλέξουν πέραν των πεδίων παρέμβασης που αντιστοιχούν στον ΣΠ5 με βάση το Παράρτημα Ι του ΚΚΔ και από τα πεδία παρέμβασης των υπολοίπων ΣΠ (1-4). Κατά αντιστοιχία της ΠΠ 2014-2020, τα χωρικά εργαλεία, τα οποία δύναται να χρησιμοποιηθούν, είναι οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις και οι στρατηγικές για την Τοπική Ανάπτυξη με την Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων.

Βάσει του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου οι ΟΧΕ διακρίνονται σε:

1. ΟΧΕ για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ) και
2. ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές

Οι ΟΧΕ μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής, ΤΔΜ καθώς και το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ. Το σχέδιο του Καν. ΕΤΠΑ προβλέπει ότι τουλάχιστον το 8% των πόρων του ΕΤΠΑ που χορηγούνται σε εθνικό επίπεδο κατανέμονται σε ολοκληρωμένες δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) αποτελεί ένα εργαλείο σχεδιασμού και υλοποίησης μιας τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής και αντιμετώπισης των τοπικών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας σε σαφώς προσδιορισμένες χωρικές ενότητες. Βασίζεται στην προσέγγιση LEADER, δηλαδή «από τη βάση προς την κορυφή» (bottom - up approach). ΤΑΠΤΟΚ μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα από τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείο Συνοχής, ΤΔΜ καθώς και το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΘΑ.

► Λ. Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας φιλοδοξεί να πυροδοτήσει μια αλλαγή υποδείγματος στην ελληνική οικονομία και τους θεσμούς, προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο οικονομικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα, ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους. Δεν πρόκειται απλώς για μια οικονομική μετάβαση. Στόχος είναι να γίνουν θεμελιώδεις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, που θα επηρεάσουν όχι μόνο την οικονομική δραστηριότητα, αλλά και τις τεχνολογίες, τις νοοτροπίες και τους θεσμούς. Μία μετάβαση που συνδυάζει την οικονομική αποτελεσματικότητα με την καινοτομία και τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή και τη δικαιοσύνη.

Το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σκοπεύει να είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα ψηφιοποιημένο και πράσινο μοντέλο ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές ευρωπαϊκές συστάσεις για την χώρα μας, σε ό,τι αφορά τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και τις αναγκαίες για την έγκαιρη ολοκλήρωσή τους επενδύσεις, και να προσθέσει ακόμη πιο φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες αποτελούν μέρος της στρατηγικής ατζέντας της Ελληνικής Κυβέρνησης, πολλές από τις οποίες περιλαμβάνονται και στην έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή, (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός.

Με οικονομικούς όρους, ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου είναι να καλύψει το μεγάλο κενό σε επενδύσεις, εθνικό προϊόν και απασχόληση, κενό ενδημικό των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία που επιδεινώθηκε λόγω της πανδημίας του COVID-19.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα χρησιμοποιώντας: (α) σε σημαντικό βαθμό Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, (β) Εταιρείες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση έργων ενεργειακής απόδοσης στον δημόσιο τομέα και (γ) συγχρηματοδοτήσεις μέσω ποικίλων χρηματοδοτικών εργαλείων ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότερα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια για τις επιλέξιμες ιδιωτικές επενδύσεις.

1. Ως προς την πράσινη μετάβαση, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: διασύνδεση των ελληνικών νησιών, η οποία θα μειώσει σημαντικά το ενεργειακό κόστος νοικοκυριών και επιχειρήσεων και θα επιτρέψει την καλύτερη αξιοποίηση του δυναμικού της χώρας σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Εγκατάσταση εκατομμυρίων έξυπνων τηλεμετρικών ενέργειας με στόχο την ενεργειακή εξοικονόμηση. Εκτεταμένο πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης κατοικιών, κτιριακών υποδομών επιχειρήσεων και δημοσίων κτιρίων και υποδομών. Ανάπτυξη προσβάσιμων σταθμών φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα. Μεταρρύθμιση του πολεοδομικού σχεδιασμού με την εισαγωγή πολεοδομικών σχεδίων που θα πληροφορούν έγκυρα και αμέσως για τις δυνατότητες χρήσης γης για σχεδόν τα 4/5 της χώρας. Προώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων υψηλής αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής αξίας. Μεγάλες επενδύσεις σε αρδευτικά και αντιπλημμυρικά έργα μέσω ΣΔΙΤ συνοδευόμενα από αλλαγές στην χρήση των δικτύων άρδευσης και εγκατάσταση τηλεμετρικών για τον εντοπισμό διαρροών και την έξυπνη διαχείριση του νερού. Νέο Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης σε συνδυασμό με αναμόρφωση των δασικών χαρτών. Πρωτοβουλίες για προστασία της βιοποικιλότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν την ίδρυση Εθνικού Συστήματος Μόνιμης Παρακολούθησης ειδών και βιοτόπων και επιτήρησης των προστατευόμενων περιοχών. Δημιουργία Περιφερειακών Κέντρων Πολιτικής Προστασίας μέσω ΣΔΙΤ, κ.ο.κ.

2. Για την ψηφιακή μετάβαση, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: προεγκατάσταση υποδομής οπτικών ινών στα κτίρια για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην χρήση δικτύων οπτικών ινών από επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Ανάπτυξη διαδρόμων δικτύου 5G στους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους. Ψηφιακό μετασχηματισμό επιχειρήσεων, με απόκτηση εξοπλισμού, υπηρεσιών cloud και διαδικτυακών υπηρεσιών. Ευρείες επενδύσεις σε ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες περιλαμβάνουν αναβάθμιση των ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχουν τα υπουργεία, το ψηφιακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (ΕΦΚΑ), ψηφιοποίηση πολεοδομιών δήμων, της δικαιοσύνης (e-justice) , τις "έξυπνες" πόλεις (smart cities) κ.ο.κ.

3. Ως προς τον πυλώνα απασχόλησης, δεξιοτήτων και συνοχής, οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, που ενισχύει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διατήρησή τους σε περιόδους κρίσης. Προώθηση σύγχρονων Ενεργητικών και μη Ενεργητικών Πολιτικών για την Αγορά Εργασίας (Active and Passive Labour Market Policies), αποσκοπώντας σε ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και δικτύου προστασίας κατά της ανεργίας. Μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού μέσω ενός ανταποδοτικού συστήματος επικουρικών συντάξεων. Τα πλέον σύγχρονα προγράμματα κατάρτισης και επανακατάρτισης για την αύξηση της απασχόλησης που δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων, μεταρρύθμιση στα

συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και μαθητείας. Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία των ελληνικών πανεπιστημίων, τις επιδόσεις τους στην έρευνα και την ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, περιλαμβανομένης και της σύνδεσής της με την αγορά εργασίας.

Μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας, προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας. Στις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται: ένα ολοκληρωμένο σύστημα πρόληψης, η αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, η εισαγωγή θεραπευτικών πρωτοκόλλων στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, καθώς και η δημιουργία ατομικού ηλεκτρονικού φακέλου υγείας για κάθε ασθενή. Τέλος, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενδυναμώνουν την κοινωνική δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας, μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων, που προωθούν τις ίσες ευκαιρίες και στηρίζουν τη διαφορετικότητα, ενώ θωρακίζουν το σύστημα κοινωνικών παροχών.

4. Σε ό,τι αφορά τις ιδιωτικές επενδύσεις και τον θεσμικό μετασχηματισμό, το Σχέδιο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, που περιλαμβάνουν περαιτέρω ψηφιοποίηση των φορολογικών υπηρεσιών, κωδικοποίηση και εκσυγχρονισμό της φορολογικής νομοθεσίας, δράσεις κατά του λαθρεμπορίου, ηλεκτρονική διασύνδεση των ταμειακών μηχανών και των POS με τις φορολογικές αρχές και χρήση τεχνητής νοημοσύνης για τη διευκόλυνση των φορολογικών ελέγχων. Ενέργειες προς εκσυγχρονισμό του πλαισίου διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των δημοσίων επενδύσεων με δράσεις υπέρ της ενίσχυσης της διαφάνειας. Μια φιλόδοξη ατζέντα για τη βελτίωση της ταχύτητας και αποτελεσματικότητας στην απονομή της δικαιοσύνης, με μεταρρυθμίσεις, επενδύσεις και ψηφιοποίηση. Δέσμευση για περαιτέρω ανάπτυξη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς, και νέες δράσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος του ιδιωτικού χρέους.

Τομεακές πολιτικές για ενίσχυση του πολιτισμού, του τουρισμού, της έξυπνης βιομηχανικής παραγωγής, και της αγροτοδιατροφής. Τέλος, ανάπτυξη πολυμορφικών, προσαρμοσμένων στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών, με βελτίωση της συνδεσιμότητας και μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου.

Αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων. Η Ελλάδα δικαιούται να αντλήσει από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δάνεια ύψους περίπου 13 δισ. ευρώ. Το ελληνικό Σχέδιο σκοπεύει να αξιοποιήσει το σύνολο αυτών των κεφαλαίων προκειμένου να προωθήσει και να χρηματοδοτήσει σημαντικές επιπρόσθετες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και έτσι να περιορίσει: (α) το πολύ μεγάλο παραγωγικό κενό (outputgap) της οικονομίας που το 2020 προβλέπεται να φτάσει στο 12,3%, (β) το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο επενδύσεων που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία κατά την τελευταία δεκαετία: Το 2019 οι επενδύσεις έφτασαν το 10.1% του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 22,2% του μέσου όρου της ευρωζώνης, (γ) το σημαντικά υψηλότερο κόστος δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Περίπου τα 2/3 του συνολικού επενδυτικού κενού αφορούν στις επιχειρηματικές επενδύσεις, γεγονός που καταδεικνύει την ύπαρξη σημαντικών επενδυτικών ευκαιριών. Ως εκ τούτου, η αξιοποίηση των δανείων του Ταμείου για χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων, σε συνδυασμό με κατάλληλες μεταρρυθμίσεις, μπορεί να ενισχύσει την ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Γενικοί Στόχοι του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:

1. Πράσινη Μετάβαση
2. Ψηφιακός μετασχηματισμός

3. Απασχόληση, δεξιότητες, κοινωνική συνοχή
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

Υποσύνολο RRF

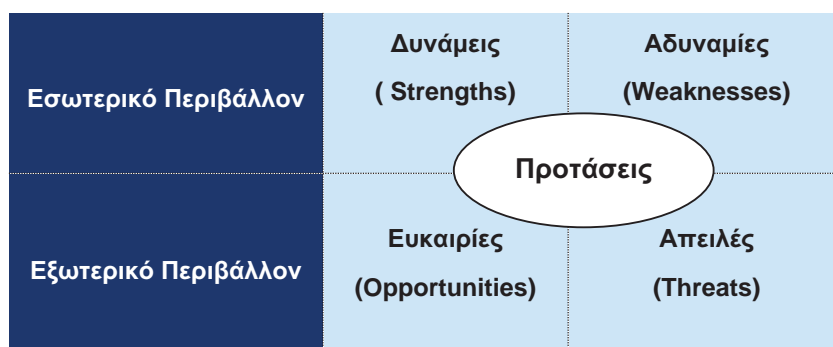
REACT-EU, Just Transition Fund, European Agricultural Fund for Rural Development

1.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Για την αξιολόγηση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας χρησιμοποιείται η μέθοδος της ανάλυσης SWOT. Πρόκειται για την ανάλυση των ισχυρών και αδύνατων σημείων του εσωτερικού περιβάλλοντος και τη διερεύνηση των ευκαιριών και απειλών του εξωτερικού περιβάλλοντος. Η SWOT συμβάλλει στην κατανόηση του προφίλ μιας περιοχής και στην αναγνώριση της στρατηγικής που θα πρέπει να ακολουθηθεί σε αντίστοιχους τομείς παρέμβασης και υλοποιείται σε τρία διακριτά στάδια:

1. Καταγράφονται απόψεις και κωδικοποιούνται τα στοιχεία της ανάλυσης αναφορικά με τα εσωτερικά ισχυρά και αδύνατα σημεία της Περιφέρειας, καθώς και τις εξωτερικές ευκαιρίες και απειλές.
2. Η κατάσταση αναλύεται με την εξέταση των πιθανών τρόπων μέσω των οποίων θα ενδυναμωθούν τα ισχυρά σημεία του φορέα και της περιοχής, προκειμένου να υπερκεράσουν τις αναγνωρισμένες αδυναμίες, καθώς και με την αναγνώριση των ευκαιριών που δύναται να αξιοποιηθούν, προκειμένου να υπερισχύσουν των απειλών.
3. Διαμορφώνεται η στρατηγική για την επίτευξη βελτιώσεων, η οποία εξειδικεύεται περαιτέρω στα επόμενα στάδια ανάπτυξης του ΠΠΑ.

Σχήμα 1:Τυπική διάταξη SWOT Analysis

Η SWOT ανάλυση που ακολουθεί, αφορά κάθε έναν από τους πέντε (5) αναπτυξιακούς στόχους, όπως αυτοί καθορίστηκαν στο ΕΠΑ της ΠΠ 2021-2025, ήτοι :

- Έξυπνη Ανάπτυξη
- Πράσινη Ανάπτυξη
- Ανάπτυξη Υποδομών
- Κοινωνική Ανάπτυξη
- Ενίσχυση εξωστρέφειας

1.3.1 Έξυπνη Ανάπτυξη

Η καινοτομία επιτυγχάνεται μέσα από μια διαδικασία αλληλεπιδράσεων ιδιωτικών και δημόσιων οργανισμών που διαλειτουργούν μέσα από συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο. Σε μια κοινωνία της γνώσης, οι δυνατότητες καινοτομίας και οικονομικής ανάπτυξης βασίζονται στο μοντέλο της τριπλής έλικας με τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα να κατέχουν σημαίνοντα ρόλο πρωταγωνιστώντας στην ανταλλαγή στοιχείων με επιχειρήσεις και δημόσιες αρχές με στόχο τη δημιουργία νέων θεσμικών και κοινωνικών σχημάτων στην παραγωγή, μεταφορά κι εφαρμογή της γνώσης.

Η απουσία Πανεπιστημίου με έδρα την Περιφέρεια και η περιορισμένη γενικά ερευνητική δραστηριότητα δημιουργεί την ανάγκη υποστήριξης και επέκτασης του ερευνητικού οικοσυστήματος για τη δημιουργία και διάχυση νέων γνώσεων που να μεταφράζονται σε εισαγωγή καινοτόμων στοιχείων στο περιφερειακό παραγωγικό σύστημα.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό πίνακα καινοτομίας, κατατάσσεται σε μέτριας απόδοσης η οποία, μέχρι σήμερα, βαίνει σταδιακά μειούμενη, με την πάροδο του χρόνου.

Είτε υπολογίσουμε την Ένταση E&A ανά Περιφέρεια ως ποσοστό του ΑΕΠ της, είτε ως λόγο των δαπανών E&A προς τον πληθυσμό της Περιφέρειας, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας υπολείπεται τόσο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και της Χώρας.

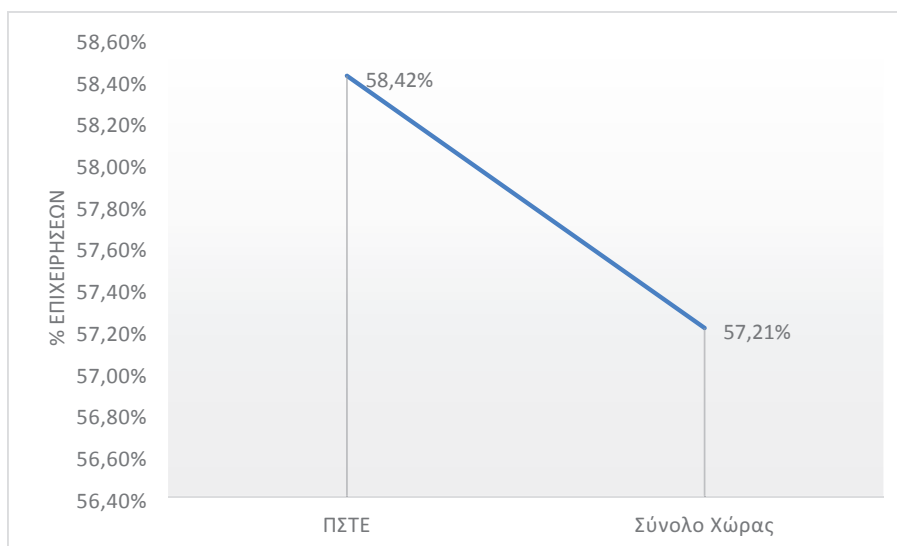
Η γεινίαση της Περιφέρειας με την Αττική αποτελεί τη βασική αιτία για την ύπαρξη μιας ισχυρής μεταποιητικής βάσης σε αυτή που όμως δεν παρουσιάζει ισχυρές ενδοπεριφερειακές διακλαδικές σχέσεις με εξαίρεση τον κλάδο μεταλλείων – μεταλλουργίας και είναι χωρικά συγκεντρωμένη. Στην ΠΣΤΕ είναι χωροθετημένες ορισμένες μεγάλες μονάδες του δευτερογενή τομέα, εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας, που συμβάλλουν στην απασχόληση και στην παραγωγικότητα της περιοχής, αλλά δεν αποτελούν τη βάση για την προώθηση της έρευνας και τη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και των καινοτομιών στον περιφερειακό παραγωγικό ιστό που παρουσιάζει σημαντική υστέρηση. Το 2017 στην Περιφέρεια λειτουργούσαν 3.088 μεταποιητικές μονάδες, ή το 4,8% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων μεταποίησης στο σύνολο της χώρας (EUROSTAT 2017) που απασχολούν 19.985 άτομα (6,23% των απασχολούμενων στη μεταποίηση στο σύνολο της χώρας).

Αν επικεντρωθούμε, στη δραστηριότητα E&A των επιχειρήσεων, και πιο συγκεκριμένα στις δαπάνες τους για E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ κάθε Περιφέρειας τότε θα παρατηρήσουμε, ότι η Στερεά Ελλάδα βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της χώρας και υπολείπεται μόνο της Περιφέρειας Αττικής. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι η μοναδική Περιφέρεια της χώρας όπου το ποσοστό του προσωπικού E&A που απασχολείται στον τομέα των επιχειρήσεων είναι μεγαλύτερο έναντι αυτού που απασχολείται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά αποτελούν απόρροια της υψηλής συγκέντρωσης επιχειρήσεων στην ΒΙ.ΠΕ Σχηματαρίου, διαστρεβλώνοντας την πραγματική εικόνα της Περιφέρειας.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις της Περιφέρειας έχουν άμεση πρόσβαση στα Ερευνητικά Ιδρύματα της Αθήνας, αφού η Περιφέρεια στερείται ερευνητικών Κέντρων ενώ μόλις πολύ πρόσφατα λειτουργούν πλέον Πανεπιστημιακά Τμήματα, μετά και την πρόσφατη αναδιάρθρωση του πλαισίου λειτουργίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ιδιωτική δαπάνη των επιχειρήσεων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία είναι υψηλή, αλλά ουσιαστικά αφορά περιορισμένο αριθμό μεγάλων επιχειρήσεων. Το καινοτομικό οικοσύστημα της Περιφέρειας είναι ατελές, ενώ απουσιάζουν οι μηχανισμοί διασύνδεσης της ερευνητικής κοινότητας με τις επιχειρήσεις.

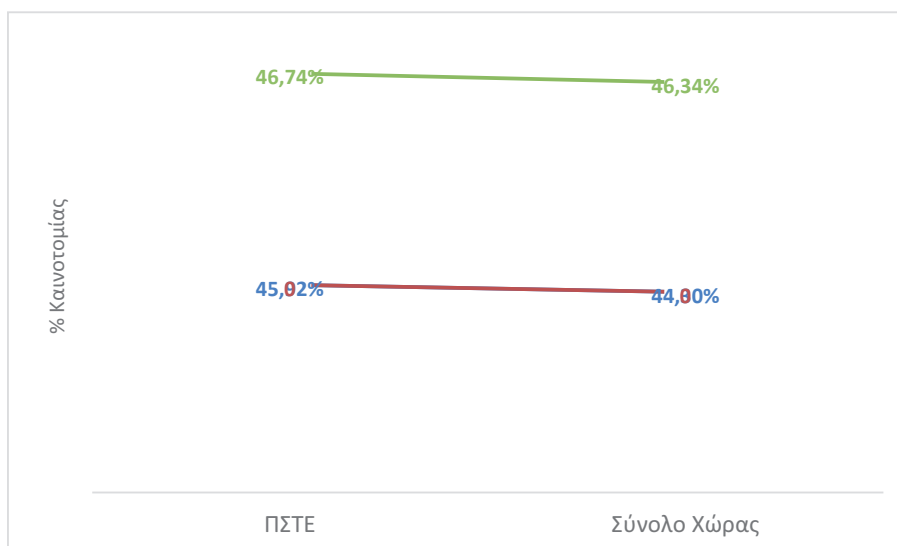
Με βάση τα στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (Έρευνα 2014-2016) το ποσοστό των καινοτόμων επιχειρήσεων στην ΠΣΤΕ ανέρχεται στο 58,42% του συνόλου των επιχειρήσεων, έναντι 57,21% του αντίστοιχου ποσοστού στο σύνολο της χώρας.

Σχήμα 2: Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων στην ΠΣΤΕ

Επιπλέον, το ποσοστό των ΜΜΕ της περιφέρειας που εισάγουν καινοτομίες διαδικασίας ανέρχεται σε 45,92% (έναντι 44,3% στο σύνολο της χώρας) και εκείνων που εισάγουν καινοτομίες οργάνωσης ή marketing σε 46,74% (έναντι 46,34% στο σύνολο της χώρας).

Σχήμα 3: Ποσοστό επιχειρήσεων που εισάγουν καινοτόμες διαδικασίες οργάνωσης - marketing

Υστέρηση παρουσιάζεται και όσον αφορά τον τομέα των ΤΠΕ. Σύμφωνα με την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, η ΠΣΤΕ παρουσιάζει μικρότερη χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, ενώ κατατάσσεται στην 9^η θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας, όσον αφορά τη διείσδυση του διαδικτύου. Στον τομέα της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης το ποσοστό των ατόμων που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για τις συναλλαγές του με το Δημόσιο ανέρχεται στο 67,09% (2017) παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2014 (69,92). Η Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής των ΤΠΕ στην ΠΣΤΕ εκτιμάται το 2014 σε 79,80 εκ €, ενώ υποχωρεί σε 76,36 εκ € το 2016. Ο

αραιοκατοικημένος και αγροτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας καθιστά μη ανταποδοτική την χρηματοδότηση ευρυζωνικών δικτύων υψηλής ταχύτητας από τους ιδιώτες παρόχους.

Περαιτέρω, αν συνυπολογίσουμε ότι η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι προτελευταία ανάμεσα στις Περιφέρειες της χώρας σε ποσοστό προσωπικού Ε&Α έναντι της συνολικής απασχόλησης της εκάστης Περιφέρειας συμπεραίνεται ότι το γεγονός ότι η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας προηγείται ως προς το προσωπικό Ε&Α που απασχολείται στις επιχειρήσεις δεν οφείλεται σε υπερμεγέθη δραστηριότητα Ε&Α στον τομέα των επιχειρήσεων αλλά σε μια ιδιαίτερα περιορισμένη δραστηριότητα Ε&Α στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πολύ σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης υπάρχουν για την ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα. Η Περιφέρεια παρουσιάζει πολύ υψηλό ποσοστό απασχόλησης στον Πρωτογενή τομέα (18% έναντι 12% σε επίπεδο χώρας) και υψηλότερη του μέσου όρου συμβολή στην Περιφερειακή οικονομία (8% η συμμετοχή του πρωτογενή στην περιφερειακή ΑΓΠ έναντι 4% σε επίπεδο χώρας). Η στροφή από τις βιομηχανικές καλλιέργειες στην παραγωγή τροφίμων) η ενίσχυση της κτηνοτροφίας η αύξηση του ποσοστού μεταποίησης και τυποποίησης των γεωργικών προϊόντων, η αξιοποίηση της δυναμικής των προϊόντων ΠΟΠ – ΠΓΕ και η επικείμενη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ που σηματοδοτεί τον περιορισμό των άμεσων ενισχύσεων του αναπτυξιακού στόχου απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας και την στόχευση του στην παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας με ταυτόχρονη μείωση του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος

Πίνακας 1:SWOT Ανάλυση - Έξυπνη Ανάπτυξη

Δυνατότητες και Ευκαιρίες	Προβλήματα και Απειλές
Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Συγκέντρωση υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού σε επιχειρήσεις ➤ Στη δραστηριότητα Ε&Α των επιχειρήσεων, και πιο συγκεκριμένα στις δαπάνες τους για Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ κάθε Περιφέρειας, η Στερεά Ελλάδα βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της χώρας (δεύτερη στον σχετικό πίνακα) ➤ Σημαντική ερευνητική δραστηριότητα από τα υφιστάμενα ακαδημαϊκά τμήματα και δυνατότητα ανάπτυξης τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) ➤ Σημαντικές δυνατότητες έξυπνης ανάπτυξης του αγροδιατροφικού τομέα ➤ Σημαντικά κοιτάσματα ορυκτών πρώτων υλών ➤ Μεγάλοι επιχειρηματικοί πόλοι ιδίως στη ζώνη των Οινοφύτων με δυναμικό ενσωμάτωσης σύγχρονων έξυπνων τεχνολογιών 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εξειδίκευση σε δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογικής έντασης ➤ Μικρός αριθμός επιχειρήσεων και κλάδων με μεγάλη συγκέντρωση ερευνητικού προσωπικού ➤ Χαμηλός βαθμός απασχολησιμότητας ερευνητικού προσωπικού σε μικρές επιχειρήσεις ➤ Έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις ➤ Χαμηλός βαθμός διείσδυσης ΤΠΕ
Ευκαιρίες	Απειλές

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αξιοποίηση συνεργιών με άλλες περιφέρειες (Αττική-Θεσσαλία) για την χρήση υποδομών καινοτομίας και μεταφορά τεχνολογίας ➤ Αξιοποίηση ΤΠΕ στον εκσυγχρονισμό των κλάδων εξειδίκευσης και τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Παγίωση ενός μέτριου ρυθμού υιοθέτησης καινοτομίας ➤ Μη συμβάδιση του παραγωγικού/ επιχειρηματικού περιβάλλοντος με τις σύγχρονες απαιτήσεις αξιοποίησης νέων τεχνολογιών – διατήρηση παραδοσιακών τρόπων οργάνωσης ➤ Περαιτέρω μείωση της ερευνητικής/ καινοτομικής δραστηριότητας ➤ Επιπρόσθετη απώλεια εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού
---	--

1.3.2 Πράσινη Ανάπτυξη

Η διασφάλιση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και η ανάδειξή του σε αναπτυξιακό στόχο, μέσω μιας στρατηγικής βιώσιμης διαχείρισης, αποτελούν βασική προτεραιότητα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής γίνονται περισσότερο αισθητές δημιουργώντας αλυσιδωτές αντιδράσεις με αρνητικές επιπτώσεις τόσο στο φυσικό όσο και στο κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της απειλείται έντονα από την κλιματική αλλαγή, με αύξηση της συχνότητας εμφάνισης και έντασης ακραίων φαινομένων όπως καύσωνες, ξηρασία, έντονες βροχοπτώσεις και χιονοπτώσεις.

Η πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων αποτελεί σημαντική παράμετρο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας. Απαιτείται λήψη μέτρων που να καλύπτουν τους πλέον ευάλωτους τομείς. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες καθώς και τα δίκτυα υποδομών, τόσο των ορεινών οικισμών, όπου καθιζήσεις και κατολισθήσεις δημιουργούν σοβαρά προβλήματα, όσο και των παράκτιων περιοχών που απειλούνται από διάβρωση. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες λόγω της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας, της ανόδου της στάθμης της θάλασσας και της συχνότητας εμφάνισης και έντασης ακραίων φαινομένων όπως οι καύσωνες, η ξηρασία αλλά και οι ακραίες βροχοπτώσεις. Η βιοποικιλότητα, τα οικοσυστήματα και εν γένει οι υγρότοποι και οι προστατευόμενες περιοχές εμφανίζονται επίσης ευάλωτα στα παραπάνω φαινόμενα ενώ ιδιαίτερο πρόβλημα δημιουργείται στα δάση από την αύξηση κινδύνου δασικών πυρκαγιών. Ιδιαίτερα σοβαρή αναμένεται η επίπτωση στο χειμερινό τουρισμό λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας. Επίσης τα ακραία καιρικά φαινόμενα ίσως δημιουργήσουν προβλήματα στο μεταφορικό δίκτυο, ενώ καθιζήσεις - κατολισθήσεις μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα στο οδικό δίκτυο και σε ορεινούς οικισμούς.

Στον τομέα της ενέργειας, η Περιφέρεια παρουσιάζει σημαντική εξειδίκευση στην παραγωγή και μεταφορά ενέργειας, όπου σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ έχει το μεγαλύτερο πλήθος εγκατεστημένων έργων ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ σε εθνικό επίπεδο, ενώ αποτελεί πόλο έλξης σχετικών επενδύσεων. Η θέση της Περιφέρειας στην ενέργεια αναμένεται να ενισχυθεί σημαντικά με το δίκτυο του φυσικού αερίου που προωθείται προσδίδοντας σημαντικά αναπτυξιακά αλλά και περιβαλλοντικά οφέλη.

Ο σχεδιασμός του ενεργειακού μείγματος της Περιφέρειας πρέπει να αποσκοπεί σε αύξηση της παραγωγής ενέργειας από γεωθερμία και μικρά υδροηλεκτρικά, ορθολογική ανάπτυξη φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων μαζί με την προώθηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης της βιομάζας. Επιπλέον, βασικός τομέας προτεραιότητας αποτελεί η ανάπτυξη υποδομών και η

προστασία του περιβάλλοντος μέσω φραγμάτων, αρδευτικών δικτύων και αντιπλημμυρικών έργων.

Για να γίνει αυτό πραγματικότητα απαιτείται διασύνδεση της παραγωγής ενέργειας με το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό και δημιουργία τοπικής υπεραξίας που θα ενισχύσει την εξωστρέφεια της Περιφέρειας. Τέλος, απαιτείται μεγαλύτερη διάχυση των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και των τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας τόσο στα κτίρια όσο και στις παραγωγικές διαδικασίες.

Στην ΠΣΤΕ κατά τα τελευταία χρόνια και στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές επενδύσεις με στόχο την κάλυψη των αναγκών της, σε τομείς όπως η διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων. Το εγκεκριμένο ΠΕΣΔΑ Στερεάς Ελλάδας θέτει στόχους για τη διαχείριση των αποβλήτων και προτείνει την υλοποίηση έργων για την επίτευξη αυτών χωρίζοντάς τα σε έργα α' και β' χρηματοδοτικής προτεραιότητας. Ως έργα α' χρηματοδοτικής προτεραιότητας με καθοριστικό ρόλο στη συνολική διαχείριση των απορριμμάτων της Περιφέρειας χαρακτηρίζονται οι δύο νέες κεντρικές ΜΕΑ σε Λαμία και Χαλκίδα.

Η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά στην ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας και απαιτείται περαιτέρω μελέτη για τον προσδιορισμό των αναγκαίων βημάτων προώθησής της.

Η διασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης σε περιοχές βιομηχανικής συγκέντρωσης καθώς και η περαιτέρω προσέλκυση επενδύσεων, απαιτεί πρωτοβουλίες οι οποίες θα περιορίσουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας και θα αυξήσουν τη φέρουσα ικανότητα των βιομηχανικών περιοχών.

Σημειώνεται ότι στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ 2014-2020 και στο πλαίσιο του εγκεκριμένου σχεδίου της ΟΧΕ Ασωπού προβλέπεται η χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων της περιοχής παρέμβασης για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο της μετάβασης τους στην κυκλική/πράσινη οικονομία.

Πίνακας 2: SWOT Ανάλυση - Πράσινη Ανάπτυξη

Δυνατότητες και Ευκαιρίες	Προβλήματα και Απειλές
Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Πλούσιο φυσικό περιβάλλον ➤ Σημαντικό δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ➤ Πόλος έλξης επενδύσεων έργων ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υψηλός δείκτης επήρειας από την κλιματική αλλαγή ➤ Αύξηση συχνότητας εμφάνισης και έντασης ακραίων φαινομένων ➤ Σημαντική επιβάρυνση του περιβάλλοντος και του υδροφόρου ορίζοντα στις βιομηχανικές περιοχές ➤ Υστέρηση έναντι των στόχων για τη διαχείριση των αποβλήτων που θέτει το ΠΕΣΔΑ ➤ Μικρή διασύνδεση της παραγωγής ενέργειας με το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό ➤ Υστέρηση στην ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας
Ευκαιρίες	Απειλές

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υλοποίηση δράσεων κι επενδυτικών σχεδίων στο πλαίσιο του εγκεκριμένου σχεδίου της ΟΧΕ Ασωπού ➤ Νέο δίκτυο φυσικού αερίου ➤ Διάχυση περιβαλλοντικών τεχνολογιών και τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας ➤ Διάχυση τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας τόσο στα κτίρια όσο και στις παραγωγικές διαδικασίες 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Έλλειψη ρευστότητας για υλοποίηση νέων επενδυτικών σχεδίων λόγω της οικονομικής κρίσης των προηγούμενων ετών ➤ Σημαντικά εμπόδια στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας για την πράσινη ανάπτυξη ➤ Υποβάθμιση της προστασίας, διατήρησης και ανάδειξης του πλούσιου και διαφοροποιημένου φυσικού/ οικολογικού αποθέματος ➤ Μεγάλοι, μη συμβατικοί κίνδυνοι φυσικών καταστροφών από την κλιματική αλλαγή ➤ Υποβάθμιση οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος με αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα ζωής των κατοίκων
--	---

1.3.3 Ανάπτυξη Υποδομών

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βρίσκεται σε ενισχυμένη γεωγραφική θέση που την καθιστά κόμβο και διάδρομο των ηπειρωτικών δικτύων μεταφορών, επικοινωνίας κι ενέργειας της Κεντρικής Ελλάδας και των αναπτυξιακών αξόνων που αυτά υλοποιούν.

Διασχίζεται από εθνικά δίκτυα μεταφορών (ΠΑΘΕ, Σιδηρόδρομος), διαθέτει σημαντικά λιμάνια και σύνδεση με το δίκτυο φυσικού αερίου.

Η αύξηση της οδικής ασφάλειας αποτελεί σημαντική παράμετρο στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας. Κατά τις προηγούμενες και την τρέχουσα, Προγραμματικές Περιόδους, κατασκευάστηκε μεγάλος αριθμός έργων, τα οποία αφορούν σε βελτίωση Εθνικών, Περιφερειακών και Τοπικών οδών, σε επεκτάσεις και βελτιώσεις λιμανιών καθώς και σε ανάπτυξη υδατοδρομίων στην Εύβοια και στη Σκύρο. Παραμένει, όμως, η ανάγκη συμπλήρωσης και βελτίωσης του βασικού οδικού δικτύου, ώστε να αντιμετωπισθούν οι ελλείψεις στο οδικό δίκτυο που δημιουργούν ενδοπεριφερειακές ανισότητες κι επικινδυνότητα (παρακάμψεις πόλεων & οικισμών) στους χρήστες του δικτύου.

Στην Περιφέρεια, εκτός από τα προβλήματα της υποδομής, παρατηρούνται γενικότερα διαρθρωτικές και λειτουργικές αδυναμίες, καθώς και έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών ένταξης του σιδηροδρομικού δικτύου στη μεταφορική αλυσίδα. Αποτελεί αναπτυξιακή ανάγκη για την Περιφέρεια η προώθηση συνδυασμένων μεταφορών, η σιδηροδρομική και οδική σύνδεση των λιμένων και η αναβάθμιση του υπάρχοντος σιδηροδρομικού δικτύου ιδιαίτερα στο τμήμα Οινόφυτα – λιμάνι Χαλκίδας. Το ΣΠΕΜ περιλαμβάνει διαπεριφερειακά έργα εθνικής εμβέλειας, τα οποία αφορούν σε αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου και περιλαμβάνουν την ΠΣΤΕ, καθώς και την κατασκευή τμημάτων του Άξονα Ε65.

Η Ενεργειακή Αναβάθμιση - Αυτοματοποίηση και Συντήρηση του Συστήματος Οδοφωτισμού στο Εθνικό Δίκτυο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με εξοικονόμηση Ενέργειας θα συμβάλει εξίσου στην οδική ασφάλεια.

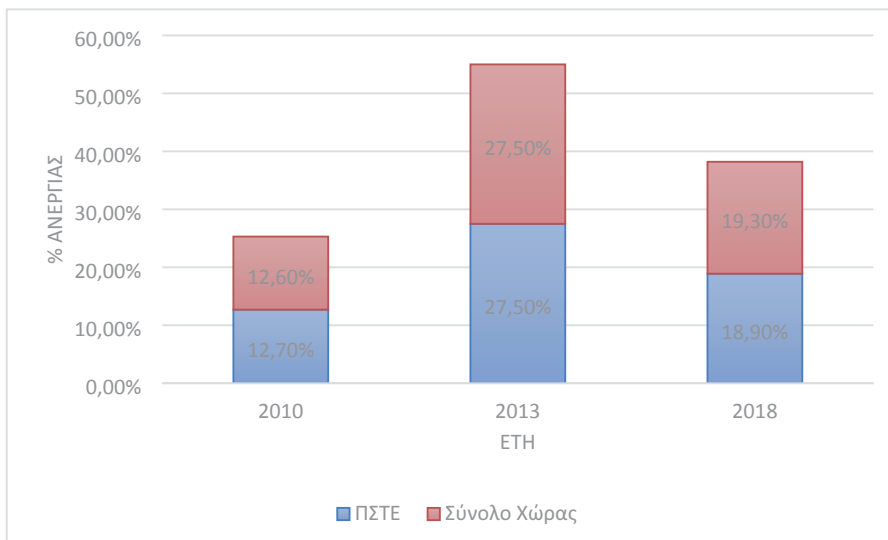
Πίνακας 3: SWOT Ανάλυση - Ανάπτυξη Υποδομών

Δυνατότητες και Ευκαιρίες	Προβλήματα και Απειλές
Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Γεωγραφική θέση που την καθιστά κόμβο και διάδρομο των ηπειρωτικών δικτύων μεταφορών, επικοινωνίας και ενέργειας της Κεντρικής Ελλάδα ➤ Ύπαρξη σημαντικών μεταφορικών υποδομών (ΠΑΘΕ, εκτεταμένο οδικό δίκτυο, τουριστικά και εμπορικά λιμάνια, σιδηροδρομικό δίκτυο, αεροδρόμια). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ελλείψεις στο οδικό δίκτυο που δημιουργούν ενδοπεριφερειακές ανισότητες ➤ Ανεπαρκή ευρυζωνικά δίκτυα στην ύπαιθρο αλλά και σε αστικές και τουριστικές περιοχές ➤ Ενδοπεριφερειακή ανισορροπία σε σχέση με υποδομές σχετιζόμενες με την εφοδιαστική αλυσίδα
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υλοποίηση παρακάμψεων διαμήκους άξονα Εύβοιας, Λαμία – Καρπενήσι, Άξονας Θερμοπύλες – Αντίρριο ➤ Ανάπτυξη υδατοδρομιών στην Εύβοια και στην Σκύρο ➤ Ολοκλήρωση του αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65) ➤ Επεκτάσεις και βελτιώσεις λιμανιώνκαιέοι εμπορευματικοί και αλιευτικοί λιμένες 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Μη αξιοποίηση της κομβικής θέσης της Περιφέρειας και μη ενίσχυση των εθνικών και διεθνών συνδέσεων ➤ Αύξηση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων ➤ Επιδείνωση της ποιότητας των μετακινήσεων και απώλεια ζωών από τη χαμηλή οδική ασφάλεια

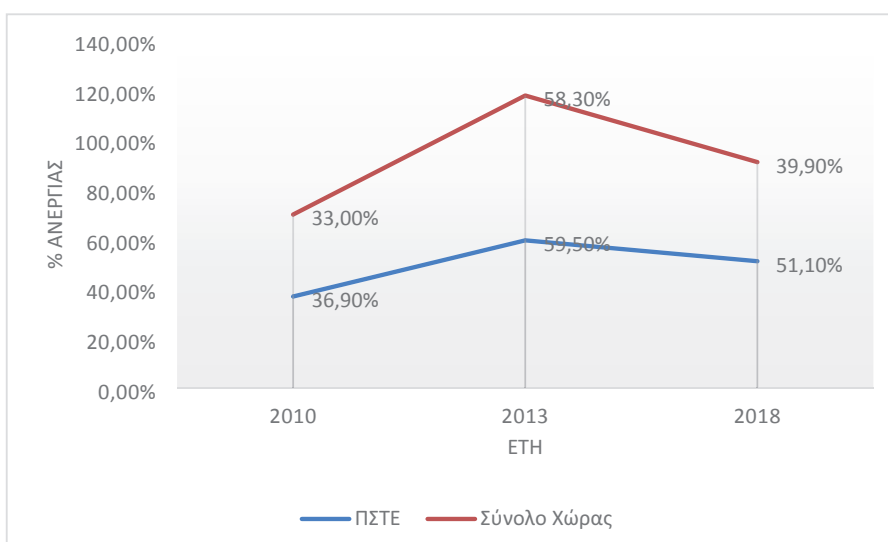
1.3.4 Κοινωνική Ανάπτυξη

Οι δυσμενείς εξελίξεις που σημειώνονται στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού οδήγησαν κατά τα προηγούμενα έτη στην σημαντική αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού της ΠΣΤΕ που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (περίπου 30%).

Η οικονομική κρίση η οποία έπληξε τη χώρα κατά τα τελευταία χρόνια, είχε άμεσες αρνητικές επιπτώσεις και στη ΠΣΤΕ, στοιχεία τα οποία αποτυπώνονται τόσο στα ποσοστά ανεργίας που σημειώνονται, όσο και στα φαινόμενα της φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού στην Περιφέρεια αυξήθηκε από το 12,7% το 2010 σε 27,5% το 2013 (EUROSTAT, συνολικός πληθυσμός 14-74), κινήθηκε δε σε επίπεδα αντίστοιχα αυτών της χώρας για τα ήδη έτη (12,6% το 2010 και 27,5% το 2013). Τα επόμενα έτη η ανεργία παρουσίασε σχετική αποκλιμάκωση τόσο στην Περιφέρεια όσο και στο σύνολο της χώρας και το 2018 διαμορφώνεται σε 18,9% για την ΠΣΤΕ και 19,3% για το σύνολο της χώρας. Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού κινείται σε επίπεδα χαμηλότερα αυτών της χώρας.

Σχήμα 4: Εξέλιξη της ανεργίας ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 - 2018

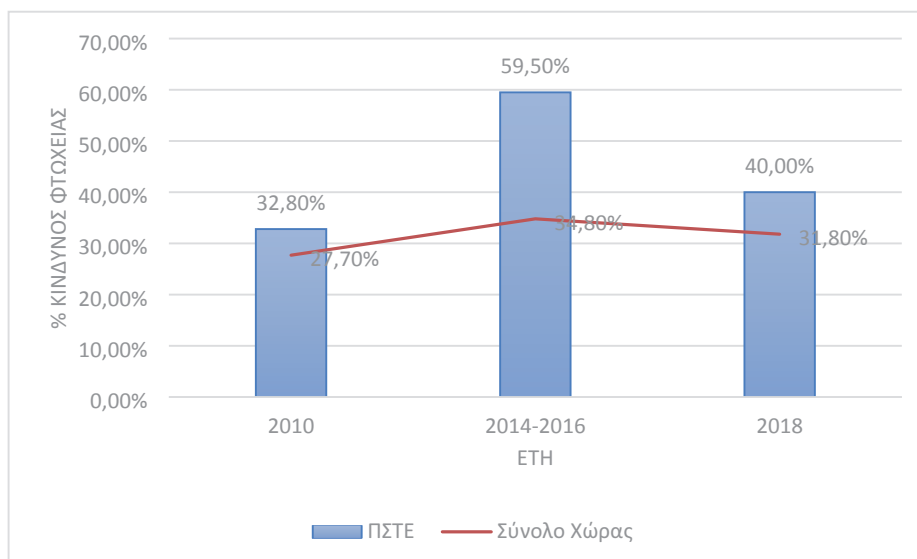
Η ΠΣΤΕ εμφανίζει υψηλό ποσοστό νέων 18-24 ετών που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση και εξακολουθεί να στερείται ανθρώπινων πόρων υψηλής εξειδίκευσης. Το ποσοστό ανεργίας στους νέους 15-24 ετών κινείται σταθερά σε επίπεδα υψηλότερα αυτών της χώρας και διαμορφώνεται σε 36,9% για την ΠΣΤΕ το 2010 (έναντι 33,0% στο σύνολο της χώρας, EUROSTAT 2019) για να ανέλθει στα εξαιρετικά υψηλά επίπεδα του 59,5% το 2013 (έναντι 58,3%). Στη συνέχεια παρουσιάζει μικρή πτώση και διαμορφώνεται σε 51,1% το 2018 παραμένοντας σε πολύ υψηλότερα επίπεδα αυτών του συνόλου της χώρας (39,9%).

Σχήμα 5: Εξέλιξη της ανεργίας νέων 18-24 ετών ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 - 2018

Οι δυσμενείς εξελίξεις που σημειώνονται στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού οδήγησαν κατά τα προηγούμενα έτη στην σημαντική αύξηση του ποσοστού του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Για το 2018, έτος για το οποίο διατίθενται δεδομένα από τη EUROSTAT σε περιφερειακό επίπεδο, το 31,1% του πληθυσμού της ΠΣΤΕ βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας. Σημειώνεται ότι για τα προηγούμενα έτη το αντίστοιχο στοιχείο παρέχεται

από τη EUROSTAT στο επίπεδο της Κεντρικής Ελλάδας (συνυπολογίζοντας και την Περιφέρεια Θεσσαλίας). Για την χωρική ενότητα της Κεντρικής Ελλάδας το ποσοστό του πληθυσμού που βρισκόταν σε κίνδυνο φτώχειας η κοινωνικού αποκλεισμού ήταν 32,8% το 2010 ενώ κυμάνθηκε σε επίπεδα μεγαλύτερα του 40% για την περίοδο 2014-2016. Τα αντίστοιχα ποσοστά στο σύνολο της χώρας ήταν 27,7% το 2010, 34,8% το 2015 και 31,8% το 2018, επίπεδα δηλαδή σημαντικά χαμηλότερα αυτών της ΠΣΤΕ με εξαίρεση το τελευταίο έτος.

Σχήμα 6: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 - 2018

Η αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού επιδιώκεται μέσα από την υλοποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής, η οποία καταγράφει τα χαρακτηριστικά της φτώχειας στην ΠΣΤΕ και διακρίνει έξι πληθυσμιακές ομάδες ως ομάδες υψηλής προτεραιότητας για την αντιμετώπιση του κινδύνου της φτώχειας¹. Επιπλέον η στρατηγική καταγράφει τις υπάρχουσες ανάγκες όσον αφορά τις παρεμβάσεις για τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού οι οποίες αφορούν κατά προτεραιότητα σε έντεκα πληθυσμιακές ομάδες της ΠΣΤΕ οι οποίες αναγνωρίζονται ως πλέον ευάλωτες², ενώ για τους ΡΟΜΑ έχει εξειδικευθεί και εφαρμόζεται ιδιαίτερη Περιφερειακή Στρατηγική.

Στον τομέα των Υποδομών Υγείας κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο του ΕΣΠΑ 2014-2020, υλοποιείται η δεύτερη φάση του έργου του Γενικού Νοσοκομείου Χαλκίδας (phasing-in) με την ολοκλήρωση του οποίου το σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας θα έχει πρόσβαση σε βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας. Οι τοπικές υποδομές πρωτοβάθμιας υγείας χρήζουν περαιτέρω ενίσχυσης.

¹ α) Μοναχικά ενήλικα άτομα με ατομικό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, β) Μακροχρόνια άνεργοι με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, γ) Οικογένειες μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, δ) Ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών που δεν λαμβάνουν συντάξεις ή προνοιακά επιδόματα με ατομικό ή οικογενειακό ετήσιο εισόδημα κάτω από το εγγυημένο όριο συντήρησης, ε) Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε καταστάσεις αποκλεισμού και στ) Πρόσωπα με αυξημένους κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

² α) Άνεργοι με ή χωρίς κάρτα ανεργίας, Μακροχρόνια Άνεργοι β) Άτομα με αναπηρία γ) Ηλικιωμένοι σε κίνδυνο αποκλεισμού, δ) Παιδιά ηλικίας 0-17 ετών σε κίνδυνο αποκλεισμού, ε) Θύματα κακοποίησης (γυναίκες), στ) Μονογονεϊκές οικογένειες και ζ) Άτομα σε εξάρτηση από τρίτα πρόσωπα για την άσκηση καθημερινών λειτουργιών, η) Άτομα σε εξάρτηση από ψυχοτρόπες ουσίες, θ) Άτομα που διαβιούν σε περιοχές με πολλαπλά μειονεκτήματα ι) Άτομα που διαβιούν σε δομές κλειστής φροντίδας και ια) Άτομα που υφίστανται διακρίσεις λόγω της ιδιότητας μέλους ομάδων με θρησκευτικές / πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και ιδιαίτερα τους Ρομά.

Πίνακας 4: SWOT Ανάλυση - Κοινωνική Ανάπτυξη

Δυνατότητες και Ευκαιρίες	Προβλήματα και Περιορισμοί
<p style="text-align: center;">Δυνατότητες</p>	<p style="text-align: center;">Προβλήματα</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Με την ολοκλήρωση του Γενικού Νοσοκομείου Χαλκίδας και την επέκταση – αναβάθμιση του Γ.Ν. Λαμίας, το σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας αποκτά πρόσβαση σε βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας ➤ Ύπαρξη πλειάδας και έμπειρων κοινωνικών δομών ➤ Ύπαρξη καταρτισμένου δυναμικού για την προώθηση διευρυμένων και ποιοτικότερων κοινωνικών υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Η ΠΣΤΕ εμφανίζει υψηλό ποσοστό νέων 18-24 ετών που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση ➤ Σημαντικά επίπεδα ανεργίας ➤ Αποβιομηχάνιση αστικών πόλων, όπως Λαμία – Χαλκίδα ➤ Έντονα φαινόμενα περιφερειακότητας για πολλές δυσπρόσιτες «άγονες» περιοχές ➤ Ανάγκη στήριξης ευπαθών ομάδων και αντιμετώπισης των φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ➤ Ανάγκη διεύρυνσης της απασχόλησης, ιδιαίτερα για τις κοινωνικές ομάδες με δυσκολία πρόσβασης ➤ Οι τοπικές υποδομές υγείας χρήζουν περαιτέρω ενίσχυσης
<p style="text-align: center;">Ευκαιρίες</p>	<p style="text-align: center;">Απειλές</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εμπειρία των διοικητικών δομών της Περιφέρειας Στερεάς στην υλοποίηση δράσεων κοινωνικής παρέμβασης κι ενίσχυσης της απασχόλησης. ➤ Δημιουργία ενός κοινωνικού περιβάλλοντος στην Περιφέρεια με αυξημένη ποιότητας ζωής και καλύτερη καθημερινότητα για τους κατοίκους ➤ Άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Έλλειψη έμφασης σε υλοποίηση δράσεων κοινωνικής στήριξης και συνοχής ➤ Αύξηση της φτώχειας και των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού ➤ Υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των ευπαθών ομάδων ➤ Αύξηση της ανεργίας και μείωση του εισοδήματος των προσώπων και οικογενειών ➤ Υποβάθμιση ποιότητας ζωής λόγω ανεπαρκών υποδομών υγείας, εκπαίδευσης και γενικά κοινωνικών υπηρεσιών

1.3.5 Εξωστρέφεια

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατά την τετραετία 2014 - 2020, κατέγραψε τη σημαντικότερη ποσοστιαία ενίσχυση εξαγωγών, έναντι των υπολοίπων Περιφερειών της Χώρας, με αθροιστικό ποσοστό αύξησης ίσο με 26,5%, που αντιστοιχεί σε ποσό αύξησης ίσο με €301,8 εκ. (2014-2018).

Ο τουρισμός αποτελεί δυναμικό κλάδο με σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης, καθώς το σημαντικό φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο της Περιφέρειας προσφέρει ευκαιρίες διαφοροποίησης με την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού όπως ο χειμερινός τουρισμός και ο τουρισμός περιπέτειας, ο αγροτουρισμός και ο οικοτουρισμός, ο αθλητικός, ο περπατητικός, ο θρησκευτικός, ο πολιτιστικός, και ο θαλάσσιος τουρισμός. Μια ιδιαίτερη μορφή τουρισμού στην

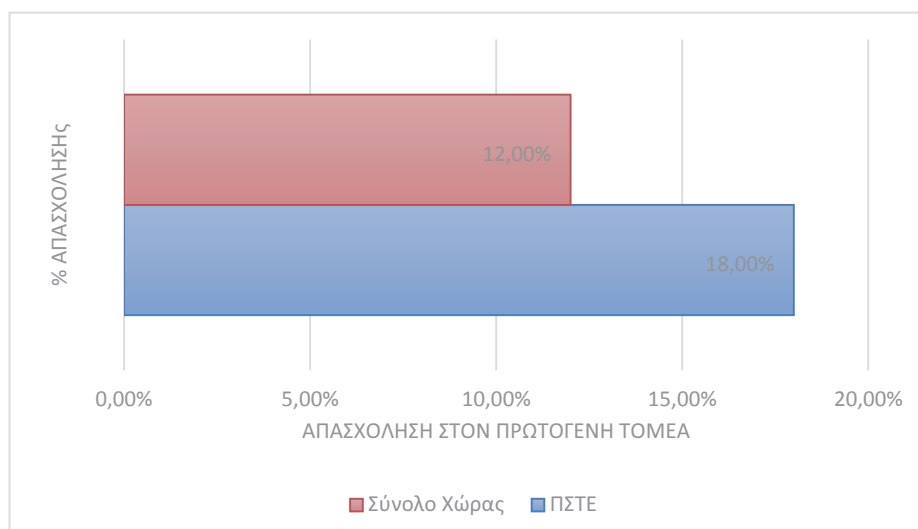
οποία η Στερεά Ελλάδα μπορεί να αναδειχθεί σε εθνικό αλλά και διεθνή παίκτη είναι ο ιαματικός καθώς και ο τουρισμός αναζωογόνησης, μιας και η Περιφέρεια διαθέτει μοναδικό απόθεμα ιαματικών υδάτων. Προϋπόθεση όμως είναι η διευκόλυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην αξιοποίηση των κρατικά ελεγχόμενων πηγών.

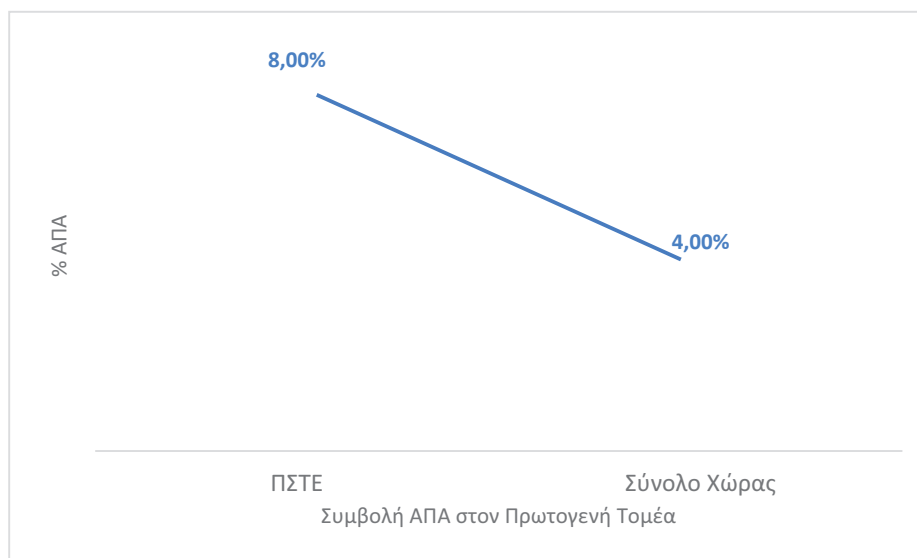
Στη γεωργία, την κτηνοτροφία και τη σχετιζόμενη μεταποίηση (τρόφιμα-ποτά) η Περιφέρεια προσφέρει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Η μακρά αγροτική παράδοση και η ύπαρξη μεγάλου αριθμού προϊόντων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αρκετά από τα οποία (13) έχουν χαρακτηριστεί ως ΠΟΠ, συμβάλουν στη δημιουργία ενός καλλιεργητικού οικοσυστήματος το οποίο μπορεί να παραγάγει υψηλής ποιότητας αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων με δυνατότητα εξαγωγής.

Περαιτέρω, στο υπέδαφος της περιοχής υπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα ορυκτών πρώτων υλών, όπως βωξίτες, νικέλιο, μαγνησίτες και χρωμίτες, γεγονός που συνέβαλε στη δημιουργία δυναμικών μεταλλευτικών μονάδων εξόρυξης. Στην ΠΣΤΕ λειτουργεί το 10,27% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων εξόρυξης της χώρας (75 επιχειρήσεις το 2017). Η μεταποιητική δραστηριότητα συγκεντρώνεται στις ΒΙΠΕ (Θίβης, Οινόφυτων – Σχηματαρίου - Τανάγρας, ΕΑΒ και Λαμίας) και στα ΒΙΟΠΑ (Χαλκίδας, Φθιώτιδας, Άμφισσας) της ΠΣΤΕ. Στην πραγματικότητα, ολόκληρη η ευρύτερη περιοχή Οινόφυτων – Σχηματαρίου - Τανάγρας, αποτελεί μία περιοχή υψηλής βιομηχανικής συγκέντρωσης αφού συγκεντρώνει τις περισσότερες από τις επιχειρήσεις της ΠΣΤΕ. Οι εξαγωγές της ΠΣΤΕ αφορούν κυρίως στους κλάδους παραγωγής βασικών μετάλλων, τροφίμων και ποτών, μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών, μεταλλικών προϊόντων, παραγωγής κωκ, ανακύκλωσης και κατασκευής μηχανημάτων και μηχανικού εξοπλισμού.

Πολύ σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης υπάρχουν για την ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα. Η Περιφέρεια παρουσιάζει πολύ υψηλό ποσοστό απασχόλησης στον Πρωτογενή τομέα (18% έναντι 12% σε επίπεδο χώρας) και υψηλότερη του μέσου όρου συμβολή στην Περιφερειακή οικονομία (8% η συμμετοχή του πρωτογενή στην περιφερειακή ΑΠΑ έναντι 4% σε επίπεδο χώρας).

Σχήμα 7: Ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα της ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας

Σχήμα 8: Συμβολή ΑΠΑ στον πρωτογενή τομέα της ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας

Η στροφή από τις βιομηχανικές καλλιέργειες στην παραγωγή τροφίμων) η ενίσχυση της κτηνοτροφίας η αύξηση του ποσοστού μεταποίησης και τυποποίησης των γεωργικών προϊόντων, η αξιοποίηση της δυναμικής των προϊόντων ΠΟΠ – ΠΓΕ και η επικείμενη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ που σηματοδοτεί τον περιορισμό των άμεσων ενισχύσεων του Πρώτου Πυλώνα απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας και την στόχευση του στην παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας με ταυτόχρονη μείωση του περιβαλλοντικού του αποτυπώματος

Πίνακας 5: SWOT Ανάλυση - Ενίσχυση Εξωστρέφειας

Δυνατότητες και Ευκαιρίες	Προβλήματα και Απειλές
Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Πλούσια παραγωγική γεωργική γη και εξειδίκευση στον αγροτικό τομέα και την κτηνοτροφία ➤ Πρώτη θέση στη βιομηχανία μετάλλων ιδίως του αλουμινίου. ➤ Δυνατότητες πολλαπλασιασμού εξωστρέφειας μέσα από τη διεύρυνση του μεριδίου στο διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών ➤ Μεγάλη συγκέντρωση στην αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες ➤ Συγκέντρωση ερευνητικού δυναμικού σε επιχειρήσεις ➤ Σημαντικοί πολιτιστικοί πόροι (Δελφοί, Θερμοπύλες, Θήβα) παγκόσμιας και εθνικής εμβέλειας αναγνωρισμένα από την UNESCO ➤ Ορεινά οικοσυστήματα, θαλάσσιοι και νησιωτικοί χώροι που ευνοούν την εξειδίκευση στον τουρισμό – αξιοποίηση και ανάδειξη των πλεονεκτημάτων της 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υψηλός βαθμός εξάρτησης από την Αθήνα (ειδικά η βιομηχανική περιοχή) ➤ Εξειδίκευση σε δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογικής έντασης ➤ Δυσίχνος στην οικονομική δραστηριότητα ➤ Έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις ➤ Έμφαση στη παραγωγή παρά στη διάθεση των τοπικών προϊόντων ➤ Έλλειψη συμπράξεων - δικτύων - συνεταιρισμών που να στηρίζουν την εξαγωγική δραστηριότητα στον τομέα των αγροτικών προϊόντων ➤ Απουσία συμπληρωματικών υποδομών (π.χ. χώροι εστίασης υποδοχείς και αναψυχής) στους πολιτιστικούς χώρους (π.χ. Θερμοπύλες) ➤ Κατακερματισμός πολιτιστικών και αθλητικών δράσεων σε πλήθος φορέων και συλλόγων

<p>Σκύρου στον τομέα αυτό</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Σημαντικές Ιαματικές πηγές 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Σημαντικές ελλείψεις στις υποδομές αθλητισμού. Σε πολλές περιπτώσεις ελλειμματική διαχείριση και πλημμελής λειτουργία και συντήρηση.
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εκσυγχρονισμός του αγροτικού τομέα με έμφαση στην ποιότητα και ασφάλεια ➤ Αξιοποίηση συνεργιών με γεωργία-τρόφιμα-κτηνοτροφία ➤ Ανάπτυξη τεχνολογιών ηλεκτρονικής, τηλεεργασίας, τηλεϊατρικής ➤ Διασύνδεση αγροτικού τομέα με τον κλάδο των τροφίμων και τη βιομηχανία της εμπειρίας. ➤ Διαφοροποίηση τουριστικού προϊόντος και ανάπτυξη της βιομηχανίας της εμπειρίας. ➤ Εκσυγχρονισμός κτηνοτροφίας και εισαγωγή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης. ➤ Διαφοροποίηση και αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας με εκτροφή ψαριών κατάλληλων για μεταποίηση ➤ Εκσυγχρονισμός και αύξηση της παραγωγικότητας στις υδατοκαλλιέργειες ➤ Διεύρυνση καταναλωτικού κοινού μέσω χρήσης ηλεκτρονικού εμπορίου ➤ Αξιοποίηση ηλιακής, γεωθερμικής και υδροηλεκτρικής ενέργειας. ➤ Ανάδειξη των σημαντικών ιαματικών της Περιφέρειας και σύνδεση τους με την υγεία του πληθυσμού, μέσω και της εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους ➤ Ανεπαρκής στελέχωση υπηρεσιών. ➤ Ύπαρξη πολυνομίας σε θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα της περιφέρειας. ➤ Συρρίκνωση εσωτερικής αγοράς

1.3.6 Συμπεράσματα – Κρίσιμα Σημεία

Η διαχρονική εξέλιξη των αναπτυξιακών δεικτών της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, αντικατοπτρίζει ουσιαστικά τον αναμενόμενο οικονομικό κύκλο της παραγωγικής δραστηριότητας της χώρας, υπό την καθοριστική επίδραση της οικονομικής κρίσης από το 2008 και μετά, μέχρι τα πλέον πρόσφατα στοιχεία του 2018, οπότε και διαφαίνονται οι πρώτες ασθενείς ενδείξεις ανάκαμψης των δεικτών. Βασική, όμως, παράμετρος ελέγχου της διατήρησης ή και κατάργησης αυτής της ασθενούς ανάκαμψης αποτελεί η πρόσφατη σχετικά εμφάνιση της επιδημίας του COVID-19 και η εν εξελίξει επίδραση της στο τρέχον κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της χώρας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, η οποία από τα πρόσφατα στοιχεία διαφαίνεται ιδιαίτερα δυσμενής.

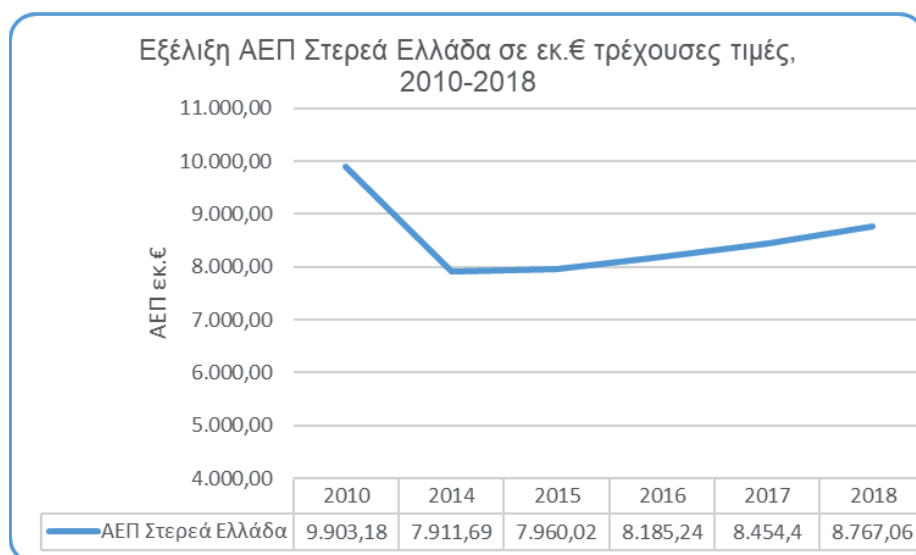
Η επικαιροποίηση της υφιστάμενης κατάστασης στην Περιφέρεια σε συνέργεια με την ανανεωμένη SWOT ανάλυση, αποδίδει ένα σύνθετο μωσαϊκό σημαντικά θετικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών με ανοδική πορεία την τελευταία περίοδο, που αναδεικνύουν σημαντικές δυνατότητες αναπτυξιακής δυναμικής για την Στερεά Ελλάδα και προσέγγιση του ζητούμενου

της ενίσχυσης του ρόλου της ως μια κομβική Περιφέρεια με ποικίλες οικονομικές δραστηριότητες και συγκριτικά πλεονεκτήματα εξωστρέφειας σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο. Τα χαρακτηριστικά αυτά ωστόσο, συναντούν ως τροχοπέδη μια σειρά από αρνητικά σημεία ή αδυναμίες. Αυτά εν πολλοίς, σχετίζονται με χρόνιες διαρθρωτικές συνιστώσες του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος της Στερεάς Ελλάδας, αλλά και της χώρας γενικά, όπως και με τα 'απόνερα' της πρόσφατης οικονομικής κρίσης. Στο πλαίσιο αυτό, κυριαρχεί μια πλειάδα ευκαιριών που απορρέει, τόσο από το εθνικό, όσο και από το διεθνές γίνεσθαι, παράλληλα όμως με απειλές που προκύπτουν κυρίως από το εξωτερικό μακροοικονομικό περιβάλλον, από τα ελλιπή αποτελέσματα της διαχρονικής εφαρμογής πολιτικών, αλλά και από την περίπτωση μη ολοκλήρωσης των σχεδιαζόμενων δράσεων και απορρόφησης των διαθέσιμων πόρων.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η ΠΣΤΕ ακολούθησε την κρίση της ελληνικής οικονομίας. Το Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν από € 9,90 δις το 2010 (τρέχουσες τιμές, EUROSTAT) σημείωσε διαρκή μείωση σε όλη την περίοδο 2010-15 για να διαμορφωθεί σε € 7,96 δις το 2015, ενώ η μικρή ανάκαμψη που σημειώνεται τη τριετία 2016-18 (€ 8,767 δις το 2018) δεν αντισταθμίζει τις απώλειες εισοδήματος της προηγούμενης περιόδου.

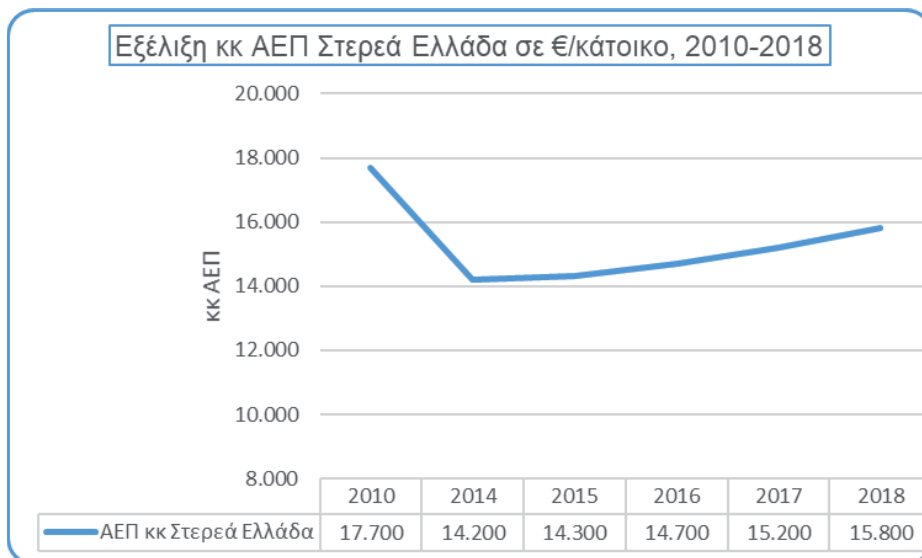
Σχήμα 9: Εξέλιξη Περιφερειακού ΑΕΠ στην ΠΣΤΕ για τα έτη 2010 – 2018

Πηγή: Eurostat – Ιδία επεξεργασία

Το ΑΕΠ ανά κάτοικο διαμορφώνεται στην Περιφέρεια σε € 17.700 το 2010 (EUROSTAT), € 14.300 το 2015, € 15.200 το 2017 και € 15.800 το 2018. Η αποδυνάμωση της Περιφέρειας, τόσο ως προς το σύνολο της χώρας όσο και ως προς την ΕΕ28 αντανακλάται και στην εξέλιξη του ΑΕΠ ανά κάτοικο σε όρους αγοραστικής δύναμης (PPS) συγκρινόμενο με τον μέσο όρο της ΕΕ28. Ειδικότερα, το ΑΕΠ/κάτοικο στην ΠΣΤΕ μειώνεται από 82 το 2009 σε 73 το 2010 για να υποχωρήσει περαιτέρω στο 61 το 2015, ενώ το 2018 διαμορφώνεται στο 62 σημειώνοντας πολύ μικρή βελτίωση (μ.ο. Ε.Ε. 100 PPS). Το ίδιο μέγεθος στο σύνολο της χώρας μειώνεται από το 94 το 2009 στο 85 το 2010 και περαιτέρω στο 69 το 2015 και στο 68 το 2018. Η οικονομική κρίση αντέστρεψε ουσιαστικά την σύγκλιση, που παρατηρήθηκε ως προς το εισόδημα σε προηγούμενες περιόδους, της Περιφέρειας τόσο με τη χώρα όσο και με την ΕΕ28.

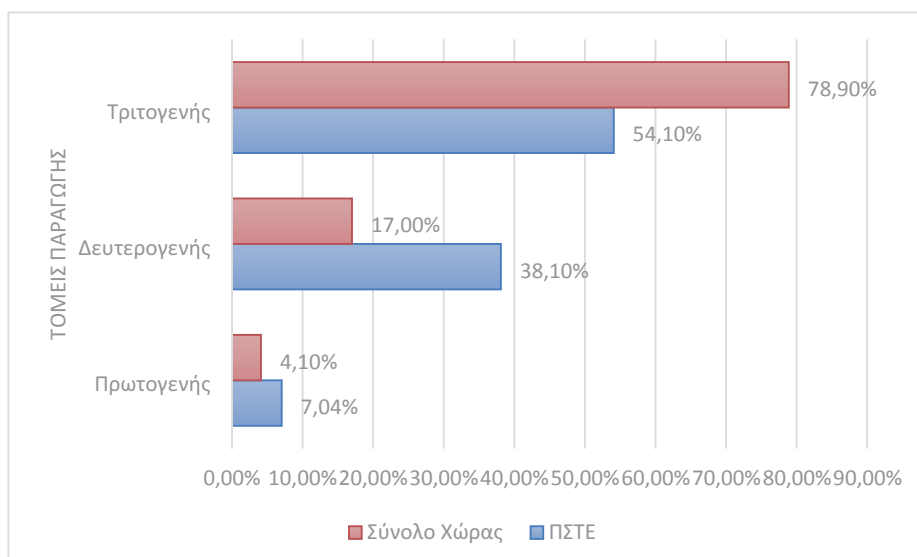
Σχήμα 10: Εξέλιξη κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην ΠΣΤΕ για τα έτη 2010 – 2018

Πηγή: Eurostat – Ιδία επεξεργασία

Η διάρθρωση της Περιφερειακής οικονομίας ανά τομέα παραγωγής χαρακτηρίζεται από την ισχυρή παρουσία του δευτερογενή τομέα σε σημαντικά υψηλότερο βαθμό από ότι στο σύνολο της χώρας και την σχετική μικρότερη συμμετοχή του τριτογενή τομέα. Ειδικότερα, το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ) στο σύνολο της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Περιφέρειας το 38,1% προέρχεται από το δευτερογενή, έναντι 7,04% του πρωτογενή και 54,1% του τριτογενή. Το ίδιο έτος τα αντίστοιχα ποσοστά για το σύνολο της χώρας είναι 17,0% για τον δευτερογενή έναντι 4,1% του πρωτογενή και 78,9% του τριτογενή.

Σχήμα 11: Ποσοστιαία διάρθρωση τομέων παραγωγής στην ΠΣΤΕ σε σχέση με το σύνολο της χώρας για το έτος 2016

Σημειώνεται ότι στη διάρκεια των ετών της οικονομικής κρίσης η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στην Περιφερειακή Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σημείωσε μικρή άνοδο από το 35,7% το 2010 στο 38,1% το 2017. Ανάλογο συμπέρασμα μπορεί να διατυπωθεί και ως προς τη διάρθρωση της απασχόλησης. Το 2016 το 19,3% της απασχόλησης στην ΠΣΤΕ αφορά στον πρωτογενή τομέα (έναντι 11,3% στη χώρα), το 21,8% στο δευτερογενή (έναντι 14,1% στη χώρα) και το 58,9% στον τριτογενή (74,5% στη χώρα).

1.4 ΈΡΓΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

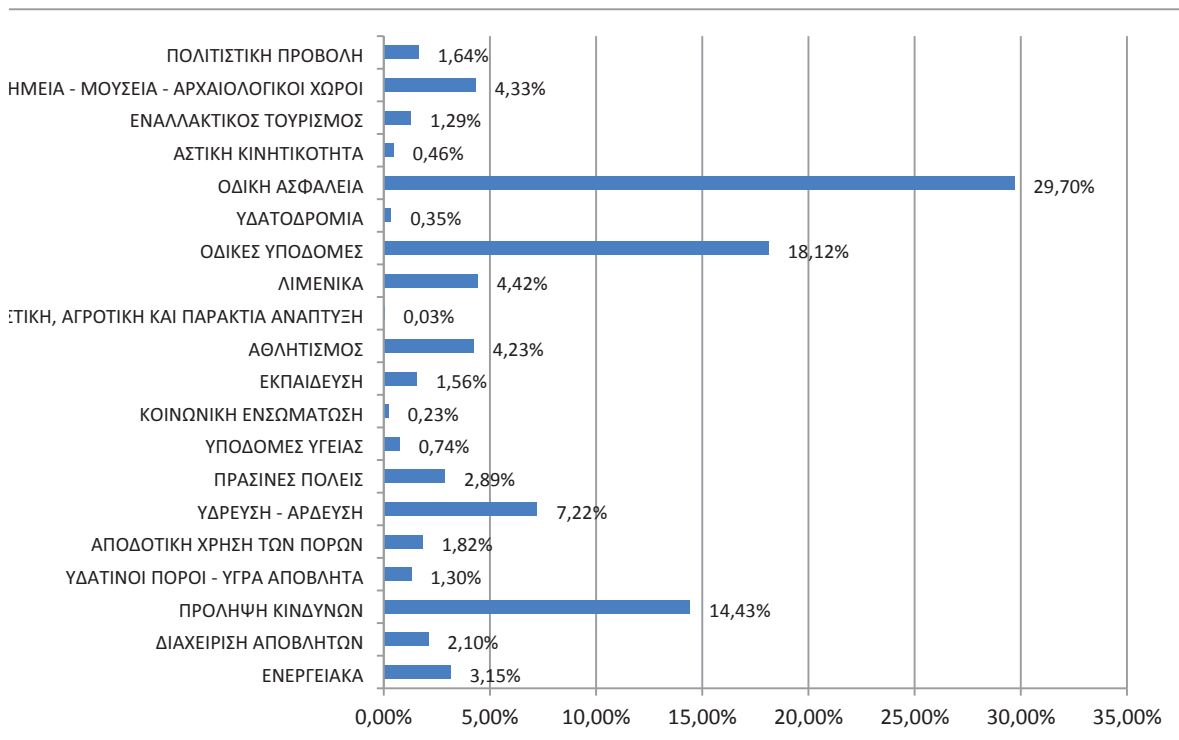
1.4.1 Υλοποιούμενα και σε εξέλιξη Έργα από Εθνικούς Πόρους

Σύμφωνα με τα αναλυτικά στοιχεία παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης των Έργων του ΠΔΕ της Περιφέρειας ανά Σ.Α. και τομέα παρέμβασης μέχρι τον Απρίλιο του 2021 αποτυπώνονται υλοποιούμενα και σε εξέλιξη έργα συνολικού ύψους **516.998.337,15 €**

Πίνακας 6: Κόστος υλοποιούμενων και σε εξέλιξη έργων ανά τομέα παρέμβασης

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ	16.264.597,55 €
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	10.842.863,63 €
ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	74.584.235,04 €
ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ - ΥΓΡΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ	6.722.644,00 €
ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ	9.430.598,83 €
ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΡΔΕΥΣΗ	37.351.576,24 €
ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	14.934.291,50 €
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	3.821.221,84 €
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ	1.195.000,00 €
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	8.050.836,68 €
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	21.861.565,89 €
ΑΣΤΙΚΗ, ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	157.932,82 €
ΛΙΜΕΝΙΚΑ	22.839.459,22 €
ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	93.689.099,58€
ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΑ	1.812.500,00 €
ΟΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	153.538.063,54 €
ΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	2.370.300,00 €
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	6.660.000,00 €
ΜΝΗΜΕΙΑ - ΜΟΥΣΕΙΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	22.388.592,90 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ	8.482.957,89 €
ΣΥΝΟΛΟ	516.998.337,15 €

Το μεγαλύτερο μέρος των έργων και κατά συνέπεια το μεγαλύτερο κόστος αφορά σε έργα συγκοινωνιακών υποδομών βελτίωσης της οδικής ασφάλειας με τον προϋπολογισμό των έργων να ανέρχεται σε 153.538.063,54 €, ποσοστό δηλαδή 29,70 % του συνόλου των έργων. Ακολουθούν με 93.689.099,58 € ή ποσοστό 18,12% τα έργα οδικών υποδομών, τα έργα πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων με 74.584.235,04 € ή ποσοστό 14,43%, τα έργα ύδρευσης και άρδευσης ύψους 37.351.576,24 € ή ποσοστό 7,22%, τα λιμενικά έργα με 22.839.459,22 € ή ποσοστό 4,42%, τα έργα προστασίας και ανάδειξης μνημείων, μουσείων και αρχαιολογικών χώρων με προϋπολογισμό 22.388.592,90 € ή ποσοστό 4,33 % κ.α.

Σχήμα 12: Ποσοστιαία κατανομή των έργων του ΠΔΕ ανά τομέα παρέμβασης

Ορισμένα από τα σημαντικότερα από άποψη κόστους αλλά και συμβολής στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας είναι: Στον τομέα της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων σημαντικά έργα οι εργασίες αποχιονισμού του οδικού δικτύου όπου ο π/υ για όλες τις Π.Ε. ανέρχεται αθροιστικά σε 60.784.100,00 € και είναι μια πολυετής και επαναλαμβανόμενη δράση. Για την αγροτική οδοποιία σημαντικά έργα αποτελούν οι συντηρήσεις αγροτικής οδοποιίας με 8.000.000,00 €. Στον τομέα της άρδευσης σημαντικές είναι οι παρεμβάσεις για την ολοκλήρωση των έργων στην πεδιάδα του Μόρνου π/υ 6.500.000,00 €. Σημαντικές παρεμβάσεις πραγματοποιούνται στις αθλητικές υποδομές με τα έργα που ξεχωρίζουν να είναι η κατασκευή του κλειστού κολυμβητηρίου Λαμίας με π/υ 4.381.494,60€ και του κλειστού κολυμβητηρίου Θήβας με π/υ 2.800.000,00 €. Για τα έργα αναβάθμισης των λιμένων σημαντικά έργα αποτελούν η ολοκλήρωση του λιμένα Μαντουδίου με π/υ 6.115.927,17€ και η αναβάθμιση του λιμένα Ιτέας με π/υ 6.200.000,00 €. Στις οδικές υποδομές ξεχωρίζουν τα έργα της παράκαμψης των Λουτρών Αιδηψού με 4.501.737,35€, και η οδός Βαρβαριάδα – Άγραφα – Όρια Ν.Α. Ευρυτανίας με 9.510.000,00 € ενώ στα έργα βελτίωσης της οδικής ασφάλειας το ύψος των συντηρήσεων του βασικού οδικού δικτύου για όλες τις Π.Ε. ανέρχεται σε 120.018.000,00 € και είναι μια πολυετής και επαναλαμβανόμενη δράση. Σημαντικές παρεμβάσεις έχουν υλοποιηθεί για την βελτίωση των υποδομών για την προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού όπου ξεχωρίζει η το έργο της αναβάθμισης των εγκαταστάσεων του χιονοδρομικού κέντρου Καρπενησίου με π/υ 5.350.000,00 €. Στον τομέα των ενεργειακών έργων, επίσης, η αναβάθμιση και συντήρηση του συστήματος οδοφωτισμού της Περιφέρειας με π/υ 15.985.697,76 €. Τέλος, για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας υλοποιούνται σημαντικά έργα προστασίας και ανάδειξης μνημείων, αρχαιολογικών και πολιτιστικών χώρων με ειδική αναφορά στο έργο αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου των Δελφών (1.700.000€).

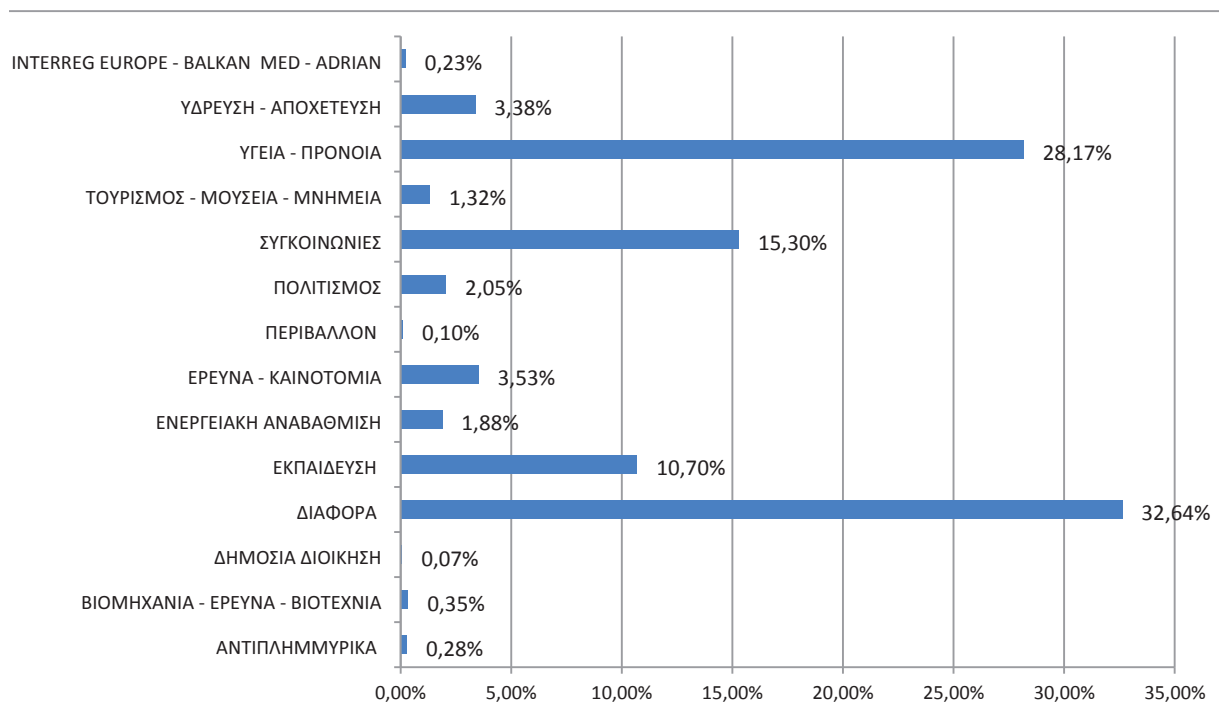
1.4.2 Υλοποιούμενα και σε εξέλιξη Έργα από συγχρηματοδοτούμενους Πόρους

Σύμφωνα με τα αναλυτικά στοιχεία παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων του ΕΣΠΑ 2014-2020 και των λοιπών συγχρηματοδοτούμενων πόρων της Περιφέρειας ανά τομέα παρέμβασης, αποτυπώνονται υλοποιούμενα και σε εξέλιξη έργα συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού **231.742.548,09€**

Πίνακας 7:Κόστος συμβασιοποιημένων έργων ανά τομέα παρέμβασης

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	Π/Υ ΕΡΓΩΝ
ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ	654.324,55
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΕΡΕΥΝΑ - ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ	800.000,00
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	164.160,00
ΔΙΑΦΟΡΑ	75.633.379,80
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	24.793.956,04
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ	4.366.182,94
ΕΡΕΥΝΑ - ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	8.175.749,81
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	240.000,00
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	4.760.076,39
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	35.457.982,81
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΜΟΥΣΕΙΑ - ΜΝΗΜΕΙΑ	3.051.089,94
ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ	65.283.037,62
ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ	7.828.104,55
INTERREG EUROPE - BALKAN MED - ADRIAN	534.503,64
ΣΥΝΟΛΟ	231.742.548,09

Το μεγαλύτερο μέρος των έργων και κατά συνέπεια το μεγαλύτερο κόστος αφορά σε διάφορα έργα στα οποία περιλαμβάνονται κυρίως δράσεις ενίσχυσης επιχειρηματικότητας, έργα προμηθειών εξοπλισμού δομών δημοσίων φορέων (π.Χ. Νοσοκομεία, πυροσβεστική κ.α.) καθώς και δράσεις μελετών και υποστήριξης, με 75.633.379,80 € ή ποσοστό 32,64%. Ακολουθούν οι δράσεις υγείας και πρόνοιας με το ποσό του εγκεκριμένου προϋπολογισμού των έργων να ανέρχεται σε 65.283.037,62 €, ποσοστό δηλαδή 28,17 % επί του τα έργα συγκοινωνιών, με 35.457.982,81€ ή ποσοστό 15,30%, τα έργα εκπαίδευσης με 24.793.956,04 € ή ποσοστό 10,70%, και με πολύ χαμηλότερα ποσοστά ακολουθούν τα έργα ύδρευσης – αποχέτευσης, έρευνας & καινοτομίας, πολιτισμού κ.α.

Σχήμα 13: Ποσοστιαία κατανομή των συγχρηματοδοτούμενων πόρων ανά τομέα παρέμβασης

Σημαντικά έργα στον τομέα της εκπαίδευσης αποτελούν οι δράσεις της «Παροχής Προσχολικής Αγωγής» και της «Εξειδικευμένης Εκπαιδευτικής Υποστήριξης μαθητών με αναπηρία», οι οποίες απορρόφησαν το μεγαλύτερο μέρος των πόρων τους Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) του ΠΕΠ. Εξίσου σημαντικά θεωρούνται και τα έργα των εκπαιδευτικών υποδομών όπως η ανέγερση του Μουσικού Σχολείου Χαλκίδας και του Λυκείου Σκύρου προϋπολογισμών 3.236.230,23 € και 1.430.995,60 € αντίστοιχα.

Στον τομέα των συγκοινωνιών καταγράφεται το έργο της Βελτίωσης του οδικού άξονα Λαμία – Ιτέα - Αντίρριο συνολικού ύψους 14.500.000,00 € καθώς και του έργου Κατασκευής Οδού Σύνδεσης Π.Α.Θ.Ε. – Πορθμείο Γλύφας όπου μαζί με τις δαπάνες απαλλοτριώσεων ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 2.523.271,78 €. Σημαντικά έργα υλοποιούνται και στον τομέα της ύδρευσης – αποχέτευσης, κυρίως μέσω των έργων αντικατάστασης των δικτύων (Χαλκίδα, Ορχομενός, Δελφοί). Επίσης έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται αρκετά έργα ενεργειακής αναβάθμισης σχολικών μονάδων συνολικού προϋπολογισμού 2.954.655,19 €.

Σημαντικές είναι οι ενέργειες υποστήριξης του πυροσβεστικού σώματος μέσω της προμήθειας εξοπλισμού ύψους 3.002.428,10 € αλλά και της στήριξης των νοσοκομείων με την προμήθεια τόσο ιατρικού εξοπλισμού ύψους 3.330.817,80 € όσο και με ασθενοφόρα και οχήματα προϋπολογισμού 1.339.200,00 €. Μεγάλο βάρος δόθηκε εξάλλου στη δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου κοινωνικών δομών για την αντιμετώπιση της φτώχειας και την κοινωνικής ένταξη των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, κυρίως με τις δομές των Κέντρων Κοινότητας προϋπολογισμού 7.758.884,00 € αλλά και στις Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών ύψους 3.070.080,00 €. Επιπρόσθετα δημιουργήθηκαν και οι νέες Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤΟΜΥ) της 5ης ΥΠΕ για την Στερεά Ελλάδα, η λειτουργία των οποίων αναλώνει ποσό 6.281.661,06 €.

Επίσης, δόθηκε βαρύτητα στην Ενίσχυση σχεδίων Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας στους τομείς της RIS3 συνολικού προϋπολογισμού 8.175.749,81 € αλλά και σε δράσεις στήριξης της Επιχειρηματικότητας.

Τέλος, πόροι ύψους 13.885.040,00 αφορούν την Ενίσχυση των Φορέων Υγείας με επικουρικό προσωπικό για την ανταπόκριση στις ανάγκες λόγω της επιδημίας COVID-19 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

2 Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021 – 2025

Η αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων και η πληρέστερη αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων απαιτούν την αποτελεσματικότερη δυνατή κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, ιδιωτικών και δημόσιων, από εγχώριες πηγές και από το εξωτερικό. Για τη μέγιστη δυνατή κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων, απαιτείται η συνέχιση της προσπάθειας δομικής αναδιάρθρωσης του παραγωγικού υποδείγματος της χώρας. Ταυτόχρονα, πολύ σημαντικό αναπτυξιακό μοχλό αποτελεί η αποτελεσματική κινητοποίηση των εθνικών δημόσιων πόρων για την υλοποίηση επενδύσεων.

Η υλοποίηση των δημόσιων επενδύσεων καταγράφεται άμεσα στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και στο απόθεμα του παραγωγικού κεφαλαίου της χώρας, αλλά υπό τις κατάλληλες συνθήκες μπορεί να έχει και καταλυτικό ρόλο στην πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων και τη στήριξη της ευρύτερης οικονομικής δραστηριότητας. Δημόσιες επενδύσεις που δεν στρεβλώνουν τα κίνητρα της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, αλλά εντάσσονται σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα που θέτει στρατηγικούς στόχους, ιεραρχεί τις αναπτυξιακές προτεραιότητες, παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί τις επενδυτικές παρεμβάσεις έναντι μετρήσιμων στόχων, δημιουργούν τη δομή πάνω στην οποία δομείται ο παραγωγικός ιστός της οικονομίας.

Σχήμα 14: Αναπτυξιακές ανάγκες, δυνατότητες και στόχοι

Σε αυτό το πλαίσιο, περιγράφονται στη συνέχεια το όραμα και η στρατηγική της ΠΣΤΕ, ανά τομέα παρέμβασης καθώς και οι ειδικοί αναπτυξιακού στόχοι για να αντιμετωπίσει

αποτελεσματικά τις υφιστάμενες και μακροπρόθεσμες προκλήσεις. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την διάρθρωση της στρατηγικής σε άξονες προτεραιότητας.

2.1 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19 ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Καθώς εξελίσσονται η υγειονομική και οικονομική κρίση (IOBE, 2020), γίνονται σταδιακά περισσότερο σαφείς οι κύριες πλευρές του προβλήματος. Πρώτον, παρά τις προσπάθειες σε παγκόσμιο επίπεδο, το υγειονομικό πρόβλημα δεν εξαλείφεται εύκολα, απαιτεί επιμονή στην αντιμετώπισή του και συντονισμό ανάμεσα στα κράτη. Αναμένεται να περιοριστεί, αλλά σταδιακά και σε βάθος μηνών ανάλογα και με τη σχετική επιστημονική πρόοδο. Δεύτερον, οι επιπτώσεις σε όλες τις οικονομίες αποδεικνύονται ήδη βαριές. Πέρα από το άμεσο πλήγμα στη δυνατότητα κατανάλωσης και παραγωγής, η χαμηλή ορατότητα για τους επόμενους μήνες μειώνει τη διάθεση για επενδύσεις, ενώ ιδιαίτερα σημαντικό είναι το πλήγμα στο διεθνές εμπόριο. Οι εκτιμήσεις για ύφεση τη φετινή χρονιά σε όλες τις μεγάλες οικονομίες και παγκοσμίως αναθεωρούνται προς το χειρότερο.

Όπως είναι αναμενόμενο, το οικονομικό κλίμα στη χώρα, και όσον αφορά την καταναλωτική εμπιστοσύνη και όσον αφορά τις επιχειρηματικές προσδοκίες, δείχνει ισχυρή επιδείνωση τους τελευταίους τρεις μήνες, η οποία είναι περισσότερο σταδιακή από αυτή στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου μετά από εντονότερη αρχική επιδείνωση καταγράφηκε τον τελευταίο μήνα σχετική βελτίωση. Αυτή η εξέλιξη μπορεί να υποδηλώνει πως η ύφεση στην ελληνική οικονομία θα εξελιχθεί περισσότερο αργά από ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες που στηρίζονται σχετικά περισσότερο στις εξαγωγές προϊόντων στην παγκόσμια αγορά, ενώ η δική μας οικονομία διασυνδέεται στενότερα με την παγκόσμια κυρίως μέσω τουρισμού και μεταφορών. Κατά την τελευταία διετία και με τη λήξη του τρίτου προγράμματος, η ελληνική οικονομία κινήθηκε σταδιακά προς ισχυρότερη μεγέθυνση, υψηλότερη για εκείνο το διάστημα από αυτή πολλών άλλων οικονομιών της Ευρωζώνης. Η πανδημία COVID-19 ανέτρεψε βίαια αυτή τη δυναμική, οδηγώντας την σε ύφεση όπως και το σύνολο της παγκόσμιας οικονομίας. Παρά την αυξημένη δυσκολία που εμφανίζεται πλέον στις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, όπως και στις επενδύσεις από το εξωτερικό, αποτελεί κυρίαρχη ανάγκη να αντιστραφεί η ύφεση το συντομότερο και να δρομολογηθεί ισχυρή ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα. Θετικό στοιχείο αποτελεί η συνεχιζόμενη πρόσβαση της οικονομίας, μέσα στην κρίση, στις διεθνείς αγορές με σχετικά χαμηλό κόστος χρηματοδότησης. Όμως, τα δημοσιονομικά ελλείματα δεν μπορούν να είναι υψηλά μεσοπρόθεσμα, δεδομένου του υψηλού δημόσιου χρέους και του Ευρωπαϊκού πλαισίου που έχει συμφωνηθεί.

Το επόμενο χρονικό διάστημα θα είναι κρίσιμο, ο άξονας του μετασχηματισμού είναι γνωστός: η παραγωγική και τεχνολογική αναβάθμιση της οικονομίας, με βασικά χαρακτηριστικά τη μετατόπιση της οικονομικής δραστηριότητας σε κλάδους παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας και εντάσεως γνώσεων, και ο περιορισμός της εξάρτησης της εγχώριας παραγωγής από τις εισαγωγές για την ενδυνάμωση της αυτάρκειας της οικονομίας. Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε ότι το μέλλον της παγκόσμιας πολιτικής οικονομίας είναι η ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της εγχώριας αλυσίδας προστιθέμενης αξίας.

2.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

2.2.1 Το Όραμα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Το όραμα της στρατηγικής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025, συνδέεται άρρηκτα με τη διαρκή έμφαση και επιδίωξη της ανάπτυξης και ποιοτικής αναβάθμισης του κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος, μεταβάλλοντας προοδευτικά το αναπτυξιακό πρότυπο με γνώμονα την εισαγωγή κρίσιμων στοιχείων που σχετίζονται με την στήριξη των διαφοροποιημένων αναγκών των επιμέρους κοινωνικών ομάδων, τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής δραστηριότητας με πτυχές καινοτομίας και εξωστρέφειας, τη διεύρυνση της απασχόλησης και των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, παράλληλα με την ασφαλή προστασία και ανάδειξη του οικολογικού και πολιτιστικού πλούτου, λαμβάνοντας υπόψη οριζόντια τη διάσταση της άμβλυνσης των χωρικών ανισοτήτων στην Περιφέρεια.

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας συνίσταται στο να μπορεί να απαντά στις απειλές και να προωθή τις ευκαιρίες που της παρουσιάζονται και να αναπτύσσει τις δυνατότητες της.

Για την υλοποίηση αυτού του οράματος η Περιφέρεια πρέπει στο τέλος της περιόδου 2021-2025 να έχει επιτύχει τα παρακάτω:

1. Να συνδυάζει καταλλήλως την αναπτυξιακή συνεισφορά όλων των παραγωγικών τομέων, να επιβάλλει τη συμβολή τους στη συνολική ανταγωνιστικότητα της, να έχει περιορίσει τον αναπτυξιακό δυϊσμό και να έχει επιτύχει σε σημαντικό βαθμό την ομογενοποίηση του οικονομικού και κοινωνικού της χώρου.
2. Να έχει επιτύχει ένα αξιόλογο επίπεδο διατηρησιμότητας της ανάπτυξης και να έχει ενσωματώσει τις απαιτήσεις της αειφορίας στην οικονομική δραστηριότητα και στη χρήση του χώρου.
3. Να συνδυάζει με επιτυχία και στο καταλληλότερο εκάστοτε μίγμα, τον στρατηγικό ρόλο των περιφερειακών μηχανισμών, τη συνεχή επέκταση της επιχειρηματικότητας, την παραγωγική κινητοποίηση των ενδογενών χρηματοδοτικών πόρων και την προσέλκυση εξωτερικών επενδύσεων και δραστηριοτήτων υψηλής τεχνογνωσίας
4. Να διασφαλίσει την προστασία και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος από τηναυθαίρετη οικιστική δραστηριότητα αλλά και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (σε συνεργασία με τις δράσεις του ΕΤΑ για την ενίσχυση της αειφορικής αλιείας).

Το όραμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, ανεξαρτήτως δυνατότητας χρηματοδότησης από το παρόν χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΠΠΑ, συμπληρώνεται και από σημαντικές παρεμβάσεις που αποτελούν διαχρονικά στρατηγικά αναπτυξιακά ζητούμενα και αναμένεται να συμβάλλουν καθοριστικά στην στόχευση του ΠΠΑ και των υπόλοιπων χρηματοδοτικών προγραμμάτων που αφορούν στην Περιφέρεια. Οι εν λόγω παρεμβάσεις αφορούν στην ενίσχυση του ερευνητικού οικοσυστήματος μέσω της δημιουργίας αυτόνομου Πανεπιστήμιου Στερεάς Ελλάδας, στην συμπλήρωση των βασικών οδικών αξόνων (Λαμία – Καρπενήσι, οριζόντιος και διαμήκης άξονας Εύβοιας, Διαγώνιος άξονας Φωκίδας), στην ανέγερση του Διοικητηρίου και του Δικαστικού μεγάρου Λαμίας, στην πολυεπίπεδη και διασυνδεδεμένη με όλους τους αναπτυξιακούς τομείς περαιτέρω στρατηγική ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών τόπων των Δελφών και Θερμοπυλών, την υλοποίηση έργων του masterplan του Λιμένα Χαλκίδας, στα στρατηγικά έργα πρωτογενούς τομέα σε Κωπαϊδακλιπ

2.2.2 Ανάλυση Στρατηγικής ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Ειδικούς Στόχους

Το χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΠΠΑ και τα πλεονεκτήματα που το συνοδεύουν, σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό και με την προσαύξηση της δυνατότητας της Περιφέρειας να υλοποιήσει μια σειρά από απαραίτητες, αλλά και εξειδικευμένες μελέτες οι οποίες θα λειτουργήσουν προπαρασκευαστικά για την υλοποίηση έργων και δράσεων και από άλλες χρηματοδοτικές πηγές, στην κατεύθυνση της συνέργειας και συμπληρωματικότητας των περιφερειακών πρωτοβουλιών, καλύπτοντας με αυτή την προσέγγιση το σύνολο των καταγεγραμμένων αναγκών και προκλήσεων. Ιδιαίτερα μέριμνα λαμβάνεται στην προώθηση έργων και δράσεων συμπληρωματικά και χωρίς επικαλύψεις, με παράλληλα χρηματοδοτικά πλαίσια, όπως το ΠΕΠ και τα Τομεακά προγράμματα του ΕΣΠΑ, το πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης, το Ταμείο Ανάκαμψης.

Η στρατηγική της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 περιλαμβάνει τους ακόλουθους επιμέρους Ειδικούς Στόχους ανά Αναπτυξιακό Στόχο του ΠΠΑ:

► Έξυπνη Ανάπτυξη

Για την επίτευξη του στόχου της έξυπνης ανάπτυξης η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

i. Έξυπνη Διακυβέρνηση. Η ολοκλήρωση της ψηφιακής διασύνδεσης των μονάδων της δημόσιας διοίκησης, η δημιουργία ψηφιακών καναλιών αλληλεπίδρασης των πολιτών και των επιχειρήσεων με τη Δημόσια Διοίκηση καθώς και η διεύρυνση των δυνατοτήτων χρησιμοποίησης καινοτόμων εργαλείων απομακρυσμένης εργασίας αποτελούν προτεραιότητα της Περιφέρειας, καθώς μειώνει τον χρόνο εκτέλεσης ενεργειών και βελτιώνει την ποιότητα του παραγόμενου αποτελέσματος.

ii. Καινοτομία κι Επιχειρηματικότητα. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να ενδυναμώσει το ρόλο της, ως ένας εκ των θεσμικών παραγόντων (μαζί με τα πανεπιστήμια και τις επιχειρήσεις), που συμβάλλουν στη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την προώθηση της Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D) και τη δημιουργία νέων θεσμικών και κοινωνικών σχημάτων για την παραγωγή, μεταφορά και εφαρμογή της γνώσης που οδηγεί στην καινοτομία. Η δημιουργία Περιφερειακού Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D) και την προώθηση των αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις. Κρίσιμο στοιχείο σε αυτό τον Στόχο, αποτελεί και η έμμεση και άμεση στήριξη των υφιστάμενων, αλλά και νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, με έμφαση στην στήριξη της συνδυαστικής δημιουργικότητας και την αξιοποίηση νέων καινοτομικών εργαλείων και τρόπων οργάνωσης. Στο ίδιο πλαίσιο, η διεύρυνση των ακαδημαϊκών και ερευνητικών μονάδων, ή ακόμα και η σύσταση αυτοτελούς Πανεπιστημίου στην Περιφέρεια, θα ενίσχυε σημαντικά το ερευνητικό και επιχειρηματικό οικοσύστημα, συμβάλλοντας στην ώσμωση των ερευνητικών αποτελεσμάτων με την παραγωγική τοπική διαδικασία, στην κατεύθυνση της περαιτέρω ενσωμάτωσης της καινοτομίας και της αξιοποίησης των συγκριτικών αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων της περιοχής. Η διεύρυνση του τοπικού ακαδημαϊκού οικοσυστήματος αναμένεται να διοχετεύσει πολλαπλά οφέλη οριζόντια και στους υπόλοιπους Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ.

iii. Έξυπνες πόλεις. Οι έξυπνες πόλεις αποτελούν περιβάλλοντα που βελτιώνουν τις ανθρώπινες ικανότητες δημιουργικότητας, μάθησης και καινοτομίας. Δημιουργούνται από την συνένωση τοπικών συστημάτων καινοτομίας που λειτουργούν μέσα στις πόλεις με ψηφιακά δίκτυα και εφαρμογές της κοινωνίας της πληροφορίας. Η συνεργασία των δημόσιων φορέων πολιτικής με καινοτόμες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, τα ακαδημαϊκά ινστιτούτα, παράλληλα

με την απαραίτητη συμμετοχικότητα των πολιτών, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της έννοιας της έξυπνης λειτουργίας των αστικών κέντρων στην Περιφέρεια.

iv. Ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας. Με σκοπό τη βελτίωση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων με έμφαση στην εφαρμογή ΤΠΕ στη βιομηχανική παραγωγή, στον τουρισμό και στον πολιτισμό και στις συναλλαγές στα αγαθά, στις υπηρεσίες και στις εξαγωγές. Κρίσιμο στοιχείο σε αυτό τον Στόχο, αποτελεί και η έμμεση και άμεση στήριξη των υφιστάμενων, αλλά και νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, με έμφαση στην στήριξη της συνδυαστικής δημιουργικότητας και την αξιοποίηση νέων καινοτομικών εργαλείων και τρόπων οργάνωσης.

v. Ψηφιακές υπηρεσίες ολοκληρωμένης υποστήριξης και επανάχρηση των δεδομένων. Δημιουργία ψηφιακών υπηρεσιών απομακρυσμένης πρόσβασης πολιτών στις υπηρεσίες της Περιφέρειας, ώστε να αξιοποιούνται οι πηγές δεδομένων της Δημόσιας Διοίκησης, με στόχο την προσαρμογή στη νέα ψηφιακή εποχή, όπου τα δεδομένα, η γνώση και οι προσωποποιημένες υπηρεσίες καθορίζουν τις εξελίξεις.

► **Πράσινη Ανάπτυξη:**

Για την επίτευξη του στόχου της πράσινης ανάπτυξης η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

i. Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών δεδομένων. Η Περιφέρειά μας έχει πληγεί από έντονα καιρικά φαινόμενα τα οποία έχουν δημιουργήσει πολλές καταστροφές σε δίκτυα και υποδομές καθιστώντας την πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής βασική προτεραιότητα του σχεδιασμού μας.

ii. Ανάπτυξη υποδομών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Υψηλή προτεραιοποίηση αποδίδει η ΠΣΤΕ στην ανάπτυξη υποδομών για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά, εγγειοβελτιώσεις, κλπ). Η διασφάλιση της προστασίας των φυσικών πόρων της Περιφέρειας αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για την προώθηση των αναπτυξιακών δράσεων του προγράμματος, διασφαλίζοντας μια συνεκτική και ισορροπημένη σχέση μεταξύ των ανθρώπινων παραγωγικών δραστηριοτήτων και της διατήρησης του πολύτιμου φυσικού πλούτου της Περιφέρειας.

iii. Διαχείριση αποβλήτων. Το ΠΕΣΔΑ Στερεάς Ελλάδας έχει θέσει στόχους για τη διαχείριση των αποβλήτων για την επίτευξη των οποίων απαιτείται η ολοκλήρωση σειράς έργων χαρακτηρισζόμενων ως έργα α' και β' χρηματοδοτικής προτεραιότητας. Η ολοκλήρωση των έργων α' χρηματοδοτικής προτεραιότητας αποτελεί βασικό πυλώνα του σχεδιασμού της Περιφέρειας.

iv. Πράσινες πόλεις/ Ενεργειακή απόδοση. Η δημιουργία "Πράσινων πόλεων" μέσω ενίσχυσης δράσεων αστικής ανάπτυξης και διάχυσης τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κτηρίων και την αναβάθμιση των παραγωγικών διαδικασιών, αποτελεί επίσης στόχο της ΠΣΤΕ.

v. Κυκλική οικονομία. Η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά στην ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας και απαιτείται περαιτέρω μελέτη για τον προσδιορισμό των αναγκαίων βημάτων για την προώθηση της. Η εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης στις περιοχές βιομηχανικής συγκέντρωσης και η περαιτέρω προσέλκυση επενδύσεων απαιτεί πρωτοβουλίες οι οποίες θα περιορίσουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας και θ' αυξήσουν τη φέρουσα ικανότητα των βιομηχανικών περιοχών.

► Κοινωνική Ανάπτυξη

Για την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής ανάπτυξης η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

- i. Υγεία. Ενίσχυση υποδομών και προμήθεια εξοπλισμού. Συστηματική επιτήρηση και καταγραφή παραγόντων κινδύνου υγείας του πληθυσμού, οργάνωση και επιχειρησιακή στήριξη δράσεων για τον έλεγχο και περιορισμό των επιπτώσεων τους και τη διαφύλαξη της υγείας
- ii. Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού. Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό και ενίσχυση των δομών ενσωμάτωσης αυτών.
- iii. Άτομα με αναπηρία. Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων με αναπηρία
- iv. Εκπαίδευση. Ανάπτυξη κι εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης
- v. Κοινωνικές επενδύσεις. Υποδομές και δράσεις βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- vi. Αθλητισμός. Ανάπτυξη και συντήρηση υποδομών στον τομέα του αθλητισμού
- vii. Ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος, που θα διευκολύνει τη συμμετοχή όσων πολιτών το επιθυμούν σε παραγωγικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται με σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον και οργανώνονται με τη διάχυση πρακτικών δημοκρατίας, ισότητας, αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων και των τοπικών κοινωνιών.

► Ανάπτυξη υποδομών

Για την επίτευξη του στόχου της ανάπτυξης υποδομών η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

- i. Δίκτυα & Μεταφορές. Η εξέλιξη της Περιφέρειας σε κόμβο δικτύων μεταφορών, εθνικού και ευρωπαϊκού επιπέδου, αποτελεί κεντρική προτεραιότητα του σχεδιασμού μας. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάζονται έργα για την επέκταση, τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων υποδομών (ενεργειακά δίκτυα, δίκτυα επικοινωνιών, οδικά δίκτυα, λιμάνια, υδατοδρόμια κλπ). Επιπλέον σχεδιάζονται έργα που θα συμβάλλουν στην άρση των ελλείψεων του υφιστάμενου οδικού δικτύου, των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και της επικινδυνότητας για τους κατοίκους συγκεκριμένων περιοχών. Τέλος, σχεδιάζονται έργα για την ενίσχυση της οδικής ασφάλειας. Η μεταφορική διάσταση της απόδοσης έμφασης στην υλοποίηση επιπρόσθετων παρακαμπτήριων οδών, με δεδομένη τη διάσχιση της Περιφέρειας από τον κεντρικό εθνικό αυτοκινητόδρομο, αλλά και την αναγκαιότητα ισόρροπης και δίκαιης διασύνδεσης του με την περιφερειακή ενδοχώρα, θα απέδιδε πολλαπλά οφέλη, μεταφορικά, ασφάλειας αλλά και αναπτυξιακά.
- ii. Εφοδιαστική αλυσίδα. Προτεραιότητα της Περιφέρειας αποτελεί η ενίσχυση δράσεων που θα συμβάλουν στον μετριασμό της ενδοπεριφερειακής ανισορροπία σε σχέση με υποδομές σχετιζόμενες με την εφοδιαστική αλυσίδα. Κρίσιμη παράμετρο αποτελεί η παράλληλη ενίσχυση και αναβάθμιση των σημαντικών μεταφορικών κόμβων στην περιοχή, οι οποίοι αναμένεται να διευκολύνουν την ανάπτυξη της εφοδιαστικής αλυσίδας και την παροχή ενός ισορροπημένου δικτύου ακόμα και για τις πιο απομονωμένες και δυσπρόσιτες περιοχές.
- iii. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών. Νέες θεματικές χωρικές επενδύσεις που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών και στην άμβλυση των χωρικών ανισοτήτων.

► Εξωστρέφεια

Για την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης της εξωστρέφειας η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

i. Πολιτισμός. Προτεραιότητα είναι η προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος αλλά και ο εκσυγχρονισμός μουσείων και πολιτιστικών κέντρων, ώστε να προστατευθεί η πολιτιστική κληρονομία και να ενισχυθεί το τουριστικό προϊόν της περιοχής μας.

ii. Πρώθηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ως προορισμού τεσσάρων εποχών. Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές καθώς και προώθηση - ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

iii. Εξωστρέφεια αγροδιατροφικού και μεταποιητικού τομέα. Η διευκόλυνση της συμμετοχής των παραγωγών και των επιχειρήσεων σε διεθνείς - εγχώριες εκθέσεις, σε εμπορικές αποστολές, θα αυξήσει την εξωστρέφεια συμβάλλοντας στην προώθηση των τοπικών προϊόντων. Η έμμεση και άμεση στήριξη των υφιστάμενων, αλλά και νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, σε συνδυασμό με τις δράσεις του πρώτου Αναπτυξιακού Στόχου, με έμφαση στην στήριξη της συνδυαστικής δημιουργικότητας και την αξιοποίηση νέων καινοτομικών εργαλείων και τρόπων οργάνωσης αποτελεί κρίσιμο στοιχείο.

iv. Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού Αποτελεί έναν μηχανισμό που θα συνεργεί με άλλους τοπικούς οργανισμούς και φορείς, με σκοπό την ανάδειξη της Περιφέρειας σε προορισμό διεθνούς εμβέλειας. Θα σχεδιάζει και υλοποιεί ολοκληρωμένα σχέδια τουριστικής προβολής, σε συνεργασία με κάθε εμπλεκόμενο φορέα στον τομέα του τουρισμού (επιμελητήρια, ενώσεις ξενοδόχων, Δήμους, παραγωγούς τοπικών προϊόντων, εφορείες αρχαιοτήτων, πολιτιστικοί σύλλογοι).

Σημειώνεται, ότι το χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΠΠΑ και τα πλεονεκτήματα που το συνοδεύουν, σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό και με την προσαύξηση της δυνατότητας της Περιφέρειας να υλοποιήσει μια σειρά από απαραίτητες, αλλά και εξειδικευμένες μελέτες οι οποίες θα λειτουργήσουν προπαρασκευαστικά για την υλοποίηση έργων και δράσεων και από άλλες χρηματοδοτικές πηγές, στην κατεύθυνση της συνέργειας και συμπληρωματικότητας των περιφερειακών πρωτοβουλιών, καλύπτοντας με αυτή την προσέγγιση το σύνολο των καταγεγραμμένων αναγκών και προκλήσεων. Ιδιαίτερα μέριμνα λαμβάνεται στην προώθηση έργων και δράσεων συμπληρωματικά και χωρίς επικαλύψεις, με παράλληλα χρηματοδοτικά πλαίσια, όπως το ΠΕΠ και τα Τομεακά προγράμματα του ΕΣΠΑ, το πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης, το Ταμείο Ανάκαμψης. Επιπρόσθετα, αναφέρεται ότι στην Στρατηγική του ΠΠΑ της Στερεάς Ελλάδας προστίθεται έκτος Άξονας Προτεραιότητας, που αφορά στην υλοποίηση έργων Τεχνικής Βοήθειας. Οι κατηγορίες δράσεων του Άξονα αναλύονται σε επόμενη ενότητα.

2.2.3 Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ

Η διάρθρωση της στρατηγικής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 ανά Αναπτυξιακό Στόχο περιλαμβάνει τους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας.

► Έξυπνη Ανάπτυξη :

Οι Άξονες Προτεραιότητας στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι οι εξής:

- ✧ 1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής

- ✧ 1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
- ✧ 1.4 Συστάδες ανάπτυξης
- ✧ 1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloudcomputingκλπ)
- ✧ 1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ)
- ✧ 1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης
- ✧ 1.10 Έξυπνες πόλεις
- ✧ 1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη

► **Πράσινη Ανάπτυξη:**

Οι Άξονες Προτεραιότητας στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι οι εξής:

- ✧ 2.1. Ενεργειακή απόδοση
- ✧ 2.3. Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
- ✧ 2.4. Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων
- ✧ 2.6. Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων
- ✧ 2.7. Πράσινη επιχειρηματικότητα (επαναχρησιμοποίηση, διαχείριση γεωργικών αποβλήτων με χρήση ΑΠΕ κλπ)
- ✧ 2.8. Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων
- ✧ 2.9. Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)
- ✧ 2.10. Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Naturaκλπ)
- ✧ 2.11. Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)

► **Κοινωνική Ανάπτυξη**

Οι Άξονες Προτεραιότητας στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι οι εξής:

- ✧ 3.1. Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός
- ✧ 3.2. Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης (προγράμματα επιχειρηματικής κατάρτισης, μικροπιστώσεις για επιχειρηματικά σχέδια ανέργων κλπ.)
- ✧ 3.3. Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στο εργατικό δυναμικό
- ✧ 3.4. Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ
- ✧ 3.5. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)

- ✧ 3.8. Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κλπ.)
- ✧ 3.11. Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στην εκπαίδευση.
- ✧ 3.13. Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
- ✧ 3.14. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών -στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών

► **Ανάπτυξη υποδομών**

Οι Άξονες Προτεραιότητες στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι οι εξής:

- ✧ 4.1. Υποδομές ΤΠΕ
- ✧ 4.2. Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές
- ✧ 4.3. Λιμενικές υποδομές
- ✧ 4.5. Οδικές υποδομές
- ✧ 4.7. Υδατοδρόμια
- ✧ 4.8. Οδική ασφάλεια
- ✧ 4.10. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
- ✧ 4.11. Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα

► **Εξωστρέφεια**

Οι Άξονες Προτεραιότητες στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι οι εξής:

- ✧ 5.1. Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
- ✧ 5.2. Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health&wellness, citybreak, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κλπ.)
- ✧ 5.3. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
- ✧ 5.4. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
- ✧ 5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
- ✧ 5.6. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
- ✧ 5.7. Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες
- ✧ 5.8. Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
- ✧ 5.9. Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
- ✧ 5.11. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.).

Πίνακας 8: Πίνακας διάρθρωσης της Στρατηγικής του ΠΠΑ

Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ	Ειδικό Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ
ΕΞΥΓΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΕΡΕΥΝΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Έξυπνη Διακυβέρνηση. 2. Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα. 3. Έξυπνες πόλεις. 4. Ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας. 5. Ψηφιακές υπηρεσίες ολοκληρωμένης υποστήριξης και επανάχρηση των δεδομένων. 	<p>Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής</p> <p>Πρώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις</p> <p>Συστάδες ανάπτυξης</p> <p>Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloudcomputingκλπ)</p> <p>Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ)</p> <p>Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης</p> <p>Έξυπνες πόλεις</p> <p>Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη</p>
ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών δεδομένων 2. Ανάπτυξη υποδομών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος 3. Διαχείριση αποβλήτων. 4. Πράσινες πόλεις/ Ενεργειακή απόδοση. 5. Κυκλική οικονομία. 	<p>Ενεργειακή απόδοση</p> <p>Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων</p> <p>Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων</p> <p>Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων</p> <p>Πράσινη επιχειρηματικότητα (επαναχρησιμοποίηση, διαχείριση γεωργικών αποβλήτων με χρήση ΑΠΕ κλπ)</p>

Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ	Ειδικό Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ
<p style="text-align: center;">ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΥΓΕΙΑ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Υγεία. 2. Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού. 3. Άτομα με αναπηρία 4. Εκπαίδευση. 5. Κοινωνικές επενδύσεις 6. Αθλητισμός. 7. Ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. 	<p>Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων</p> <p>Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντισπλημμρικά κλπ)</p> <p>Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Naturaκλπ)</p> <p>Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)</p> <p>Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός</p> <p>Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης (προγράμματα επιχειρηματικής κατάρτισης, μικροπρωτίτσες για επιχειρηματικά σχέδια νέργων κλπ.)</p> <p>Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στο εργατικό δυναμικό</p> <p>Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ατόμων με αναπηρία</p> <p>Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)</p> <p>Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κλπ.)</p> <p>Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στην εκπαίδευση.</p> <p>Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού</p>

Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ	Ειδικό Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ
<p style="text-align: center;">ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (ΔΙΚΤΥΑ, ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δίκτυα & Μεταφορές. 2. Εφοδιαστική αλυσίδα 3. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών. 	<p>Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών -στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών</p> <p>Υποδομές ΤΠΕ</p> <p>Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές</p> <p>Λιμενικές υποδομές</p> <p>Οδικές υποδομές</p> <p>Υδατοδρόμια</p> <p>Οδική ασφάλεια</p> <p>Πολυτροπική και αστική κινητικότητα</p> <p>Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα</p>
<p style="text-align: center;">ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ (ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πολιτισμός. 2. Προώθηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ως προορισμού τεσσάρων εποχών. 3. Εξωστρέφεια αγροδιατροφικού και μεταποιητικού τομέα. 4. Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού 	<p>Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές</p> <p>Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health&wellness, citybreak, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κλπ.)</p> <p>Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος</p> <p>Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς</p> <p>Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα</p> <p>Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού</p>

Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ	Ειδικό Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ
		Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ) Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.)

2.2.4 Κατηγορίες Έργων και Δράσεων

► ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΕΡΕΥΝΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)

Στον ακόλουθο Πίνακα αποτυπώνονται οι δράσεις και τα έργα στον Αναπτυξιακό Στόχο της έξυπνης ανάπτυξης. Το σύνολο των περιγραφόμενων δράσεων αποτελούν τις προτεινόμενες δέσμες δράσεων του Αναπτυξιακού Στόχου ανά Άξονα Προτεραιότητας.

Πίνακας 9: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Έξυπνη Ανάπτυξη

A/A	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ
1.1	Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
1.1.1	Περιφερειακό Κέντρο Έρευνας και Καινοτομίας
1.3	Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
1.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
1.3.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
1.3.3	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ
1.3.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
1.4	Συστάδες ανάπτυξης
1.4.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΤΑΔΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
1.5	Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα
1.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
1.5.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
1.6	Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση
1.6.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ
1.8	Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης
1.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
1.10	Έξυπνες πόλεις
1.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

	ΣΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΞΥΠΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
1.11	Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
1.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

► **ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ)**

Στον ακόλουθο Πίνακα αποτυπώνονται οι δράσεις και τα έργα στον Αναπτυξιακό Στόχο της Πράσινης Ανάπτυξης. Οι περιγραφόμενες δράσεις αφορούν τόσο έργα υπό εκτέλεση όσο και νέα έργα. Το σύνολο των περιγραφόμενων δράσεων αποτελούν τις προτεινόμενες δέσμες δράσεων του Αναπτυξιακού Στόχου ανά Άξονα Προτεραιότητας.

Πίνακας 10: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Πράσινη Ανάπτυξη

A/A	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ
2	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
2.1	Ενεργειακή απόδοση
2.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ
2.1.2	Ενεργειακή Αναβάθμιση - Αυτοματοποίηση και Συντήρηση του Συστήματος Οδοφωτισμού στο Εθνικό Δίκτυο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με εξοικονόμηση Ενέργειας σαν Σύμβαση Ενεργειακής Απόδοσης (ΣΕΑ) με 12ετή διάρκεια
2.1.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ
2.3	Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
2.3.1	ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΒΙΟ.ΚΑ.
2.3.2	ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΧΥΤΑ
2.3.3	Πρόγραμμα περισυλλογής, διαχείρισης ή /και αποτέφρωσης κάθε είδους νεκρών ζώων και κατασχεθέντων τροφίμων και λήψη δειγμάτων εγκεφαλικού ιστού από νεκρά βοοειδή και αιγοπρόβατα
2.3.4	Μελέτη διερεύνησης ρύπανσης Ασωπού ποταμού και αποκατάστασης
2.3.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΒΙΟ.ΚΑ.
2.3.6	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΧΥΤΑ

2.4	Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων
2.4.1	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΧΙΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ & ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
2.4.2	ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΗΧ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΙΔΙΑ ΜΕΣΑ
2.4.3	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΑΝΩΝ
2.4.4	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΧΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΡΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΩΝ
2.4.5	Κέντρο εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση επικίνδυνων καταστροφών
2.4.6	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
2.4.7	Καταπολέμηση κουνουπιών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας
2.4.8	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΑΒΡΩΜΕΝΩΝ ΑΚΤΩΝ
2.4.9	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΗΣ
2.6	Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων
2.6.1	ΈΡΓΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ
2.6.2	ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΟΜΒΡΙΩΝ
2.6.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ & ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
2.7	Πράσινη επιχειρηματικότητα
2.7.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
2.8	Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων
2.8.1	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ
2.8.2	ΑΝΑΔΑΣΜΟΙ
2.8.3	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ
2.8.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΦΙΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ & ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΟΡΩΝ
2.9	Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)
2.9.1	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

2.9.2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ- ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ
2.9.3	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΛΙΩΝ
2.9.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΜΙΚΡΑ ΦΡΑΓΜΑΤΑ, ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ, ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΚΛΠ)
2.10	Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς
2.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
2.10.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
2.11	Πράσινες πόλεις
2.11.1	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ ΜΕ ΟΡΟΥΣ ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ
2.11.2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΑΝΑΔΕΙΞΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ
2.11.3	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

► **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΥΓΕΙΑ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ)**

Στον ακόλουθο Πίνακα αποτυπώνονται οι δράσεις και τα έργα στον Αναπτυξιακό Στόχο της Κοινωνικής Ανάπτυξης. Το σύνολο των περιγραφόμενων δράσεων αποτελούν τις προτεινόμενες δέσμες δράσεων του Αναπτυξιακού Στόχου ανά Άξονα Προτεραιότητας.

Πίνακας 11: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Κοινωνική Ανάπτυξη

A/A	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ
3.1	Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός
3.1.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
3.1.2	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
3.2	Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης
3.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΛΠ.)
3.3	Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό

3.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΑΡ. 1 ΠΑΡ. 4 Ν. 4019/2011) ΣΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ
3.4	Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ
3.4.1	ΕΡΓΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
3.5	Κοινωνικές επενδύσεις
3.5.1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΠΧ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ)
3.8	Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης
3.8.1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
3.11	Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στην εκπαίδευση.
3.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΑΡ. 1 ΠΑΡ. 4 Ν. 4019/2011) ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.
3.13	Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
3.13.1	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
3.14	Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών
3.14.1	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΩΝ ΧΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.)
3.14.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ, ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

► **ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (ΔΙΚΤΥΑ, ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ)**

Στον ακόλουθο Πίνακα αποτυπώνονται οι δράσεις και τα έργα στον Αναπτυξιακό Στόχο Ανάπτυξης Υποδομών. Οι περιγραφόμενες δράσεις αφορούν τόσο έργα υπό εκτέλεση όσο και νέα έργα. Το σύνολο των περιγραφόμενων δράσεων αποτελούν τις προτεινόμενες δέσμες δράσεων του Αναπτυξιακού Στόχου ανά Προτεραιότητα.

Πίνακας 12: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Ανάπτυξη Υποδομών

Α/Α	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ
4.1	Υποδομές ΤΠΕ
4.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΠΕ

4.1.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΠΕ
4.2	Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές
4.2.1	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
4.2.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
4.3	Λιμενικές υποδομές
4.3.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΕΚΤΑΣΗ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
4.3.2	ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ
4.3.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
4.5	Οδικές υποδομές
4.5.1	ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
4.5.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
4.7	Υδατοδρόμια
4.7.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΩΝ
4.8	Οδική ασφάλεια
4.8.1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
4.8.2	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
4.8.3	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
4.8.4	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ & ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
4.8.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
4.10	Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
4.10.1	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ
4.10.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
4.10.3	ΕΡΓΑ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
4.11	Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα
4.11.1	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ

► **ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ (ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ)**

Στον ακόλουθο Πίνακα αποτυπώνονται οι δράσεις και τα έργα στον Αναπτυξιακό Στόχο της Εξωστρέφειας. Το σύνολο των περιγραφόμενων δράσεων αποτελούν τις προτεινόμενες δέσμες δράσεων του Αναπτυξιακού Στόχου ανά Άξονα Προτεραιότητας.

Πίνακας 13: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Εξωστρέφεια

A/A	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ
5.1	Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
5.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΝΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ
5.2	Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού
5.2.1	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ
5.2.2	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ
5.2.3	ΕΡΓΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
5.2.4	ΜΕΤΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
5.2.5	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ HEALTH & WELLNESS
5.2.6	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ CITY BREAK
5.3	Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
5.3.1	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ
5.3.2	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ
5.3.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
5.3.4	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
5.4	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
5.4.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
5.5	Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
5.5.1	ΜΟΥΣΕΙΑ (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ)

5.5.2	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΑΝΑΔΕΙΞΗ)
5.5.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ
5.6	Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
5.6.1	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
5.7	Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες
5.7.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ
5.8	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
5.8.1	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ
5.9	Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ & ΠΓΕ
5.9.1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΠΟΠ & ΠΓΕ
5.11	Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό
5.11.1	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ
5.11.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

► ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Εκτός των πέντε ανωτέρω Αναπτυξιακών Στόχων που προστίθεται έκτος Αναπτυξιακός Στόχος που αφορά στην υποστήριξη του Προγράμματος και συμπεριλαμβάνει τους Άξονες Προτεραιότητας 6.1. Διοικητική Υποστήριξη και 6.2 Τεχνική Βοήθεια. Στον ακόλουθο Πίνακα αποτυπώνονται οι δράσεις και τα έργα στον Αναπτυξιακό Στόχο της Υποστήριξης του Προγράμματος.

Πίνακας 14: Πίνακας κατηγοριών Έργων και Δράσεων για την Υποστήριξη του Προγράμματος

Α/Α	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ
6.	6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
6.1	6.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
6.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
6.2	6.2 ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

6.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ
6.2.2	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
6.2.3	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΠΑ
6.2.4	ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ –ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ
6.2.5	ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

2.2.5 Τεκμηρίωση της ανάγκης χρηματοδότησης από το ΕΠΑ

Ο σχεδιασμός της στρατηγικής του ΠΠΑ της Στερεάς Ελλάδας και η πρόταση για επιμέρους δέσμες δράσεων, λαμβάνει υπόψη το σύνολο των έργων που είτε υλοποιούνται, είτε έχουν εγκριθεί, ή βρίσκονται στο διαχρονικό σχεδιασμό της Περιφέρειας, εξετάζοντας και λαμβάνοντας υπόψη τις συνέργειες και τις συμπληρωματικότητες για την κάλυψη των αποτυπωμένων αναγκών, με τις δράσεις που προωθούνται στο πλαίσιο του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020, όπως και με αυτές που χρηματοδοτούνται από ίδιους πόρους της περιφερειακής αρχής. Στο πλαίσιο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω συνέργειες, παρακάτω παρατίθενται οι επιμέρους πτυχές τεκμηρίωσης της χρηματοδότησης των προτεινόμενων δράσεων από το ΠΠΑ σε σύνδεση με τις ανάγκες και ελλείψεις που έχουν διαπιστωθεί ανά Αναπτυξιακό Στόχο.

Οι χρηματοδοτικές δράσεις του ΠΠΑ στους Αναπτυξιακούς Στόχους καλούνται να συμπληρώσουν, αλλά και να επεκτείνουν με περισσότερους πόρους τις σχετικές δράσεις στο πλαίσιο του ΠΕΠ, προσδίδοντας περισσότερη ευελιξία και ταχύτητα, με παράλληλο γνώμονα την συμπερίληψη περισσότερων δικαιούχων και κατηγοριών έργων που δεν είναι εφικτό να χρηματοδοτηθούν βάσει των κανόνων επιλεξιμότητας και αιρεσιμότητας του ΕΣΠΑ (π.χ. αρδευτικά έργα, τοπική οδοποιία κ.α.), όπως και για έργα που η υλοποίηση απαιτεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από την περίοδο επιλεξιμότητας στο ΕΣΠΑ ή έργα των οποίων η αναγκαιότητα προκύπτει από έκτακτες καταστάσεις.

► Έξυπνη Ανάπτυξη

Η ανάγκη αξιοποίησης της χρηματοδότησης του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Έξυπνη Ανάπτυξη', προκύπτει από τις ανάγκες, ελλείψεις και προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί και σχετίζονται με την εξειδίκευση σε δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογικής έντασης, το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού, τον μικρό αριθμό επιχειρήσεων και κλάδων με μεγάλη συγκέντρωση ερευνητικού προσωπικού, το χαμηλό βαθμό απασχολησιμότητας ερευνητικού προσωπικού σε μικρές επιχειρήσεις, την έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις, το χαμηλό βαθμό διείσδυσης ΤΠΕ στις παραγωγικές και καθημερινές δραστηριότητες, με οριζόντιο γνώμονα την άμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφέρειας, όπως και αυτών που πρόσφατα αναδύονται από τα μέτρα αντιμετώπισης της επιδημίας COVID-19.

► Πράσινη Ανάπτυξη:

Η ανάγκη αξιοποίησης της χρηματοδότησης του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Πράσινη Ανάπτυξη', προκύπτει από τις ανάγκες, ελλείψεις και προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί και σχετίζονται με τις αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον από την κλιματική αλλαγή, την αύξηση συχνότητας εμφάνισης και έντασης ακραίων φαινομένων, την σημαντική επιβάρυνση του περιβάλλοντος και του υδροφόρου ορίζοντα στις βιομηχανικές περιοχές, την υστέρηση έναντι των στόχων για τη διαχείριση των αποβλήτων που θέτει το

ΠΕΣΣΔΑ, την μικρή διασύνδεση της παραγωγής ενέργειας με το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό, την υστέρηση στην ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας, την έλλειψη ρευστότητας για υλοποίηση νέων επενδυτικών σχεδίων λόγω της οικονομικής κρίσης των προηγούμενων ετών, την μη προστασία, διατήρηση και ανάδειξη του πλούσιου και διαφοροποιημένου φυσικού/οικολογικού αποθέματος, με οριζόντιο γνώμονα την άμβλυση των αρνητικών επιπτώσεων των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφέρειας, όπως και αυτών που πρόσφατα αναδύονται από τα μέτρα αντιμετώπισης της επιδημίας COVID-19.

► Κοινωνική Ανάπτυξη

Η ανάγκη αξιοποίησης της χρηματοδότησης του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη', προκύπτει από τις ανάγκες, ελλείψεις και προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί και σχετίζονται με τα επίπεδα ανεργίας στους νέους και στο γενικό ανθρώπινο δυναμικό, στη διαρροή εκτός Περιφέρειας εξειδικευμένου δυναμικού, με την ανάγκη ενίσχυσης των υποδομών υγείας και εκπαίδευσης, την στήριξη των ευπαθών ομάδων, την ενθάρρυνση αθλητικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση της χωρικής συνοχής, με οριζόντιο γνώμονα την άμβλυση των αρνητικών επιπτώσεων των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφέρειας, όπως και αυτών που πρόσφατα αναδύονται από τα μέτρα αντιμετώπισης της επιδημίας COVID-19.

► Ανάπτυξη Υποδομών

Η ανάγκη αξιοποίησης της χρηματοδότησης του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Ανάπτυξη Υποδομών', προκύπτει από τις ανάγκες, ελλείψεις και προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί και σχετίζονται με ελλείψεις στο οδικό δίκτυο που δημιουργούν ενδοπεριφερειακές ανισότητες, με ανεπαρκή ευρωζωνικά δίκτυα στην ύπαιθρο αλλά και σε αστικές και τουριστικές περιοχές, με την ενδοπεριφερειακή ανισορροπία σε σχέση με υποδομές σχετιζόμενες με την εφοδιαστική αλυσίδα, με ελλείψεις σε λιμενικές υποδομές και σε υποδομές προώθησης της πολυτροπικής κινητικότητας, με οριζόντιο γνώμονα την άμβλυση των αρνητικών επιπτώσεων των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφέρειας, όπως και αυτών που πρόσφατα αναδύονται από τα μέτρα αντιμετώπισης της επιδημίας COVID-19.

► Εξωστρέφεια

Η ανάγκη αξιοποίησης της χρηματοδότησης του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Ενίσχυση Εξωστρέφειας', προκύπτει από τις ανάγκες, ελλείψεις και προκλήσεις που έχουν εντοπιστεί και σχετίζονται με τον υψηλό βαθμό εξάρτησης από την Αθήνα (ειδικά η βιομηχανική περιοχή), με την εξειδίκευση σε δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογικής έντασης, το δυσίμο στην οικονομική δραστηριότητα, με την έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις, με έναν τουριστικό κλάδο που δεν καταφέρνει να αξιοποιήσει στο έπακρο τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής, την έλλειψη συμπράξεων - δικτύων - συνεταιρισμών που να στηρίζουν την εξαγωγική δραστηριότητα στον τομέα των αγροτικών προϊόντων και την ανεπαρκή προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς, με οριζόντιο γνώμονα την άμβλυση των αρνητικών επιπτώσεων των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφέρειας, όπως και αυτών που πρόσφατα αναδύονται από τα μέτρα αντιμετώπισης της επιδημίας COVID-19.

Σε αυτό το σημείο κρίνεται κατάλληλο να αναφερθούν ενδεικτικά οι κατηγορίες δράσεων που εξαιρούνται από τη δυνατότητα χρηματοδότησης στο υπό σχεδιασμό νέο ΕΣΠΑ 2021-2027, για τα Ταμεία ΕΤΠΑ, ΤΑ, ΕΚΤ+ και ΤΔΜ, σύμφωνα και με τη 2^η Εγκύκλιο του σχεδιασμού των Προγραμμάτων 2021-2027 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Η εν λόγω παράθεση

ενισχύει την τεκμηρίωση για την αναγκαιότητα χρηματοδότησης μιας σειράς έργων και δράσεων από το ΠΠΑ, τα οποία δεν θα δύναται να καλυφθούν από το ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2021-2027 ή τα επόμενα Τομεακά Προγράμματα.

ΕΤΠΑ και ΤΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του σχεδίου του Κανονισμού ΕΤΠΑ/ ΤΣ, τα συγκεκριμένα Ταμεία δεν μπορούν να χρηματοδοτήσουν:

- Την κατασκευή αεροδρομίων. Εξαιρέση αποτελούν οι δράσεις για την ενίσχυση της ασφάλειας και της μετρίαση των περιβαλλοντικών επιδράσεων στα υφιστάμενα αεροδρόμια.
- Επενδύσεις σε ΧΥΤΥ/ΧΥΤΑ (landfills) με εξαίρεση τον παροπλισμό τους, την μετατροπή τους και αύξηση της ασφάλειας των υφιστάμενων, με την προϋπόθεση ότι δεν αυξάνεται η δυναμικότητα τους.
- Επενδύσεις για την αύξηση της δυναμικότητας των εγκαταστάσεων εναπομεινάντων αποβλήτων.
- Επενδύσεις για την παραγωγή, επεξεργασία, αποθήκευση και διανομή ορυκτών καυσίμων (φυσικό αέριο), με εξαίρεση στις περιπτώσεις που αντικαθιστούν θέρμανση με τη χρήση του άνθρακα.
- Προμήθεια σιδηροδρομικού τροχαίου υλικού. Εξαιρέση αποτελεί η περίπτωση που ο φορέας που έχει αναλάβει τον σιδηρόδρομο στην περίπτωση της πλήρους ιδιωτικοποίησης είναι νεοσύστατη επιχείρηση.
- Τον παροπλισμό ή την κατασκευή πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.
- Τις επενδύσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από δραστηριότητες που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ5 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- Την παρασκευή, επεξεργασία και εμπορία καπνού και προϊόντων καπνού.
- Τις προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, εκτός αν επιτραπεί βάσει των εφαρμοστέων κανόνων της Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις ή για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Επιπλέον, το Ταμείο Συνοχής δεν στηρίζει τις επενδύσεις στη στέγαση, εκτός εάν σχετίζονται με την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης ή τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

ΕΚΤ+

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Κανονισμού για το ΕΚΤ+, οι κάτωθι κατηγορίες δαπανών δεν είναι επιλέξιμες:

- Η αγορά γης, ακινήτων και η υλοποίηση υποδομών.
- Η αγορά επίπλωσης, εξοπλισμού και οχημάτων, εκτός αν είναι απαραίτητη για την επίτευξη του στόχου της πράξης, ή αν αυτά τα είδη αποσβήνονται πλήρως, ή η αγορά τους συνιστά την πιο οικονομική επιλογή.

2.2.6 Καθεστώς Ενίσχυσης

Κατά την κατάρτιση και την υλοποίηση δράσεων και πράξεων κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζεται η παράγραφος Β' του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107). Οι προκηρύξεις και οι προσκλήσεις που αφορούν δράσεις και πράξεις κρατικών ενισχύσεων που

χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑ εκδίδονται από τον αρμόδιο Υπουργό ή Περιφερειάρχη, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, η οποία αφορά την εναρμόνιση με τις προδιαγραφές του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) του άρθρου 57 του ν. 4314/2014, εφόσον η χρήση του προβλέπεται από την απόφαση της παραγράφου Γ' του άρθρου 129 του παρόντος. Στις προκηρύξεις και στις προσκλήσεις ορίζονται οι δικαιούχοι των ενισχύσεων, οι επιλέξιμες δαπάνες, οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια υπαγωγής, οι προθεσμίες και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Προβλέπεται η δυνατότητα να πιστοποιούνται οι δαπάνες των επί μέρους δράσεων και πράξεων κρατικών ενισχύσεων από ορκωτούς λογιστές, οι οποίοι υποβάλλουν σχετική βεβαίωση για τη νομιμότητα και την κανονικότητα διενέργειας των δαπανών, την ορθή λογιστική καταχώριση και την εξόφλησή τους, καθώς και για το ότι οι δαπάνες πραγματοποιήθηκαν εντός της επιλέξιμης περιόδου, ότι αφορούν στο εγκεκριμένο έργο, ότι τηρήθηκαν οι όροι της απόφασης χορήγησης της ενίσχυσης και ότι υπάρχουν επαρκή δικαιολογητικά. Ο ορκωτός λογιστής επιλέγεται από τον δικαιούχο και η δαπάνη για την αμοιβή του είναι επιλέξιμη στο οικείο πρόγραμμα και μέχρι τρεις (3) μήνες μετά από τη λήξη του έργου.

Οι προκηρύξεις των κρατικών ενισχύσεων αναρτώνται στο Πρόγραμμα «Διαύγεια» σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3861/2010 (Α' 112), καθώς και σε διαδικτυακό χώρο του ΕΠΑ, ενώ παράλληλα αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης που κρίνονται απαραίτητες για τη διασφάλιση της ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων και της διαφάνειας.

Οι φορείς που χορηγούν σύμφωνα με την παράγραφο 1 κρατικές ενισχύσεις ήσσονος σημασίας χρησιμοποιούν υποχρεωτικά το Πληροφοριακό Σύστημα Σώρευσης Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας (ΠΣΣΚΕΗΣ) του άρθρου 57 Α του ν. 4314/2014, το οποίο προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 23 του ν. 4605/2019 (Α' 52).

Με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη μπορεί να ανατίθενται στην αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία με την επωνυμία «Ενδιάμεσος Φορέας Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας» (δ.τ. ΕΦΕΠΑΕ) καθήκοντα διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων χρηματοδοτούμενων από το ΕΠΑ.

Για τις ανάγκες αξιολόγησης των προτάσεων δράσεων κρατικών ενισχύσεων: α) συστήνεται από κάθε αρμόδιο φορέα Μητρώο Αξιολογητών, με απόφαση Περιφερειάρχη, η οποία καθορίζει, μεταξύ άλλων, τη διαδικασία σύστασης και τήρησης του Μητρώου, τις ειδικότητες, τα ειδικά προσόντα, τα δικαιολογητικά και τη διαδικασία επιλογής των αξιολογητών και εγγραφής τους στο Μητρώο, καθώς και τις ανατιθέμενες σε αυτούς αρμοδιότητες και τους όρους συμμετοχής τους στα προβλεπόμενα στάδια της αξιολόγησης ή β) χρησιμοποιείται το Μητρώο Αξιολογητών του Ενδιάμεσου Φορέα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας (ΕΦΕΠΑΕ) ή γ) χρησιμοποιείται άλλο υφιστάμενο Μητρώο. Το ύψος της καταβαλλόμενης στους αξιολογητές αποζημίωσης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Οικονομικών και δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015, όπως αυτό τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 52 του ν. 4369/2016 και την παράγραφο 5 του άρθρου 35 του ν. 4484/2017.

2.2.7 Δείκτες Εκρών

Για την μέτρηση και παρακολούθηση της συμβολής των έργων και των δράσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζονται ενδεικτικοί δείκτες εκρών που δύναται να αξιοποιηθούν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των έργων.

Στον επόμενο Πίνακα παρουσιάζονται οι προτεινόμενοι δείκτες εκρών που επιλέγονται και θα εξυπηρετήσουν τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Εξυπνη Ανάπτυξη' του ΠΠΑ.

Πίνακας 15: Δείκτες εκρών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Εξυπνη Ανάπτυξη'

Δείκτες Εκρών ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας του ΠΠΑ 2021-2025					
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ		ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ
1	ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	1.1.	Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής	6002	Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται
				101	Εργαστηριακές υποδομές που ενισχύονται
		1.3.	Πρώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις	SO027	Δομές στήριξης επιχειρήσεων για παραγωγή καινοτομίας
		1.4.	Συστάδες ανάπτυξης	6703	Αριθμός συνεργατικών σχημάτων (clusters) και δικτύων που δημιουργούνται
		1.5.	Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα	SO013	Περιοχές ενδιαφέροντος όπου ενισχύεται η οικονομική δραστηριότητα
		1.6.	Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση	CO22	Αριθμός έργων που αφορούν δημόσιες διοικήσεις ή δημόσιες υπηρεσίες σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο
		1.8.	Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης	4802	Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υποδομών για την παροχή υπηρεσιών νέφους
		1.10	Έξυπνες πόλεις	SO023	Ευφυή συστήματα μεταφορών
		1.11.	Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	CO10	Πρόσθετα νοικοκυριά με πρόσβαση σε ευζωνικά δίκτυα με ταχύτητα τουλάχιστον 30 MBPS

Στον παρακάτω Πίνακα παρουσιάζονται οι προτεινόμενοι δείκτες εκρών που επιλέγονται και θα εξυπηρετήσουν τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Πράσινη Ανάπτυξη' του ΠΠΑ.

Πίνακας 16: Δείκτες εκροών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Πράσινη Ανάπτυξη'

Δείκτες Εκροών ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας του ΠΠΑ 2021-2025					
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	
2	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	2.1.	Ενεργειακή απόδοση	00308	Πλήθος δημόσιων κτιρίων που υποστηρίζονται για την ενεργειακή αναβάθμισή τους
				1302	Εξοικονόμηση ενέργειας σε κοινόχρηστους χώρους
		2.3.	Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	CO17	Στερεά απόβλητα: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων
				CO19	Επεξεργασία λυμάτων: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων
				T1812	Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων
				T4412	Ποσότητα Αστικών Στερεών Αποβλήτων που οδηγείται σε ασφαλή διάθεση
				T2105	Μήκος αποχετευτικού δικτύου
		2.4.	Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	CO1.6	Αριθ. έργων για την προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων
				CO20	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων: Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά μέτρα
				CO21	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων: Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα δασικής πυροπροστασίας
				2106	Έργα προστασίας ακτών

				8701	Πληθυσμός που ωφελείται από αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και κινδύνων
				8710	Αριθμός Σχεδίων Δράσης που εκπονούνται / εφαρμόζονται
		2.6.	Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων	CO18	Ύδρευση: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υπηρεσίες ύδρευσης
				2101	Ενημερωμένες ταυτότητες παραλιών
				2108	Παρεμβάσεις εφαρμογής Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής
		2.7.	Πράσινη επιχειρηματικότητα (επαναχρησιμοποίηση, διαχείριση γεωργικών αποβλήτων με χρήση ΑΠΕ κλπ)	T1027	Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας)
		2.8.	Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων	CO1.8	Αριθ. έργων για την αντικατάσταση ή τον εκσυγχρονισμό των κινητήρων
		2.9.	Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος	CO23	Φύση και βιοποικιλότητα: Επιφάνεια οικοτόπων που λαμβάνουν ενίσχυση για να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης
				T2103	Αριθμός δημόσιων κτιρίων που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση και χρήση ΑΠΕ
				2107	Προγράμματα Παρακολούθησης ορθής λειτουργίας ΕΕΛ
		2.10.	Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς	9101	Αναβάθμιση, προστασία και ανάδειξη χώρων φυσικής κληρονομιάς
				9106	Αριθμός αστικών τοποσήμων
		2.11.	Πράσινες πόλεις	CO38	Αστική ανάπτυξη: Δημιουργία ή ανάπλαση υπαίθριων χώρων σε αστικές περιοχές

				CO39	Αστική ανάπτυξη: Ανέγερση ή ανακαίνιση δημόσιων ή εμπορικών κτιρίων σε αστικές περιοχές
--	--	--	--	------	---

Στον επόμενο Πίνακα παρουσιάζονται οι προτεινόμενοι δείκτες εκρών που επιλέγονται και θα εξυπηρετήσουν τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη' του ΠΠΑ.

Πίνακας 17: Δείκτες εκρών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Κοινωνική Ανάπτυξη'

Δείκτες Εκρών ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας του ΠΠΑ 2021-2025					
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ		ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ
3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3.1.	Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	CO36	Υγεία: Πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας
				T1626	Μονάδες υγείας που βελτιώνονται
				CV1	Κόστος μέσων ατομικής προστασίας για την αντιμετώπιση του COVID-19
				CV2	Κόστος ιατρικού εξοπλισμού για την αντιμετώπιση του COVID-19
				5502	Αριθμός υποστηριζόμενων δομών
		3.2.	Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης	CO44	Αγορά εργασίας και κατάρτιση: Αριθμός συμμετεχόντων σε κοινές τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης και κοινή κατάρτιση
				10902	Άνεργοι ωφελούμενοι από ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης
		3.3.	Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού	T1268	Άτομα ευπαθών κοινωνικών ομάδων (όπως ορίζονται από την ισχύουσα Νομοθεσία) και άτομα που πλήττονται από τη φτώχεια
				11101	Αριθμός συμμετεχόντων που πλήττονται από τη φτώχεια και λοιπών

					μειονεκτούντων (άτομα με εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχειας, φυλακισμένοι/ αποφυλακισμένοι/ ανήλικι οι παραβάτες, άστεγοι, μετανάστες, απεξαρτημένα άτομα/άτομα υπό απεξάρτηση)
		3.4.	Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ	11505	Αριθμός δράσεων υποστήριξης ΑΜΕΑ
		3.5.	Κοινωνικές επενδύσεις	CO35	Παιδική μέριμνα και εκπαίδευση: Δυναμικότητα ενισχυόμενων υποδομών παιδικής μέριμνας ή εκπαίδευσης
				11213	Αριθμός ωφελούμενων από δομές παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και προστασίας
		3.8.	Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	5102	Αριθμός Σχολικών Μονάδων που εξοπλίζονται
		3.11.	Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στην εκπαίδευση.	T1268	Άτομα ευπαθών κοινωνικών ομάδων (όπως ορίζονται από την ισχύουσα Νομοθεσία) και άτομα που πλήττονται από τη φτώχεια
		3.13.	Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	T2213	Μήκος δικτύου ποδηλατόδρομων / μονοπατιών
		3.14.	Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών -στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών	T1028	Αριθμός σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης

Στον ακόλουθο Πίνακα παρουσιάζονται οι προτεινόμενοι δείκτες που επιλέγονται και θα εξυπηρετήσουν τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Ανάπτυξη Υποδομών' του ΠΠΑ.

Πίνακας 18: Δείκτες εκρών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Ανάπτυξη Υποδομών'

Δείκτες Εκρών ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας του ΠΠΑ 2021-2025					
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ		ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ		ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ
4	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	4.1.	Υποδομές ΤΠΕ	4602	Πρόσθετες επιχειρήσεις με ευρυζωνική πρόσβαση με ταχύτητα μεγαλύτερη των 100 Mbps

		4.2.	Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	701	Μήκος νέου δικτύου φυσικού αερίου, μέσης και χαμηλής πίεσης
		4.3.	Λιμενικές υποδομές	3901	Αριθμός λιμένων των οποίων αναπτύσσονται οι υποδομές
				SO035	Παρεμβάσεις για τη βελτίωση υποδομών υποδοχής σκαφών αναψυχής
		4.5.	Οδικές υποδομές	CO13	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων οδών
				CO13a	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων οδών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ
				CO14	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών
				CO14a	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ
		4.7.	Υδατοδρόμια	SO028	Εξυπηρετούμενοι επιβάτες
		4.8.	Οδική ασφάλεια	3402	Ενέργειες οδικής ασφάλειας
				3403	Έργα πρόληψης και διαχείρισης κινδύνου μετακινήσεων και μεταφορών
				T3276	Παρεμβάσεις για την οδική ασφάλεια πεζών
		4.10.	Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	4303	Ανοιχτοί χώροι στάθμευσης που δημιουργούνται
				4301	Σχέδια βιώσιμης αστικής κινητικότητας
		4.11.	Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα	O0303	Έργα που ενσωματώνουν ΤΠΕ στις μεταφορές

Για την επίτευξη του περιεχομένου του Αναπτυξιακού Στόχου 'Εξωστρέφεια', στον επόμενο Πίνακα παρουσιάζονται οι προτεινόμενοι δείκτες που επιλέγονται.

Πίνακας 19: Δείκτες εκροών για τον Αναπτυξιακό Στόχο 'Εξωστρέφεια'

Δείκτες Εκροών ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας του ΠΠΑ 2021-2025					
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ		
5	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	5.1.	Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	12306	Προβολή σε Εθνικά και Διεθνή ΜΜΕ (αριθμός ΜΜΕ)
				12307	Συμμετοχή σε Διεθνείς Τουριστικές Εκθέσεις
		5.2.	Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού	CO09	Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών
		5.3.	Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	9402	Μνημεία Αρχαιολογικοί χώροι που αναδεικνύονται αναβαθμίζονται
				9404	Αναβάθμιση, προστασία και ανάδειξη χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς
		5.4.	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς	9405	Δράσεις αξιοποίησης και ανάδειξης φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
				9404	Αναβάθμιση, προστασία και ανάδειξη χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς
		5.5.	Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα	9401	Κτίρια που αποκαθίστανται / αναδεικνύονται
		5.6.	Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	T2708	Αριθμός πολιτιστικών και καλλιτεχνικών θεσμών που ενισχύονται
		5.7.	Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες	T2708	Αριθμός πολιτιστικών και καλλιτεχνικών θεσμών που ενισχύονται
				T2701	Ψηφιακές εφαρμογές στους τομείς Τουρισμός – Πολιτισμός – Περιβάλλον
		5.8.	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	6602	Εργαλεία προώθησης της εξωστρέφειας ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στους 9

					στρατηγικούς τομείς της χώρας
		5.9.	Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ & ΠΓΕ	12307	Συμμετοχή σε Διεθνείς Τουριστικές Εκθέσεις
				12306	Προβολή σε Εθνικά και Διεθνή ΜΜΕ (αριθμός ΜΜΕ)
		5.11.	Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.)	12307	Συμμετοχή σε Διεθνείς Τουριστικές Εκθέσεις

Σε ότι αφορά στον Αναπτυξιακό Στόχο της Υποστήριξης του Προγράμματος, ως δείκτες εκροής για την πορεία υλοποίησης του προτείνονται οι παρακάτω:

Πίνακας 20: Δείκτες εκροών δράσεων 'Υποστήριξης Προγράμματος'

Δείκτες Εκροών ανά Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας του ΠΠΑ 2021-2025					
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ		ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΚΩΔΙΚΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ
6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	6.1.	Υποστηρικτικά εργαλεία για την οργάνωση της διαχείρισης που δημιουργούνται ή αναβαθμίζονται	12103	Υποστηρικτικά εργαλεία για την οργάνωση/διαχείριση που δημιουργούνται ή αναβαθμίζονται
				12105	Δικαιούχοι, φορείς που υποστηρίζονται
		6.2.	Τεχνική Βοήθεια	12305	Αριθμός εκδηλώσεων (ενέργειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης)
				12201	Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες, έρευνες, αξιολογήσεις

2.2.8 Δυνητικοί Δικαιούχοι

Στον παρακάτω Πίνακα αποτυπώνονται οι δυνητικοί δικαιούχοι σύμφωνα με τις προτεινόμενες δέσμες δράσεων που προτείνονται στο παρόν ΠΠΑ για την Στερεά Ελλάδα, βάσει της στόχευσης των Αξόνων Προτεραιότητας.

Πίνακας 21: Πίνακας Δυνητικών Δικαιούχων

Αναπτυξιακός Στόχος	Δυνητικοί Δικαιούχοι
Έξυπνη Ανάπτυξη	ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ
	Ακαδημαϊκά/ ερευνητικά ιδρύματα και ινστιτούτα
	Απασχολούμενοι
	Φυσικά πρόσωπα/ αυτοαπασχολούμενοι/ ερευνητές
	Μονάδες δημόσιας διοίκησης

Αναπτυξιακός Στόχος	Δυνητικοί Δικαιούχοι
	Περιφέρεια/ Δήμοι
Πράσινη Ανάπτυξη	Περιφέρεια/ Δήμοι
	Δημόσια και ιδιωτικά κτίρια
	Δημόσιοι φορείς ή/και Οργανισμοί εξυπηρέτησης δημοσίου συμφέροντος
	ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ
	Ακαδημαϊκά/ ερευνητικά ιδρύματα και ινστιτούτα
	Φυσικά πρόσωπα/ απασχολούμενοι/ ερευνητές
Κοινωνική Ανάπτυξη	Μονάδες Υγείας
	Άνεργοι
	Απασχολούμενοι
	Άτομα με αναπηρία
	ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ
	Μονάδες εκπαίδευσης
	Συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες κατά περίπτωση
	Περιφέρεια/ Δήμοι
	Δημόσιοι φορείς ή/και Οργανισμοί εξυπηρέτησης δημοσίου συμφέροντος
Ανάπτυξη Υποδομών	ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ
	Ακαδημαϊκά/ ερευνητικά ιδρύματα και ινστιτούτα
	Περιφέρεια/ Δήμοι
	Δημόσιοι φορείς ή/και Οργανισμοί εξυπηρέτησης δημοσίου συμφέροντος
	Μονάδες Υγείας και Εκπαίδευσης
Εξωστρέφεια	ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ
	Ακαδημαϊκά/ ερευνητικά ιδρύματα και ινστιτούτα
	Απασχολούμενοι
	Φυσικά πρόσωπα/ αυτοαπασχολούμενοι/ ερευνητές
	Μονάδες δημόσιας διοίκησης
	Δημόσιοι φορείς ή/και Οργανισμοί εξυπηρέτησης δημοσίου συμφέροντος
	Περιφέρεια/ Δήμοι

Πηγή : ίδια Επεξεργασία

2.3 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΕΠΑ

Στην ενότητα αυτή, μέσω του παρακάτω συνδυαστικού Πίνακα, αποτυπώνεται η συμβολή των επιλεγμένων Δεικτών επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων στο πλαίσιο του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας, όπως αντλήθηκαν από το πλέγμα των Δεικτών του ΕΠΑ 2021-2025, δείχνοντας σε ποιους

δείκτες του εθνικού προγράμματος συμβάλλουν οι Αναπτυξιακοί Στόχοι και οι Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι του περιφερειακού προγράμματος.

Πίνακας 22: Συμβολή των Αναπτυξιακών Στόχων και Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ στους Δείκτες του ΕΠΑ

Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ	Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	Επιλεγμένοι Δείκτες στο ΠΠΑ
<p>ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΕΡΕΥΝΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ)</p>	<p>1. Έξυπνη Διακυβέρνηση. 2. Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα. 3. Έξυπνες πόλεις. 4. Ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας. 5. Ψηφιακές υπηρεσίες ολοκληρωμένης υποστήριξης και επανάχρηση των δεδομένων.</p>	Χρήστες του διαδικτύου (% των ατόμων)
		Χρήστες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (% των ατόμων)
		Κάλυψη ευρυζωνικών επικοινωνιών υπερυψηλής ταχύτητας 1 Gbps (% των σχολείων, μεταφορικών κόμβων, δημόσιων υπηρεσιών)
		Βασικές ψηφιακές δεξιότητες (% των ατόμων)
		Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες - Υποδείκτης DESI ¹
		Απασχόληση στη βιομηχανία υψηλής, μέσης-υψηλής τεχνολογίας και σε υπηρεσίες έντασης γνώσης (% της συνολικής απασχόλησης)
		Αριθμός αιτήσεων για πατέντα - Συγκριτική Κατάταξη με μ.ό. ΕΕ στον Ευρωπαϊκό Δείκτη Καινοτομίας
		Υπολογιστικό νέφος Cloud (% των επιχειρήσεων)
		Διεθνής Κατάταξη Ανάπτυξης Clusters - WorldEconomicForum
Ποσοστό (%) ατόμων με σοβαρή και μέτρια αναπηρία 16 ετών και άνω που έχουν τη δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο όποτε το χρειάζονται		
<p>ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ)</p>	<p>1. Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών δεδομένων 2. Ανάπτυξη υποδομών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος 3. Διαχείριση αποβλήτων. 4. Πράσινες πόλεις/ Ενεργειακή απόδοση. 5. Κυκλική οικονομία.</p>	Ενεργειακή ανακαίνιση του συνολικού εμβαδού της θερμικής ζώνης των κτιρίων της κεντρικής δημόσιας διοίκησης
		Ανακαίνιση και αντικατάσταση κτιρίων κατοικίας με νέα σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης
		Μείωση της ενεργειακής ένδειας
		Ποσοστό κυκλικής χρήσης των υλικών
		Έκθεση σε ατμοσφαιρική ρύπανση από αιωρούμενα σωματίδια (PM2.5)
		Μερίδιο ηλεκτροκίνητων επιβατικών οχημάτων στις ετήσιες νέες ταξινομήσεις
<p>ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΥΓΕΙΑ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ</p>	<p>1. Υγεία . 2. Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού. 3. Άτομα με αναπηρία</p>	Σύνολο νοσοκομειακών κλινών, ανά 1000 κατοίκους
		Αριθμός μονάδων Μαγνητικής Τομογραφίας (MRI), εντός και εκτός νοσοκομείων, ανά εκατομμύριο κατοίκων
		Αριθμός σαρτών Αξονικής Τομογραφίας (CT) εντός και εκτός νοσοκομείων, ανά εκατομμύριο κατοίκων

Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ	Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	Επιλεγμένοι Δείκτες στο ΠΠΑ
ΣΥΝΟΧΗ)	4. Εκπαίδευση.	Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και άλλες υπηρεσίες για παιδιά κάτω των 3 ετών, ως ποσοστό του πληθυσμού της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας
	5. Κοινωνικές επενδύσεις	Συμμετοχή στην επίσημη παιδική μέριμνα ή εκπαίδευση παιδιών κάτω των 3 ετών που διαβιούν σε συνθήκες κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE)
	6. Αθλητισμός.	Ποσοστό απασχόλησης ατόμων 25-34 ετών, με ανώτερη δευτεροβάθμια ή μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση
	7. Ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.	Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων, % του πληθυσμού ηλικίας 20-34
		Ποσοστό σχολείων με γρήγορη σύνδεση σε ίντερνετ υψηλής ταχύτητας (1GB)
		Ποσοστό ατόμων με (και χωρίς) περιορισμό δραστηριότητας/αναπηρία, ηλικίας 30-34 ετών, που έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά φύλο και σοβαρότητα αναπηρίας
		Ποσοστό πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στον πληθυσμό των ατόμων με (και χωρίς) περιορισμό δραστηριότητας/αναπηρία ηλικίας 18-29 ετών κατά φύλο και σοβαρότητα αναπηρίας
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (ΔΙΚΤΥΑ, ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ)		1. Δίκτυα & Μεταφορές.
	2. Εφοδιαστική αλυσίδα	Ετοιμότητα δικτύου 5G
	3. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών.	Χιλιόμετρα αυτοκινητόδρομων ανά εκατ. κατοίκους
		Εμπορευματικές Οδικές Μεταφορές (δισεκ. τόνο-χλμ)
		Μετακινήσεις με λεωφορεία και τρένα στο σύνολο των επιβατικών μεταφορών
		Δείκτης ποιότητας λιμενικών υποδομών
ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ (ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ Σ ΤΟΜΕΑΣ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ)	1. Πολιτισμός.	Εξαγωγές, συνολική αξία ως % του ΑΕΠ1
	2. Προώθηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ως προορισμού τεσσάρων εποχών.	Αρχαιολογικοί χώροι που λειτουργούν με διευρυμένο ωράριο, ως % του συνόλου
		% του συνόλου των μουσείων με δυνατότητες ψηφιακής ξενάγησης
	3. Εξωστρέφεια αγροδιατροφικού και μεταποιητικού τομέα.	% του συνόλου των μουσείων & αρχαιολογικών χώρων με εφαρμογή του ηλεκτρονικού εισιτηρίου
		Αύξηση αφίξεων από ΗΠΑ, Καναδά, Κίνα, Μέση Ανατολή σε σχέση με το 2019
	4. Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης	Αύξηση εξαγωγών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ σε σχέση με το 2019

Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ	Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	Επιλεγμένοι Δείκτες στο ΠΠΑ
	Προορισμού	Αύξηση του αριθμού των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων με διεθνώς αναγνωρισμένη πιστοποίηση σε σχέση με το 2019 Προστιθέμενη αξία που παράγεται από τον τομέα της Βιομηχανίας ως % του ΑΕΠ Σύνολο Εταιρικών Επενδύσεων, ως % του ΑΕΠ1

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

3 ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η Τεχνική Βοήθεια στο πλαίσιο του ΕΠΑ αναφέρεται στην υλοποίηση ενεργειών που αφορούν ιδίως τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό, την προετοιμασία, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο των προγραμμάτων, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Υπηρεσίας Συντονισμού, των Υπηρεσιών Διαχείρισης και των δικαιούχων για την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Οι δράσεις τεχνικής βοήθειας έχουν ιδιαίτερη σημασία για την 1^η προγραμματική περίοδο του ΕΠΑ, όπου η εξ'αρχής διαμόρφωση και εφαρμογή νέων ρυθμιστικών πλαισίων, διαδικασιών και συστημάτων διαχείρισης, αναμένεται να προκαλέσει για τις υπηρεσίες διαχείρισης του ΕΠΑ και των ΠΠΑ, σε πρώτη φάση ανάγκες προσαρμογής και πιθανό νέα αντικείμενα εργασιών. Στο πλαίσιο αυτό είναι εύλογο να δημιουργηθούν σημαντικές απαιτήσεις πχ κατάλληλης στελέχωσης, αναζήτησης εξειδικευμένης γνώσης, εξοπλισμού, ανάπτυξης εργαλείων οργάνωσης της διαχείρισης, δημοσιότητας, ενημέρωσης καθώς και εκπαίδευσης στελεχών, έτσι ώστε όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να ανταπεξέλθουν στις νέες προκλήσεις. Στα παραπάνω προστίθεται και η ανάγκη στήριξης των δυνητικών δικαιούχων των δράσεων / έργων, με στόχο και αυτοί να βελτιώσουν την οργανωτική τους αποτελεσματικότητα, αναφορικά με την υλοποίηση των έργων.

Ο προϋπολογισμός του αντίστοιχου άξονα προτεραιότητας των επιμέρους προγραμμάτων του ΕΠΑ σύμφωνα με το τρίτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 134 του ν. 4635/2019 (Α' 167) όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 83 του ν. 4849/2021 (Α' 207) «καθορίζεται ως ποσοστό μέχρι 1% του προϋπολογισμού» του ΠΠΑ.

Επισημαίνεται ότι οι δράσεις του άξονα Τεχνικής Βοήθειας, εκτός από την τρέχουσα αναπτυξιακή περίοδο, δύνανται να αφορούν και στην προπαρασκευή της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

3.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΘΟΥΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΠΑ

Στον παρακάτω Πίνακα αποτυπώνονται οι δράσεις που δύναται να περιληφθούν στον Άξονα Προτεραιότητας 6.2. του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας και αφορούν στην Τεχνική Βοήθεια, ώστε να υποστηριχθεί τεχνικά και διοικητικά η υλοποίηση των Ειδικών Στόχων του προγράμματος.

Πίνακας 23: Πίνακας Δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας του ΠΠΑ

Οριζόντιες κατηγορίες Δράσεων Τεχνικής Βοήθειας	
Ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων οργάνωσης της διαχείρισης	<i>Ενδεικτικά: Διαμόρφωση ειδικών θεσμικών / μεθοδολογικών / διαχειριστικών εργαλείων, ανάπτυξη / επέκταση συστημάτων πληροφορικής / διεπαφών / βάσεων δεδομένων</i>

<p>Υποστήριξη της υλοποίησης του ΠΠΑ</p>	<p><i>Ενδεικτικά: προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού, αγορά ή/ και ανάπτυξη λογισμικού, δαπάνες μετακινήσεων, δαπάνες εμπειρογνομόνων, εξασφάλιση εξωτερικών συμβουλευτικών υπηρεσιών και συμβούλων τεχνικής υποστήριξης κατά προτίμηση σε εξειδικευμένα θέματα, ανάπτυξη και διάχυση μεθόδων οργάνωσης, παραγωγή εκπαιδευτικών πακέτων, οργάνωση ή /και συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες, συναντήσεις εργασίας, εκδηλώσεις, σεμινάρια, κλπ. Στις ενδεικτικές δράσεις υποστήριξης της υλοποίησης του ΠΠΑ του περιλαμβάνεται επίσης η στήριξη της επάρκειας των δυνητικών δικαιούχων</i></p>
<p>Διενέργεια Επιθεωρήσεων – Πιστοποιήσεων</p>	<p><i>Ενδεικτικά: Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης για την πραγματοποίηση επιθεωρήσεων επαλήθευσης της υλοποίησης των δημοσίων έργων υποδομής (περιλαμβανομένης και της ποιότητας), που υλοποιούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων, διενέργεια επιτόπιων επιθεωρήσεων /πιστοποιήσεων.</i></p>
<p>Πληροφόρηση και Δημοσιότητα</p>	<p><i>Ενδεικτικά: παροχή πληροφόρησης και πρόσβασης για όλα τα Προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικών με την εξέλιξη της υλοποίησης τους, ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο των Προγραμμάτων, τήρηση των υποχρεώσεων δημοσιότητας που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία (ενδεικτικά, δημοσίευση προσκλήσεων – προκηρύξεων).</i></p>

Πηγή : ίδια Επεξεργασία

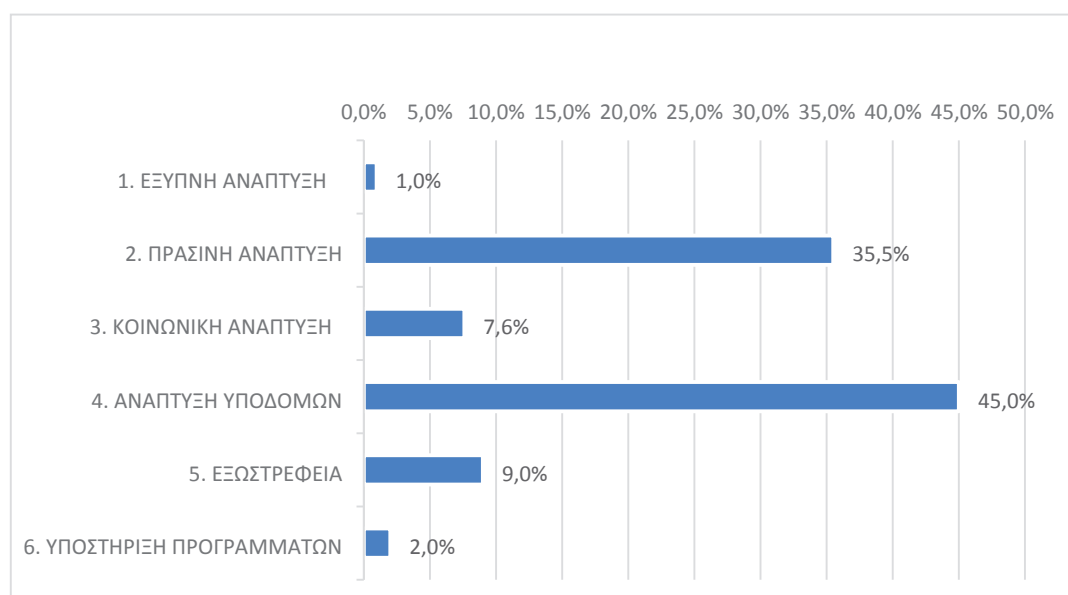
4 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ο προϋπολογισμός του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας και η συνοπτική του κατανομή στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Στρατηγικής, όπως αντλούνται από το ΕΠΑ, αποτυπώνεται στον ακόλουθο Πίνακα.

Πίνακας 24: Πίνακας Κατανομής Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (σε ευρώ)	Συμβολή (%) στο ΠΠΑ
1 ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	2.500.000,00	1,0%
2 ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	91.925.000,00	35,5%
3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	19.650.000,00	7,6%
4 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	116.425.000,00	45,0%
5 ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	23.400.000,00	9,0%
6 ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	5.100.000,00	2,0%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΠΑ	259.000.000,00	100,00%

Σχήμα 15: Ποσοστιαία κατανομή Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους

Η ανάλυση του προϋπολογισμού του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας και η κατανομή του στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Στρατηγικής και επιμέρους Άξονες Προτεραιότητας, όπως αντλούνται από τις προτεραιότητες του ΕΠΑ, αποτυπώνεται στον ακόλουθο Πίνακα.

Πίνακας 25: Πίνακας Κατανομής Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (σε ευρώ)					
Α/Α	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤ ΥΓΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΠΑ/ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΤΗ					
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2021	2022	2023	2024	2025	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	250.000,00	875.000,00	875.000,00	250.000,00	250.000,00	2.500.000,00
1.1	<i>Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής</i>	40.000,00	140.000,00	140.000,00	40.000,00	40.000,00	400.000,00
1.1.1	Περιφερειακό Κέντρο Έρευνας και Καινοτομίας						
1.3	<i>Πρώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις</i>	50.000,00	175.000,00	175.000,00	50.000,00	50.000,00	500.000,00
1.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ						
1.3.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ						
1.3.3	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ						

1.3.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ						
1.4	<i>Συστάδες ανάπτυξης</i>	50.000,00	175.000,00	175.000,00	50.000,00	50.000,00	500.000,00
1.4.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΤΑΔΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ						
1.5	<i>Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα</i>	45.000,00	157.500,00	157.500,00	45.000,00	45.000,00	450.000,00
1.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ						
1.5.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						
1.6	<i>Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση</i>	10.000,00	35.000,00	35.000,00	10.000,00	10.000,00	100.000,00
1.6.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ						
1.8	<i>Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης</i>	5.000,00	17.500,00	17.500,00	5.000,00	5.000,00	50.000,00
1.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ						
1.10	<i>Έξυπνες πόλεις</i>	45.000,00	157.500,00	157.500,00	45.000,00	45.000,00	450.000,00
1.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΞΥΠΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ						
1.11	<i>Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη</i>	5.000,00	17.500,00	17.500,00	5.000,00	5.000,00	50.000,00

1.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ						
2	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	91.755.000,00	50.000,00	45.000,00	50.000,00	25.000,00	91.925.000,00
2.1	<i>Ενεργειακή απόδοση</i>	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
2.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ						
2.1.2	Ενεργειακή Αναβάθμιση - Αυτοματοποίηση και Συντήρηση του Συστήματος Οδοφωτισμού στο Εθνικό Δίκτυο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με εξοικονόμηση Ενέργειας σαν Σύμβαση Ενεργειακής Απόδοσης (ΣΕΑ) με 12ετή διάρκεια						
2.1.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ						
2.3	<i>Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων</i>	4.300.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.300.000,00
2.3.1	ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΒΙΟ.ΚΑ.						
2.3.2	ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΧΥΤΑ						
2.3.3	Πρόγραμμα περισυλλογής, διαχείρισης ή /και αποτέφρωσης κάθε είδους νεκρών ζώων και κατασχεθέντων τροφίμων και λήψη δειγμάτων εγκεφαλικού ιστού από νεκρά βοοειδή και						

	αιγοπρόβατα						
2.3.4	Μελέτη διερεύνησης ρύπανσης Ασωπού ποταμού και αποκατάστασης						
2.3.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΒΙΟ.ΚΑ.						
2.3.6	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΈΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΧΥΤΑ						
2.4	<i>Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων</i>	41.150.000,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	41.150.000,0 0
2.4.1	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΧΙΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ & ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ						
2.4.2	ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΗΧ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΙΔΙΑ ΜΕΣΑ						
2.4.3	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΑΝΩΝ						
2.4.4	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΧΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΡΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΩΝ						

2.4.5	Κέντρο εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση επικίνδυνων καταστροφών						
2.4.6	ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						
2.4.7	Καταπολέμηση κουνουπιών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας						
2.4.8	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΑΒΡΩΜΕΝΩΝ ΑΚΤΩΝ						
2.4.9	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΗΣ						
2.6	<i>Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων</i>	2.700.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.700.000,00
2.6.1	ΈΡΓΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ						
2.6.2	ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΟΜΒΡΙΩΝ						
2.6.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ & ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ						
2.7	<i>Πράσινη επιχειρηματικότητα</i>	15.000,00	15.000,00	15.000,00	30.000,00	25.000,00	100.000,00
2.7.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						
2.8	<i>Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων</i>	6.150.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.150.000,00
2.8.1	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ						
2.8.2	ΑΝΑΔΑΣΜΟΙ						
2.8.3	ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ						

2.8.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΦΙΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ& ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΟΡΩΝ						
2.9	<i>Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)</i>	23.700.000,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	23.700.000,0 0
2.9.1	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ						
2.9.2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ						
2.9.3	ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΛΙΩΝ						
2.9.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΜΙΚΡΑ ΦΡΑΓΜΑΤΑ, ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ, ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ, ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΚΛΠ)						
2.10	<i>Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς</i>	15.000,00	35.000,00	30.000,00	20.000,00	0,00	100.000,00
2.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ						
2.10.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ						
2.11	<i>Πράσινες πόλεις</i>	11.725.000,0 0	0,00	0,00	0,00	0,00	11.725.000,0 0
2.11.1	ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ						

2.11.2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΑΝΑΔΕΙΞΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΩΡΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ						
2.11.3	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ						
3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	18.760.000,0 0	210.000,00	185.000,00	272.500,00	222.500,00	19.650.000,0 0
3.1	<i>Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός</i>	3.650.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.650.000,00
3.1.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ						
3.1.2	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ						
3.2	<i>Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης</i>	50.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	150.000,00
3.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΛΠ.)						
3.3	<i>Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό</i>	25.000,00	25.000,00	30.000,00	30.000,00	40.000,00	150.000,00
3.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΑΡ. 1 ΠΑΡ. 4 Ν. 4019/2011) ΣΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ						
3.4	<i>Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής</i>	70.000,00	70.000,00	40.000,00	40.000,00	30.000,00	250.000,00

	<i>ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ</i>						
3.4.1	ΕΡΓΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ						
3.5	<i>Κοινωνικές επενδύσεις</i>	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	100.000,00	400.000,00
3.5.1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΠΧ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ)						
3.8	<i>Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης</i>	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00
3.8.1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ						
3.11	<i>Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στην εκπαίδευση.</i>	10.000,00	10.000,00	10.000,00	35.000,00	35.000,00	100.000,00
3.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΑΡ. 1 ΠΑΡ. 4 Ν. 4019/2011) ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.						
3.13	<i>Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού</i>	11.900.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	11.900.000,00
3.13.1	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ						
3.14	<i>Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών</i>	5.000,00	5.000,00	5.000,00	17.500,00	17.500,00	50.000,00
3.14.1	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΩΝ						

	ΧΩΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.)						
3.14.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ Κ'ΕΝΤΡΩΝ, ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ						
4	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	116.300.000,00	42.500,00	42.500,00	20.000,00	20.000,00	116.425.000,00
4.1	Υποδομές ΤΠΕ	20.000,00	25.000,00	25.000,00	15.000,00	15.000,00	100.000,00
4.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΠΕ						
4.1.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΠΕ						
4.2	Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	1.600.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.600.000,00
4.2.1	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ						
4.2.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ						
4.3	Λιμενικές υποδομές	11.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	11.500.000,00
4.3.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΕΚΤΑΣΗ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ						
4.3.2	ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ						
4.3.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
4.5	Οδικές υποδομές	17.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17.000.000,00
4.5.1	ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ						
4.5.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ						

4.7	<i>Υδατοδρόμια</i>	500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
4.7.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΩΝ						
4.8	<i>Οδική ασφάλεια</i>	84.175.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	84.175.000,00
4.8.1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ						
4.8.2	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ						
4.8.3	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ						
4.8.4	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ & ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ						
4.8.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ						
4.10	<i>Πολυτροπική και αστική κινητικότητα</i>	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00
4.10.1	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ						
4.10.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						
4.10.3	ΕΡΓΑ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						
4.11	<i>Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα</i>	5.000,00	17.500,00	17.500,00	5.000,00	5.000,00	50.000,00
4.11.1	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ						
5	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	22.760.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	23.400.000,00

5.1	Πρώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00	200.000,00
5.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΝΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ						
5.2	Πρώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού	3.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.500.000,00
5.2.1	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ						
5.2.2	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ						
5.2.3	ΕΡΓΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ						
5.2.4	ΜΕΤΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ						
5.2.5	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ HEALTH & WELLNESS						
5.2.6	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ CITY BREAK						
5.3	Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων	13.800.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13.800.000,00

	<i>ιστορικού ενδιαφέροντος</i>						
5.3.1	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ						
5.3.2	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ						
5.3.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ						
5.3.4	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ						
5.4	<i>Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς</i>	1.400.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.400.000,00
5.4.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ						
5.5	<i>Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα</i>	3.900.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.900.000,00
5.5.1	ΜΟΥΣΕΙΑ (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ)						
5.5.2	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ-ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΑΝΑΔΕΙΞΗ)						
5.5.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΜΟΥΣΕΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ						

5.6	Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00	350.000,00
5.6.1	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ						
5.7	Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	50.000,00
5.7.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ						
5.8	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	75.000,00
5.8.1	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ						
5.9	Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ & ΠΓΕ	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	50.000,00
5.9.1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕ ΠΟΠ & ΠΓΕ						
5.11	Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	75.000,00
5.11.1	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ						
5.11.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ						
6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	1.800.000,00	1.800.000,00	600.000,00	450.000,00	450.000,00	5.100.000,00
6.1	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	1.350.000,00	1.350.000,00	500.000,00	400.000,00	400.000,00	4.000.000,00
6.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ						

	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ						
6.2	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	450.000,00	450.000,00	100.000,00	50.000,00	50.000,00	1.100.000,00
6.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ						
6.2.2	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ						
6.2.3	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΠΑ						
6.2.4	ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ – ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ						
6.2.5	ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ						
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Α		251.625.000,00	3.137.500,00	1.907.500,00	1.202.500,00	1.127.500,00	259.000.000,00
ΣΥΝΟΛΟ ΠΠΑ							259.000.000,00

* ΔΡΑΣΗ: αφορά ομοειδή έργα (συμπληρώνεται με κεφαλαία).

** Ονοματισμένο έργο: αφορά μόνο ένα έργο (συμπληρώνεται με πεζά).

Οι πόροι του ΠΠΑ κατανέμονται σε τρεις βασικές διαστάσεις – κατά έτος, στο σύνολο των τομέων και των περιφερειών και μεταξύ των τομεακών και περιφερειακών προγραμμάτων. Ως προς την κατανομή κατά έτος, παρότι η εφαρμοσμένη πρακτική πολυετών προγραμμάτων (όπως το ΕΣΠΑ 2014-2020) επιτάσσει οι πόροι να κατανέμονται ισόποσα στα έτη, με πρόβλεψη για την επίδραση του πληθωρισμού, στο ΕΠΑ 2021-2025, με δεδομένη την ανάγκη αντιμετώπισης των οικονομικών επιπτώσεων της πρόσφατης κρίσης και των νέων προκλήσεων λόγω της πανδημίας, καθώς επίσης και την συνέχιση της χρηματοδότησης των υφιστάμενων έργων, επιθυμητή είναι η εμπροσθοβαρής εκτέλεση του προγράμματος.

Ειδικά στην 1η προγραμματική περίοδο του ΕΠΑ ο κάθε φορέας έχει τη δυνατότητα να ανακατανείμει χρονικά τον προϋπολογισμό που του αναλογεί βάσει των αναγκών του, καθώς αναγνωρίζεται η ιδιαιτερότητα αυτής της περιόδου που προκύπτει από την ύπαρξη των υφιστάμενων έργων – μελετών από την πρότερη κατάσταση του Εθνικού ΠΔΕ.

Το ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες ανάγκες που προκύπτουν από την ύπαρξη των υφιστάμενων έργων – μελετών από την πρότερη κατάσταση του Εθνικού ΠΔΕ, και το γεγονός ότι η πλειοψηφία των έργων που αφορούν επαναλαμβανόμενες δράσεις θα ενταχθούν από το πρώτο έτος του προγράμματος με ορίζοντα ολοκλήρωσης το πέρας της προγραμματικής περιόδου κατανέμει το μεγαλύτερο ποσοστό του προϋπολογισμού του προγράμματος στο πρώτο έτος (97,15%) υλοποίησής του. Αναλυτικά για το έτος 2021 προβλέπεται ποσοστό 97,15%, για το 2022 ποσοστό 1,21%, για το 2023 ποσοστό 0,74%, για το 2024 ποσοστό 0,46% και για το 2025 ποσοστό 0,44%.

Πίνακας 26: Χρονοδιάγραμμα του Προγράμματος

Α/Α ³	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ¹ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΠΠΑ/ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ² ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ	Προϋπολογισμός /Ετήσιο Ποσοστό Υλοποίησης	ΕΤΗ					ΣΥΝΟΛΟ
			2021	2022	2023	2024	2025	
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ							
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Προϋπολογισμός	250.000,00	875.000,00	875.000,00	250.000,00	250.000,00	2.500.000,00
		Ετήσιο Ποσοστό Υλοποίησης	10,00%	35,00%	35,00%	10,00%	10,00%	100,00%
2	2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Προϋπολογισμός	91.755.000,00	50.000,00	45.000,00	50.000,00	25.000,00	91.925.000,00
		Ετήσιο Ποσοστό Υλοποίησης	99,82%	0,05%	0,05%	0,05%	0,03%	100,00%
3	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	Προϋπολογισμός	18.760.000,00	210.000,00	185.000,00	272.500,00	222.500,00	19.650.000,00
		Ετήσιο Ποσοστό Υλοποίησης	95,47%	1,07%	0,94%	1,39%	1,13%	100,00%
4	4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	Προϋπολογισμός	116.300.000,00	42.500,00	42.500,00	20.000,00	20.000,00	116.425.000,00
		Ετήσιο Ποσοστό Υλοποίησης	99,89%	0,04%	0,04%	0,02%	0,02%	100,00%
5	5. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	Προϋπολογισμός	22.760.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	160.000,00	23.400.000,00
		Ετήσιο Ποσοστό Υλοποίησης	97,26%	0,68%	0,68%	0,68%	0,68%	100,00%
6	6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	Προϋπολογισμός	1.800.000,00	1.800.000,00	600.000,00	450.000,00	450.000,00	5.100.000,00
		Ετήσιο Ποσοστό Υλοποίησης	35,29%	35,29%	11,76%	8,82%	8,82%	100,00%

5 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

5.1 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Μέσω των πέντε (5) Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ), που διαχειρίζονται από κοινού η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι χώρες της ΕΕ, διοχετεύονται περισσότεροι από τους μισούς χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΕ. Η συμβολή στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διασφάλιση βιώσιμων και υγιών συνθηκών τόσο στην ευρωπαϊκή οικονομία όσο και στο περιβάλλον αποτελούν το στόχο των Ταμείων αυτών.

Τα ΕΔΕΤ εστιάζουν κυρίως σε 5 τομείς:

- Έρευνα και καινοτομία
- Ψηφιακές τεχνολογίες
- Στήριξη της οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών
- Βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων
- Μικρές επιχειρήσεις

Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία:

- Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)**, το οποίο προωθεί την ισόρροπη ανάπτυξη των διαφόρων περιφερειών της ΕΕ.
- Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**, το οποίο στηρίζει έργα σχετικά με την απασχόληση σε ολόκληρη την Ευρώπη και επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό της Ευρώπης - τους εργαζομένους, τους νέους και όλους όσους αναζητούν εργασία.
- Το **Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)**, το οποίο χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος σε χώρες στις οποίες το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι χαμηλότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ.
- Το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)**, το οποίο εστιάζει στην επίλυση των ιδιαίτερων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές της ΕΕ.
- Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)**, το οποίο βοηθά τους αλιείς να υιοθετήσουν πρακτικές βιώσιμης αλιείας και τις παράκτιες κοινότητες να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής κατά μήκος των ευρωπαϊκών ακτών.

Συμπληρωματικότητα με πολιτικές Ευρωπαϊκών Ταμείων

Όσον αφορά τη συμπληρωματικότητα του Προγράμματος με τις πολιτικές των ευρωπαϊκών ταμείων παρατηρούνται τα εξής:

Ως **προς το ΕΤΠΑ** εντοπίζεται έντονη συμπληρωματικότητα μεταξύ Περιφερειακών και Εθνικών Δράσεων για την ανάπτυξη της Έρευνας και Καινοτομίας που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ. Στο ίδιο πλαίσιο θα αξιοποιηθούν οι αντίστοιχοι πόροι του ΕΠΑ, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ολοκληρωμένη κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των ΜΜΕ για την μετάβασή τους στο νέο μοντέλο ανάπτυξης, καθώς και η προώθηση επενδύσεων σε καθαρή ενέργεια, με την ταυτόχρονη ενίσχυση των αναγκαίων υποδομών.

Παρουσιάζεται επίσης συμπληρωματικότητα για δράσεις προώθησης της χρήσης συστημάτων ΑΠΕ σε τελικούς τομείς ενεργειακής κατανάλωσης, την ανάπτυξη «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης σε τοπικό επίπεδο καθώς και τη βελτίωση της προστασίας, διατήρησης και αποκατάστασης των προστατευόμενων περιοχών, οικοτόπων και προστατευόμενων ειδών. Ομοίως και παρουσιάζεται συμπληρωματικότητα με έργα υποδομών και δικτύων που διευκολύνουν τη μετάβαση μεταξύ των Ενοτήτων της Περιφέρειας αλλά και έξω από αυτή.

Ως **προς το ΕΚΤ** εντοπίζεται συμπληρωματικότητα μεταξύ Εθνικών δράσεων Ενεργητικής Απασχόλησης και δράσεων για ανέργους με δράσεις του ΕΠΑ για την εκπαίδευση ανέργων ώστε να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας καθώς και μεταξύ δράσεων που αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη ευπαθών κοινωνικά ομάδων.

Τέλος, **ως προς το ΕΓΤΑΑ** παρουσιάζεται συμπληρωματικότητα σε δράσεις αναγκαίας στήριξης της αγροτικής παραγωγής με στόχο την αποφυγή επέκτασης της υποβάθμισης των εδαφών και της ερημοποίησης της υπαίθρου

5.2 ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΑΞΟΝΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ ΜΕ ΕΣΠΑ 2021-2027

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 της νέας Πολιτικής Συνοχής, έμφαση δίνεται στους παρακάτω πέντε στόχους πολιτικής:

- 1) Μια εξυπνότερη Ευρώπη — καινοτόμος και έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός.
- 2) Μια πιο «πράσινη» Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.
- 3) Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη — κινητικότητα και περιφερειακές διασυνδέσεις ΤΠΕ.
- 4) Μια πιο κοινωνική Ευρώπη — υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
- 5) Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της — βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών χάρη σε τοπικές πρωτοβουλίες.

Στον παρακάτω Πίνακα επιτελείται μια αποτύπωση της συνέργειας των Αξόνων Προτεραιότητας που έχουν επιλεγεί στο ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας με τους Στόχους

Πολιτικής της ΠΠ 2021-2027 και τους Ειδικούς Στόχους που τους εξειδικεύουν, βάσει και της 1^{ης} Εγκυκλίου σχεδιασμού του ΕΣΠΑ 2021-2027 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Πίνακας 27: Αποτύπωση συνέργειας μεταξύ Προτεραιοτήτων ΠΠΑ με ΕΣΠΑ 2021-2027

Τυξιακοί στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ	Στόχοι Πολιτικής ΕΣΠΑ 2021-2027	Ειδικό Στόχοι ΕΣΠΑ 2021-2027
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	1.1. Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής	ΣΠ.1	(i) ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών
	1.3. Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις		
	1.4. Συστάδες ανάπτυξης	ΣΠ.1	(iii) ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργίας θέσεων εργασίας σε συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων
	1.5. Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloudcomputing κλπ)	ΣΠ.1	(ii) εκμετάλλευση των οφελών ψηφιοποίησης για τους πολίτες επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις (iii) ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργίας θέσεων εργασίας σε συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων (iv) ανάπτυξη δεξιοτήτων για την εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα
	1.6. Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ)	ΣΠ.1	ii) εκμετάλλευση των οφελών ψηφιοποίησης για τους πολίτες επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις
	1.8. Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης		
	1.10. Έξυπνες πόλεις	ΣΠ.1	(ii) εκμετάλλευση των οφελών ψηφιοποίησης για τους πολίτες επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις
		ΣΠ.2	vii. Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και τη μείωση της ρύπανσης

Πολιτικής της ΠΠ 2021-2027 και τους Ειδικούς Στόχους που τους εξειδικεύουν, βάσει και της 1^{ης} Εγκυκλίου σχεδιασμού του ΕΣΠΑ 2021-2027 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Πίνακας 27: Αποτύπωση συνέργειας μεταξύ Προτεραιοτήτων ΠΠΑ με ΕΣΠΑ 2021-2027

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ	Στόχοι Πολιτικής ΕΣΠΑ 2021-2027	Ειδικό Στόχοι ΕΣΠΑ 2021-2027	
1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	1.1. Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής	ΣΠ.1	(i) ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	
	1.3. Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις			
	1.4. Συστάδες ανάπτυξης	ΣΠ.1	(iii) ενίσχυση της αιεφόρου ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων	
	1.5. Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloudcomputingκλπ)	ΣΠ.1	(ii) εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις (iii) ενίσχυση της αιεφόρου ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων (iv) ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα	
	1.6. Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ)	ΣΠ.1	ii) εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις	
	1.8. Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης			
	1.10. Έξυπνες πόλεις		ΣΠ.1	(ii) εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις
			ΣΠ.2	vi. Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, των πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και τη μείωση της ρύπανσης

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ	Στόχοι Πολιτικής ΕΣΠΑ 2021-2027	Ειδικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2021-2027
		ΣΠ.3	i. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας
	1.11. Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	ΣΠ.1	(iv) ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα
2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	2.1. Ενεργειακή απόδοση	ΣΠ.2	i. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης
	2.3. Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	ΣΠ.2	vi. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία
	2.4. Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	ΣΠ.2	iv. Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές
	2.6. Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων	ΣΠ.2	v. Προαγωγή της βιώσιμης διαχείρισης του νερού vi. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία
	2.7. Πράσινη επιχειρηματικότητα	ΣΠ.1	(iii) ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων
		ΣΠ.2	ii. Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας iii. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης σε τοπικό επίπεδο vi. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία
2.8. Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων	ΣΠ.2	ii. Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας iii. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης σε τοπικό επίπεδο vi. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία	

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ	Στόχοι Πολιτικής ΕΣΠΑ 2021-2027	Ειδικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2021-2027
	3.3. Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης (προγράμματα επιχειρηματικής κατάρτισης, μικροπιστώσεις για επιχειρηματικά σχέδια ανέργων κλπ.)	ΣΠ.4 (ΕΚΤ+)	i. βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, των μακροχρόνια ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας
	3.4. Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ατόμων με αναπηρία	ΣΠ.4 (ΕΤΠΑ)	iii. Ακόμη μεγαλύτερη κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, μεταναστών και των μειονεκτούσων ομάδων, με την εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων που αφορούν μεταξύ άλλων τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες
	3.5. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)	ΣΠ.4 (ΕΚΤ+)	vii. προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας
		ΣΠ.4 (ΕΚΤ+)	iii. Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση v. προώθηση της ίσης πρόσβασης και της ολοκλήρωσης ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως για μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, μέσω της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και την εκπαίδευση και τη μάθηση ενηλίκων, περιλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ	Στόχοι Πολιτικής ΕΣΠΑ 2021-2027	Ειδικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2021-2027
	3.8. Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κλπ.)	ΣΠ.4 (ΕΤΠΑ)	ii. Βελτίωση της πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης υποδομών
	3.11. Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στην εκπαίδευση.	ΣΠ.4 (ΕΚΤ+)	v. προώθηση της ίσης πρόσβασης και της ολοκλήρωσης ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως για μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, μέσω της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και την εκπαίδευση και τη μάθηση ενηλίκων, περιλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους
	3.13. Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	ΣΠ.5	i. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές
	3.14. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών -στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών		ii. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών και των παράκτιων περιοχών μέσω της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων
4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	4.1. Υποδομές ΤΠΕ	ΣΠ.1	(ii) εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις
		ΣΠ.3	i. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας
	4.2. Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	ΣΠ.2	iii. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης σε τοπικό επίπεδο.
	4.3. Λιμενικές υποδομές 4.5. Οδικές υποδομές	ΣΠ.3	iii. Ανάπτυξη βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ	Στόχοι Πολιτικής ΕΣΠΑ 2021-2027	Ειδικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2021-2027
	4.7.Υδατοδρόμια		πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα- ii. Ανάπτυξη βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού ΔΕΔ-Μ
	4.8. Οδική ασφάλεια	ΣΠ.3	iv. Προαγωγή της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας
	4.10. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα		
	4.11. Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα	ΣΠ.3	i. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας
5. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	5.1. Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές	ΣΠ.5	i. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές ii. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών και των παράκτιων περιοχών μέσω της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων
	5.2. Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού		
	5.3. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος		
	5.4. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς		
	5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα		
	5.6. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού		
	5.7. Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες	ΣΠ.1	(iii) ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων (iv) ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα
	5.8. Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές		
	5.9. Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)		

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ	Στόχοι Πολιτικής ΕΣΠΑ 2021-2027	Ειδικοί Στόχοι ΕΣΠΑ 2021-2027
	5.11. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.)		

5.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΈΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης της Στερεάς Ελλάδας, βάσει και της καταγραφής των αναγκών και των ελλείψεων που έχει παρατεθεί, παρουσιάζει ένα συνεκτικό μίγμα πολιτικής και δράσεων, δίνοντας ωστόσο έμφαση με το μισό περίπου χρηματοδοτικό πλαίσιο στην υλοποίηση έργων ανάπτυξης υποδομών. Τα έργα υποδομών και ιδίως αυτά που χαρακτηρίζονται ως μεγάλα έργα, αποτελούν ουσιαστικά τομή για τη χωρική ενότητα που υλοποιούνται, επιφέροντας σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Αφορούν ουσιαστικά παρεμβάσεις με ιδιαίτερα βαρύτητα, διότι έρχονται να καλύψουν ανάγκες που δεν κατέστη εφικτό να αντιμετωπιστούν με πρότερα χρηματοδοτικά πλαίσια.

Η υλοποίηση των εν λόγω έργων αναμένεται να έχει οικονομικές επιπτώσεις, με άμεσο αντίκτυπο σε τομείς όπως η εργασία, το εμπόριο, το εισόδημα και άλλες εν γένει οικονομικές δραστηριότητες. Επίσης, οι επιπτώσεις αυτές σχετίζονται με την παραγωγική διαδικασία, την χωρική κατανομή και εγκατάσταση των επιχειρήσεων, την βελτίωση της απασχόλησης, την προσέλκυση επενδύσεων, την ανάπτυξη του τουρισμού κ.α., ικανοποιώντας με αυτό τον τρόπο το περιεχόμενο της στόχευσης για Έξυπνη Ανάπτυξη και Ενίσχυση της Εξωστρέφειας.

Όπως προαναφέρθηκε, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βρίσκεται σε μια ευνοϊκή γεωγραφική θέση που την καθιστά σημαντικό κόμβο δικτύων μεταφορών, επικοινωνίας κι ενέργειας, καθώς διασχίζεται από εθνικά δίκτυα μεταφορών (ΠΑΘΕ, Σιδηρόδρομος), διαθέτει σημαντικά λιμάνια και σύνδεση με το δίκτυο φυσικού αερίου. Όπως και στις προηγούμενες περιόδους όπου κατασκευάστηκαν σημαντικά έργα υποδομών, έτσι και κατά τον τρέχοντα αναπτυξιακό σχεδιασμό περιλαμβάνεται μεγάλος αριθμός έργων και κυρίως μεγάλων, τα οποία αφορούν τη βελτίωση Εθνικών, Περιφερειακών και Τοπικών οδών, την ενεργειακή αναβάθμιση του συστήματος οδο φωτισμού, την επέκταση λιμανιών, τη δημιουργία υδατοδρομίων, την προστασία του περιβάλλοντος κ.α., καλύπτοντας υπό αυτό το πρίσμα την στόχευση για τους πυλώνες της Πράσινης Ανάπτυξης και της Ανάπτυξης των Υποδομών.

Η προώθηση των μεγάλων έργων, εντούτοις, αναμένεται να επιφέρει και σημαντικά οφέλη στην κοινωνική διάσταση και συνοχή της Περιφέρειας, μιας και προφανείς επιπτώσεις επιδιώκεται να είναι η αναβάθμιση της καθημερινότητας και της ποιότητας ζωής σε ένα πιο λειτουργικό αστικό περιβάλλον, όπως και σε ένα προστατευμένο φυσικό τοπίο με μέριμνα για την αειφόρο διατήρησή τους. Η ενίσχυση και διασφάλιση των βασικών υποδομών σε μια περιοχή συνδέεται οριζόντια

(έχει εντοπισθεί σε κάθε διεθνές παράδειγμα) με βελτίωση της κοινωνικής ζωής, της οικονομικής δραστηριότητας, της απασχόλησης και της δυνατότητας αποδοτικότερης αξιοποίησης των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, που είναι και το ζητούμενο για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη κάθε χωρικής ενότητας.

Ως προς την παραγωγική δραστηριότητα:

Τα μεγάλα έργα που αφορούν μεταφορικές υποδομές επηρεάζουν σημαντικά τον βαθμό αλληλεπίδρασης των παραγωγικών δραστηριοτήτων τόσο στην περιοχή διέλευσής τους όσο και στο σύνολο των περιφερειών, ακόμα και σε εθνικό επίπεδο. Η βελτίωση της προσβασιμότητας των τοπικών κοινοτήτων, πόλεων και περιφερειών ενισχύει την πρόσβαση στις αγορές. Η δυνατότητα αυτή διευκολύνει σημαντικά την διάθεση των τοπικών προϊόντων και υλών σε περισσότερα σημεία αυξάνοντας την παραγωγική διαδικασία. Βέβαια, οι αναπτυξιακές δυνατότητες που δημιουργούνται από τη βελτίωση συγκεκριμένα των μεταφορικών υποδομών προϋποθέτει την ύπαρξη ανάλογης περιφερειακής στρατηγικής αλλά και τη βούληση της επιχειρηματικής κοινότητας και των τοπικών κοινωνιών για να εξελιχθούν.

Επίσης, παραγωγικοί τομείς που θα μπορούσαν να ευνοηθούν μακροπρόθεσμα από την υλοποίηση ανάλογων μεγάλων έργων υποδομών είναι ο πρωτογενής και ο δευτερογενής τομέας κυρίως μέσα από την παραγωγή και μεταποίηση προϊόντων αλλά και ο τριτογενής τομέας κυρίως μέσα από την ανάπτυξη του τουρισμού και των υπηρεσιών. Αυτός είναι και ένας λόγος για τον οποίο πολλοί τοπικοί παραγωγικοί φορείς πίεζαν διαχρονικά για την κατασκευή των μεγάλων αυτών έργων.

Ως προς την προσέλκυση επενδύσεων:

Η ολοκλήρωση των παλαιών και η δημιουργία νέων έργων υποδομών αναμένεται να συμβάλει και στην προσέλκυση νέων επενδύσεων. Μεγάλα έργα όπως η ολοκλήρωση των οδικών αξόνων, η βελτίωση και επέκταση των λιμανιών κ.α. είναι δυνατό να αποτελέσουν κίνητρο για την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων κυρίως στη Στερεά Ελλάδα τόσο στις περιοχές από τις οποίες διέρχεται ο ΠΑΘΕ όσο και από αυτές που μπορούν να εξυπηρετήσουν θαλάσσιες μεταφορές. Επίσης, η δυνατότητα της γρήγορης πρόσβασης των τοπικών επιχειρήσεων απευθείας στις ευρωπαϊκές αγορές μπορεί να ενισχύσει την εφαρμογή νέων παραγωγικών μοντέλων και καινοτόμων μεθόδων επεξεργασίας, ανάπτυξης και προώθησης των προϊόντων.

Ως προς την προσέλκυση απασχόληση:

Επιπλέον, δημιουργία έργων υποδομών και άλλων μεγάλων έργων είναι δυνατό η προσφέρει νέες αναπτυξιακές δυνατότητες στην Περιφέρεια με παράλληλη θετική επίπτωση και στην απασχόληση. Η κατασκευή αυτών των έργων απαιτεί σημαντικό αριθμό εργαζομένων με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και νέων ευκαιριών απασχόλησης για τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής όπου υλοποιείται κάθε έργο, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Επίσης, μετά την ολοκλήρωση των έργων, αναμένεται η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση για επιμέρους παραγωγικούς κλάδους από την πιθανή προσέλκυση επενδύσεων και εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων.

Ως προς την τουριστική ανάπτυξη:

Όσο αφορά την ανάπτυξη του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας, η συμβολή των μεγάλων έργων υποδομών ήταν και παραμένει πολύ μεγάλη. Ήδη τα

τελευταία χρόνια με την ανάπτυξη νέων αξόνων και δικτύων, παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της τουριστικής κίνησης στην Στερεά Ελλάδα. Η βελτίωση του οδικού δικτύου στην Εύβοια, η βελτίωση της πρόσβασης στους ορεινούς όγκους της Βοιωτίας, της Φωκίδας και της Ευρυτανίας αλλά και η αναβάθμιση σημαντικών λιμένων της Περιφέρειας εκτιμάται ότι συντελούν ουσιαστικά στην προσέλευση επισκεπτών και τουριστών, κυρίως του εσωτερικού με συνέπεια την ενίσχυση του τουριστικού κλάδου και του περιφερειακού εισοδήματος.

6 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

6.1 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η Ελλάδα, σταθερά προσηλωμένη στην επιτυχή εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), έχει ήδη ξεκινήσει, κατά το 2019, τη διαδικασία εκπόνησης ενός Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής για τους ΣΒΑ, το οποίο θα αποτυπώνει, μεταξύ άλλων, το σύνολο των κεντρικών και μακροπρόθεσμων μέτρων πολιτικής που έχουν ή πρόκειται να υιοθετηθούν από τη χώρα μας, προκειμένου να εφαρμοστεί, με ισόρροπο και ολοκληρωμένο τρόπο, το σύνολο των ΣΒΑ.

Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία αποκτά για τη χώρα μας, η αξιόπιστη ποσοτική παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων που επιφέρουν οι πολιτικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη στο σύνολο της κοινωνίας. Προς την κατεύθυνση αυτή, το Γραφείο Συντονισμού, Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης έχει προχωρήσει, κατόπιν εκτεταμένης διαβούλευσης με τα αρμόδια Υπουργεία και την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) [συμπεριλαμβανομένης της 4^{ης} συνάντησης του διυπουργικού συντονιστικού δικτύου που διεξήχθη στις 13/3/2019], στην υιοθέτηση μιας δέσμης εθνικών δεικτών, με τους οποίους θα παρακολουθείται η πρόοδος εφαρμογής των ΣΒΑ κατά τα επόμενα έτη. Οι εν λόγω δείκτες, οι οποίοι θα επικαιροποιούνται και θα προσαρμόζονται, κάθε φορά, ανάλογα με τις εξελίξεις σε επιμέρους πολιτικές προτεραιότητες και τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα, έχουν επιλεγεί τόσο από το σύνολο των 232 υιοθετηθέντων από τον ΟΗΕ σχετικών δεικτών, όσο και από το αντίστοιχο πλαίσιο των 100 δεικτών της Eurostat.

Η επιλογή των δεικτών έγινε με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Συμβατότητα με την ελληνική πραγματικότητα, υφιστάμενες συνθήκες και ανάγκες.
- Συνάφεια με τις 8 Εθνικές Προτεραιότητες για τους ΣΒΑ, τις οποίες υιοθέτησε η χώρα μας, σε υψηλό πολιτικό επίπεδο, το 2017, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις της κοινωνίας των πολιτών και των λοιπών ενδιαφερόμενων μερών, και οι οποίες καλύπτουν το σύνολο των 17 ΣΒΑ, και απηχούν, με ολοκληρωμένο τρόπο, και τις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης (οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική), και
- Διαθεσιμότητα στατιστικών δεδομένων από την ΕΛΣΤΑΤ, τα Υπουργεία και το σύνολο των Φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος.

Οι εθνικές προτεραιότητες για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης

Μετά την ολοκλήρωση της χαρτογράφησης και προτεραιοποίησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) από τα υπουργεία, και με τη συνεισφορά προτάσεων από τους κοινωνικούς εταίρους και ενδιαφερόμενους φορείς, η κυβέρνηση κατέληξε στο παρακάτω πλαίσιο **εθνικών προτεραιοτήτων**, οι οποίες συνδέονται με αντίστοιχους ΣΒΑ, και για τις οποίες έχουν αναπτυχθεί ή πρόκειται να αναπτυχθούν οι κατάλληλες δράσεις, πολιτικές και νομοθετικές ρυθμίσεις.

A. Εθνικές Προτεραιότητες προσανατολισμένες στα αποτελέσματα (outcomeoriented)

- Προώθηση μιας ανταγωνιστικής, καινοτόμου και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης (ΣΒΑ 8, 9).
- Προαγωγή της πλήρους απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους (ΣΒΑ 8).
- Αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας (ΣΒΑ 1, 2, 3).
- Μείωση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων και εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους (ΣΒΑ 10, 5).
- Προώθηση μιας υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης (ΣΒΑ 4).
- Ενίσχυση της προστασίας και ορθολογικής διαχείρισης του φυσικού κεφαλαίου ως βάση για κοινωνική ευημερία και μετάβαση σε μία οικονομία χαμηλού άνθρακα (ΣΒΑ 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15).

B. Εθνικές Προτεραιότητες προσανατολισμένες στις διαδικασίες (processoriented)

- Οικοδόμηση αποδοτικών, αξιόπιστων και διάφανων θεσμών (ΣΒΑ 16,17).
- Ενίσχυση και προώθηση ανοιχτών, συμμετοχικών και δημοκρατικών διαδικασιών (ΣΒΑ 16,17).

Συμπερασματικά, σε σχέση και με τους στόχους που εξυπηρετούν οι Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ, προκύπτει με σαφήνεια ο υψηλός βαθμός της συμβολής του Προγράμματος στους στόχους για την Βιώσιμη Ανάπτυξη.

6.2 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Η ισότητα των ευκαιριών αποτελεί γενική αρχή, οι δύο ουσιαστικές πτυχές της οποίας είναι η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας και η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η εν λόγω αρχή εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς, ιδίως, στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικογενειακό βίο.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε μια νέα διάταξη προκειμένου να ενισχύσει την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων που συνδέεται άμεσα με την ισότητα των ευκαιριών. Το άρθρο αυτό προβλέπει τη δυνατότητα λήψης από το Συμβούλιο των αναγκαίων μέτρων για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων λόγω φύλου, φυλής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Εξάλλου, χάρη στο πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων (2001-2006), η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει και συμπληρώνει τις ενέργειες των κρατών μελών για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2000, περιλαμβάνει κεφάλαιο με τίτλο «Ισότητα», το οποίο προβλέπει τις αρχές της απαγόρευσης των διακρίσεων, της ισότητας ανδρών και γυναικών και της πολιτιστικής, θρησκευτικής και γλωσσικής πολυμορφίας. Το

κεφάλαιο αυτό αναφέρεται επίσης στα δικαιώματα του παιδιού, των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία.

► **Η Αρχή της ίσης μεταχείρισης**

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης έχει ως στόχο τη διασφάλιση ισότητας στη μεταχείριση των ατόμων ανεξαρτήτως εθνικότητας, φύλου, φυλής, ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Η απαγόρευση κάθε διακριτικής μεταχείρισης λόγω ιθαγένειας προβλέπεται στο άρθρο 12 (πρώην άρθρο 6) της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. η συνθήκη του Άμστερνταμ περιέλαβε στη συνθήκη ΕΚ ένα νέο άρθρο 13, για να συμπληρώσει την εγγύηση της απαγόρευσης των διακρίσεων που προβλέπεται στις συνθήκες και να την επεκτείνει στις άλλες περιπτώσεις που προαναφέρονται.

Με τον ν.4443/2016 ενσωματώθηκαν εκ νέου στο εθνικό μας δίκαιο οι Οδηγίες 2000/43/ΕΚ περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής και 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση.

► **Η ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών**

Από το 1957, η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας καθιέρωσε την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών. Το άρθρο 141 ορίζει ότι παρέχεται ίση αμοιβή στους άνδρες και στις γυναίκες για ίσης αξίας παρεχόμενη εργασία. Από το 1975, έχει εκδοθεί σειρά οδηγιών που επεκτείνουν την αρχή της ίσης μεταχείρισης στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική κατάρτιση, στην επαγγελματική προώθηση με στόχο την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης στον χώρο εργασίας και, εν συνεχεία, στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης, των νομικών καθώς και των επαγγελματικών καθεστώτων.

Η Επιτροπή προσέθεσε στα πολυετή προγράμματα προώθησης της ίσης μεταχείρισης, τα οποία εισήχθησαν τη δεκαετία του 1980, μια κοινοτική στρατηγική (2001-2005), με στόχο τη θέσπιση πλαισίου δράσης, στο οποίο όλες οι κοινοτικές δράσεις να μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου της εξάλειψης των ανισοτήτων και της προώθησης της ισότητας ανδρών και γυναικών.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ έχει ως στόχο τη συμπλήρωση του περιορισμένου πεδίου εφαρμογής του άρθρου 141 (που αφορά μόνο την ισότητα της αμοιβής), ενσωματώνοντας την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών στο άρθρο 2 της συνθήκης ΕΚ, στο οποίο απαριθμούνται τα καθήκοντα της Κοινότητας. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2000, ορίζει ότι: «Η ισότητα ανδρών και γυναικών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, περιλαμβανομένων της απασχόλησης, της εργασίας και των αποδοχών».

► **Ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων**

Με την ευκαιρία της 50ής επετείου της οικουμενικής διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τον Δεκέμβριο 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας (3-4

Ιουνίου 1999) αποφάσισε να αναλάβει εργασίες με σκοπό την εκπόνηση ενός Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ως στόχος τέθηκε η συγκέντρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που ισχύουν σε επίπεδο Ένωσης σε ένα μόνο κείμενο ώστε να καταστούν αυτά περισσότερο σαφή.

Ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ προκηρύχθηκε επίσημα κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας, στις 7 Δεκεμβρίου 2000. Βασίζεται στις κοινοτικές Συνθήκες, στις διεθνείς συμβάσεις, μεταξύ των οποίων η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1950 και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης του 1989, στις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών καθώς και στις διάφορες δηλώσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η εκπόνηση του σχεδίου του Χάρτη ανατέθηκε σε ειδικό όργανο -μια Συνέλευση- που απαρτίζεται από 62 μέλη, ιδίως αντιπροσώπους των ευρωπαϊκών οργάνων και των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

Ο Χάρτης καθορίζει, μέσω των 54 άρθρων του που συγκεντρώνονται σε επτά κεφάλαια, τα θεμελιώδη δικαιώματα όσον αφορά την αξιοπρέπεια, την ελευθερία, την ισότητα, την αλληλεγγύη, την ιδιότητα του πολίτη και τη δικαιοσύνη.

Περιλαμβάνει δικαιώματα που δεν διασφαλίζονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) που περιορίζεται στην προστασία των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Πρόκειται ιδίως για τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων, την προστασία των δεδομένων, τη βιοηθική ή το δικαίωμα ορθής διαχείρισης.

Οι Άξονες Προτεραιότητας και οι δράσεις που επιλέγονται στο πλαίσιο του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας έχουν υψηλή συμβολή και δεσμεύονται για την τήρηση της αρχής της ισότητας των ευκαιριών και κατάργησης των διακρίσεων.

6.3 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτελεί σήμερα αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναγνωρίζεται ως κρίσιμος παράγοντας για την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Από την περίοδο ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ισότητα των φύλων αποτελεί πολιτικό και αναπτυξιακό στόχο, τόσο σε επίπεδο χάραξης και εφαρμογής εθνικής πολιτικής, όσο και σε επίπεδο έργων που η υλοποίησή τους χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αρχή των ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες εμπεριέχεται ως στόχος στις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις ήδη από το 1988.

Η ένταξη της διάστασης του φύλου σημαίνει ότι λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις όλων των γενικών μέτρων και παρεμβάσεων στην αντίστοιχη θέση των γυναικών και των ανδρών κατά το σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγησή τους.

Η έννοια αυτή καλύπτει επίσης το σχεδιασμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση ειδικών συμπληρωματικών μέτρων και παρεμβάσεων με στόχο να προωθηθεί η ισότητα και να βρεθούν οι γυναίκες να συμμετέχουν και να ωφελούνται εξίσου με τους άνδρες. Στην Ελλάδα, μια σειρά από νομοθετικές

ρυθμίσεις σε πολλά επίπεδα έχουν ήδη διαμορφώσει το θεσμικό πλαίσιο για την de jure τήρηση της αρχής της ισότητας των φύλων και της μη διάκρισης στη βάση του φύλου σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής των πολιτών.

Επιπλέον, μια σειρά από μελέτες και έργα έχουν εκπονηθεί μέχρι σήμερα για την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης των ανισοτήτων ανάμεσα στα φύλα, σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι επίσημες στατιστικές που τηρούνται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία ενσωματώνουν τη μεταβλητή του φύλου προκειμένου να είναι εφικτή η συγκριτική τους μελέτη.

Οι Άξονες Προτεραιότητας και οι δράσεις που επιλέγονται στο πλαίσιο του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας έχουν υψηλή συμβολή και δεσμεύονται για την τήρηση της αρχής της ισότητας των φύλων.

6.4 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Με την κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες από την Ελληνική Βουλή με τον ν.4074/2012 και τη θέσπιση με τον ν.4488/2017 (Μέρος Δ') των κατευθυντήριων Οργανωτικών Διατάξεων υλοποίησης της Σύμβασης, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας οφείλει:

α) να διασφαλίζει την ισότιμη άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στο πεδίο των αρμοδιοτήτων ή δραστηριοτήτων της, λαμβάνοντας κάθε πρόσφορο μέτρο και απέχοντας από οποιαδήποτε ενέργεια ή πρακτική που ενδέχεται να θίγει την άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Ιδίως υποχρεούται: i) να αφαιρεί υφιστάμενα εμπόδια κάθε είδους, ii) να τηρεί τις αρχές καθολικού σχεδιασμού σε κάθε τομέα της αρμοδιότητάς του ή της δραστηριοποίησής του, προκειμένου να διασφαλίζει για τα άτομα με αναπηρία την προσβασιμότητα των υποδομών, των υπηρεσιών ή των αγαθών που προσφέρει, iii) να παρέχει, όπου απαιτείται σε συγκεκριμένη περίπτωση, εύλογες προσαρμογές υπό τη μορφή εξατομικευμένων και κατάλληλων τροποποιήσεων, ρυθμίσεων και ενδεδειγμένων μέτρων, χωρίς την επιβολή δυσανάλογου ή αδικαιολόγητου βάρους, iv) να απέχει από πρακτικές, κριτήρια, συνήθειες και συμπεριφορές που συνεπάγονται διακρίσεις σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, v) να προάγει με θετικά μέτρα την ισότιμη συμμετοχή και άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στον τομέα της αρμοδιότητάς ή δραστηριότητάς του» (παρ. 1, άρθρο 61 του ν.4488/2017)

β) ως Επιμέρους Σημείο Αναφοράς, να παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία σε περιφερειακό επίπεδο (παρ. 3, άρθρου 71 του ν.4488/2017)

γ) να εντάσσει τη διάσταση της αναπηρίας σε κάθε δημόσια πολιτική, διοικητική διαδικασία, δράση, μέτρο και πρόγραμμα της αρμοδιότητάς της με στόχο την εξάλειψη, αποκατάσταση και αποτροπή ανισοτήτων μεταξύ ατόμων με και χωρίς αναπηρίες. Για το σκοπό αυτόν: i) υποβάλλει εκθέσεις στα οικεία Επιμέρους Σημεία Αναφοράς του άρθρου 71 σχετικά με τις δράσεις, τα μέτρα και τα προγράμματα που υιοθετούν για την επίτευξη της ισότητας των ατόμων με αναπηρία, ii) υιοθετεί ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες για τα θέματα αναπηρίας, όπως αυτοί καθορίζονται από αρμόδια διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα, ώστε να καθίσταται δυνατή η μέτρηση και η αξιολόγηση της ένταξης της διάστασης της αναπηρίας, ii) συλλέγει

και τηρεί επιμέρους στατιστικά στοιχεία για την αναπηρία ως προς τους τομείς ευθύνης τους» (παρ. 1, άρθρο 62 του ν.4488/2017).

Οι Άξονες Προτεραιότητας και οι δράσεις που επιλέγονται στο πλαίσιο του ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας έχουν υψηλή συμβολή και δεσμεύονται για την άρση της διάκρισης και την προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία»

7 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

7.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Στην συνέχεια παρουσιάζεται, με βάση τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στον ν. 4635/2019³, υπόδειγμα δομής μιας Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΠΑ, που διαθέτει την απαραίτητη διοικητική ικανότητα. Ειδικότερα οι αρμοδιότητες κατανέμονται σε μονάδες /τμήματα/ στελέχη ως εξής:

A) Αρμοδιότητες που έχουν σχέση με την ενεργοποίηση του Προγράμματος και την ένταξη έργων:

A1. Σύνταξη, έκδοση, δημοσιοποίηση πρόσκλησης δράσης (όπου είναι απαραίτητο), καθορισμός κριτηρίων επιλογής των προς ένταξη έργων.

A2. Συγκέντρωση προτάσεων δικαιούχων, έλεγχος πληρότητας και αρτιότητας των προτάσεων για την ένταξη έργων στο Πρόγραμμα, αξιολόγηση των προτάσεων, έκδοση απόφασης ένταξης (εισήγηση για υπογραφή από αρμόδιο Υπουργό).

A3. Προετοιμασία και υποβολή προτάσεων για εγγραφή των έργων στο ΠΔΕ, σύμφωνα με την εγκύκλιο κατάρτισης ΠΔΕ.

A4. Εφαρμογή ενεργειών για την όσο το δυνατόν ευρύτερη πληροφόρηση των δυνητικών δικαιούχων σε σχέση με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, τους κανόνες επιλεξιμότητας, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις τους και το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου.

A5. Μέριμνα για την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, όπως erpe και ΠΣ-ΕΠΑ, προκειμένου να παρακολουθείται η εξέλιξη του προγράμματος και κυρίως οι χρηματοροές του, συγκέντρωση των απαραίτητων δεδομένων για την αξιολόγηση του ΠΠΑ, όπου κρίνεται αναγκαία, καθώς και σύνταξη της πρότασης αναθεώρησής τους, όταν διαπιστώνεται σχετική ανάγκη.

A6. Σύνταξη ενδιάμεσης έκθεσης προόδου και έκθεσης ολοκλήρωσης του ΠΠΑ καθώς επίσης και των εκθέσεων που τυχόν θα ζητηθούν από την Δι.Δι.Ε.Π.

A7. Μέριμνα για τη δημοσιοποίηση και προβολή δράσεων και στόχων προγράμματος.

B) Αρμοδιότητες που έχουν σχέση με την παρακολούθηση έργων του ΠΠΑ (φυσικό & οικονομικό αντικείμενο)

B1. Διενεργεί διοικητικές επαληθεύσεις και επιτόπιες επιθεωρήσεις, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στο ΣΔΕ διαδικασίες. Η παρακολούθηση του έργου αφορά τόσο στην παρακολούθηση της υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου, όπως με επιτόπιες επιθεωρήσεις που προγραμματίζονται σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, όσο και

³http://www.mindev.gov.gr/wp-content/uploads/2019/11/%CE%9D.-4635_2019-%CE%95%CF%80%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CF%8D%CF%89-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1.pdf

του οικονομικού αντικειμένου, με διοικητική επαλήθευση των οικονομικών στοιχείων που υποβάλλονται από τον δικαιούχο. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται για την τήρηση του όρου (18 μήνες) ανάληψης της νομικής δέσμευσης από την ένταξη του έργου. Η διοικητική επαλήθευση μπορεί να είναι δειγματοληπτική (για ορισμένες πληρωμές) ή πλήρης για όλες τις πληρωμές. Στην πρώτη πληρωμή προτείνεται να γίνεται διοικητικός έλεγχος σε όλα τα έργα ενώ στην συνέχεια αναλόγως της προόδου της δήλωσης των δαπανών οι έλεγχοι μπορεί να είναι δειγματοληπτικοί. Η διενέργεια επιτόπιων επιθεωρήσεων θα γίνεται με την εφαρμογή συγκεκριμένης μεθόδου δειγματοληψίας και στόχος είναι να πραγματοποιηθεί τουλάχιστον μία σε κάθε έργο κατά την υλοποίηση. Κατά την ολοκλήρωση των έργων δύναται η ΥΔ να αποφασίσει για την αναγκαιότητα διενέργειας επιτόπιας επαλήθευσης.

B2. Αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, προκειμένου να παρακολουθείται το φυσικό/οικονομικό αντικείμενο των έργων.

B3. Παρακολούθηση των ευρημάτων που έχουν εντοπιστεί σε επιτόπιες επιθεωρήσεις/ελέγχους που πραγματοποιούνται σε έργα του ΠΠΑ είτε από την ΥΔ ή άλλους εθνικούς φορείς, όπως Δι.Δι.Ε.Π., ad hoc ομάδες ελέγχου και ΣΔΟΕ.

B4. Παρακολούθηση της τήρησης όλων των συστάσεων που έχουν γίνει στον δικαιούχο.

B5. Διαχείριση, των τυχόν παρατυπιών και υπονοιών απάτης, όπως για την ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών (εισήγηση για την έκδοση σχετικών αποφάσεων δημοσιονομικών διορθώσεων).

B6. Τήρηση αρχείων με τα αποδεικτικά στοιχεία των διοικητικών επαληθεύσεων και των επιτόπιων επιθεωρήσεων. Θα πρέπει να εξασφαλίζεται η δυνατότητα επαρκούς διαδρομής ελέγχου, και των δικαιολογητικών εγγράφων για την πρόοδο επίτευξης των στόχων του έργου και την ολοκλήρωση του, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο.

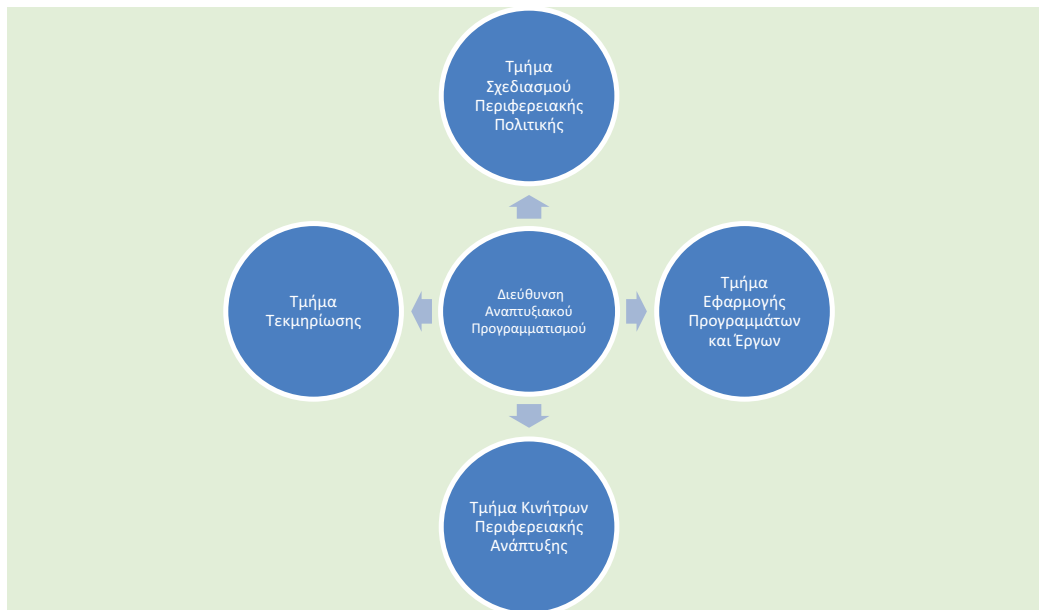
7.2 Η ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ως Υπηρεσία Διαχείρισης (ΥΔ) για το Π.Π.Α προτείνεται η **Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού**, η οποία θα αναλάβει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019, με την ανάλογη / κατάλληλη τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου που την διέπει.

Η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού απαρτίζεται από τα εξής τμήματα

- α. Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής,
- β. Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων,
- γ. Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης,
- δ. Τμήμα Τεκμηρίωσης.

Σχήμα 16: Διάρθρωση Τμημάτων Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

7.3 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Για την προετοιμασία αλλά κυρίως για την υλοποίηση και εξέλιξη του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας για την περίοδο 2021-2025, είναι απαραίτητο ένα σύνολο κανονισμών και οδηγιών.

Οι κανονισμοί και οι οδηγίες αυτές έχουν σκοπό την ορθολογική, χρηστή και σωστή υλοποίηση του ΠΠΑ, με κανόνες, για την μεγιστοποίηση των ωφελειών της Περιφέρειας.

Οι κανονισμοί, πολιτικές και οδηγίες καθώς και κάθε τι που αποτελεί κανονιστικό έγγραφο αποτελούν το Κανονιστικό Πλαίσιο που πρέπει να ακολουθηθεί.

Στη συνέχεια αναφέρονται οι κανονισμοί, οι οδηγίες, η νομοθεσία καθώς και ότι άλλο αποτελεί το θεσμικό πλαίσιο για το ΠΠΑ 2014-2020.

- Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).
- Ο ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης -Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87).
- Ο ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Εμβάθυνση της Δημοκρατίας Ενίσχυση της Συμμετοχής Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι» (Α'133)].
- Ο ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α'167).
- Η υπ' αρ. 95189/14-9-2020 απόφαση Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 – 2025» (Β' 3961).

8 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΈΡΓΩΝ

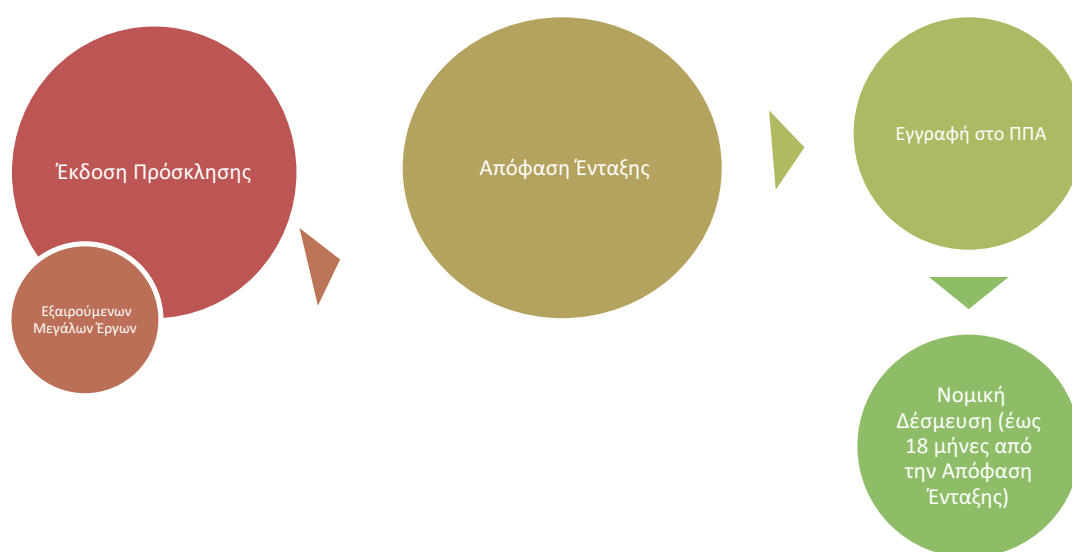
Η διαχείριση και ο έλεγχος των ΠΠΑ, καθώς και των έργων τους από τους αρμόδιους φορείς περιλαμβάνει τις εξής γενικές κατηγορίες ενεργειών που ορίζονται στο άρθρο 129 του ν.4635/2019 (Α' 167) και εξειδικεύονται περαιτέρω στο ΣΔΕ (υπ' αρ. 62564/04.06.2021 απόφαση Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Β' 2442).

- Για την ένταξη έργων προς χρηματοδότηση από το ΠΠΑ εκδίδεται πρόσκληση από τον Περιφερειάρχη, η οποία περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τις δυνατότητες και τους όρους χρηματοδότησης των έργων. Για την ένταξη συγκεκριμένων έργων ή έργων στρατηγικής σημασίας δεν απαιτείται πρόσκληση και αρκεί η ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης προς τον φορέα υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου. Οι προτάσεις αξιολογούνται από την Υπηρεσία Διαχείρισης, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής που ορίζονται στην πρόσκληση ή στην ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης και κατηγοριοποιούνται, κατ' ελάχιστον, στις ακόλουθες «ομάδες κριτηρίων», οι οποίες εξειδικεύονται στο ΣΔΕ: α) πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση του θεσμικού πλαισίου, β) σκοπιμότητα του έργου, γ) ωριμότητα του έργου και δ) επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου. Σε ειδικές περιπτώσεις και για λόγους που τεκμηριώνονται στην πρόσκληση, μπορεί σε αυτή να προβλέπεται η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων από την Υπηρεσία Διαχείρισης με τη συνδρομή αξιολογητών εγγεγραμμένων είτε σε Μητρώο Αξιολογητών που συστήνεται, για τον σκοπό αυτόν, με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού ή Περιφερειάρχη, είτε στο Μητρώο Αξιολογητών του Ενδιάμεσου Φορέα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας (ΕΦΕΠΑΕ) ή σε άλλο υφιστάμενο Μητρώο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Οικονομικών καθορίζεται το ύψος της καταβαλλόμενης στους αξιολογητές αποζημίωσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως αυτό τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 52 του ν. 4369/2016 (Α' 33) και την παράγραφο 5 του άρθρου 35 του ν. 4484/2017 (Α' 110).
- Η απόφαση ένταξης των έργων στα ΠΠΑ εκδίδεται από τον Περιφερειάρχη και περιλαμβάνει κατ'ελάχιστο τον τίτλο, τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, συνοπτική περιγραφή του φυσικού αντικείμενου του, τις υποχρεώσεις του δικαιούχου και άλλους ειδικούς όρους, όταν απαιτείται.
- Η απόφαση ένταξης έργου σε ΠΠΑ αποτελεί αυτοδίκαια πρόταση εγγραφής στο ΠΔΕ. Η εγγραφή πραγματοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο κανονιστικό πλαίσιο του ΠΔΕ.
- Σε κάθε ΠΠΑ μπορεί να εντάσσονται έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί το 130% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του οικείου ΠΠΑ. Μετά την έγκριση του ΕΠΑ, το παραπάνω ποσοστό μπορεί να τροποποιείται ανά ΤΠΑ ή ΠΠΑ με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης

και Επενδύσεων, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ.

- Για τα έργα τα οποία εντάσσονται στα ΠΠΑ οι νομικές δεσμεύσεις αναλαμβάνονται το αργότερο μέσα σε δεκαοκτώ (18) μήνες από την ένταξή τους. Σε αντίθετη περίπτωση, προκειμένου να μην απενταχθούν, απαιτείται αιτιολογημένη έκθεση της Υπηρεσίας Διαχείρισης και έγκριση της Δι.Δι.Ε.Π. με την οποία παρέχεται εύλογη παράταση.

Σχήμα 17: Ροή διαδικασίας επιλογής έργων

9 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9.1 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, κατόπιν της υπ' αρ. 95189/14-9-2020 απόφασης Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 – 2025» (Β' 3961), ακολούθησε τα παρακάτω βασικά στάδια σχεδιασμού:

- Προχώρησε στην εξέταση και διερεύνηση των αναπτυξιακών και θεσμικών πλαισίων που επηρεάζουν τις σχεδιαζόμενες πολιτικές της Περιφέρειας με γνώμονα την μεγαλύτερη δυνατή συμβολή στους Αναπτυξιακούς Στόχους της χώρας.
- Ολοκλήρωσε μια εκτενή και λεπτομερή διάγνωση των αναγκών και των προκλήσεων, όπως και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, ώστε να καταλήξει σε μια συνεκτική επικαιροποιημένη ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη της οικονομικές, κοινωνικές και χωρικές ανισότητες, όπως και την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί από τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19.
- Προσδιόρισε τις αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, για την αντιμετώπιση των αναγκών, εξάγοντας τις βασικές Προτεραιότητες, βάσει και των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ 2021-2025.
- Σε συνέχεια προσδιορισμού των Προτεραιοτήτων, ακολούθησε η εξειδίκευση της Στρατηγικής σε Ειδικούς Στόχους και στους επιμέρους Άξονες Προτεραιότητας.
- Καταρτίστηκε ρεαλιστικό και βάσει των αναγκών σχέδιο Χρηματοδοτικού Πίνακα για τους επιμέρους Άξονες και Ειδικούς Στόχους.
- Έγινε σταχυολόγηση και επιλογή των κατάλληλων δεικτών παρακολούθησης των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων, για τη βέλτιστη παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης του ΠΠΑ.
- Κατέληξε στο κατάλληλο και βέλτιστο σύστημα διαχείρισης και προώθησης του προγράμματος επιλέγοντας τις υπηρεσίες της Περιφέρειας που θα φέρουν το πιο αποδοτικό αποτέλεσμα.
- Κατά τη φάση του σχεδιασμού προχώρησε αρχικά σε διαδικασίες εσωτερικής διαβούλευσης και στη συνέχεια σε ενέργειες ενημέρωσης και συνεργασίας με αρμόδια Υπουργεία και με επαγγελματικούς, κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς φορείς κτλ, για την διαμόρφωση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων. Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης, προετοιμάστηκε συνοπτικό κείμενο βάσης το οποίο συζητήθηκε εκτενώς με τα μέλη των παρατάξεων του Περιφερειακού Συμβουλίου. Μετά τις παρατηρήσεις των ανωτέρω διαμορφώθηκε η 1^η έκδοση του ΠΠΑ της Περιφέρειας Στ.Ελλάδας που τέθηκε σε διαβούλευση.

- Τα σημεία που κατατέθηκαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης, αναλύθηκαν, αξιολογήθηκαν και ελήφθησαν υπόψη από την αρμόδια υπηρεσία, για την έκδοση του επικαιροποιημένου κειμένου ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας.
- Σημειώνεται ότι η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) έχει υποβληθεί προς έγκριση στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με το υπ' αρ. 150697/1529/15.7.2021 έγγραφο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 27 Δεκεμβρίου 2021

Ο Υφυπουργός

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

